

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Ediscenda

29015. f. 10.

JUNIOR STUDENTS' CLASSICAL SERIES.

Junior Student's First Latin Translation Book.

By A. H. THOMAS, M.A.

Loculi. A Junior Latin Reading-Book.

By F. D. MORICE. 2s. net.

First Exercises in Latin Prose.

By E. D. MANSFIELD. 2s. 6d. net.

A Master's Key. 5s. net.

Edited, with Maps, Plans, Exercises for Retranslation, Notes,
and Vocabularies.

May also be had without Vocabularies.

Caesar—The Gallic War.

Books I., II., III., IV., V., and VI. 1s. 6d. each net.

Selections from Cicero. In Two Parts.

Part I. Selections from the whole of Cicero's Works

Part II. Selections from Cicero's Orations.

1s. 6d. each net.

Eutropius. Books I.—VI. (with omissions), 2s. net.

Easy Selections from Livy. 2s. net.

Selections from Ovid. 2s. net.

A Master's Key. 2s. net.

Cornelius Nepos. (Select Lives.) 2s. net.

Xenophon's Anabasis. Book I. 2s. net.

The Gospels in Greek.

With Introduction, a Summary of Our Lord's Life, Notes, Vocabulary,
and Map.

General Editor, the Rev. EDWARD MILLER, M.A., formerly Fellow
and Tutor of New College, Oxford.

THE GOSPEL ACCORDING TO ST. MATTHEW.

THE GOSPEL ACCORDING TO ST. LUKE.

Edited by H. R. HEATLEY. Each 2s. net.

Each Gospel may be had, Text and Notes, 1s. 6d. net ;
or Text only, 1s. net.

LONDON : RIVINGTON, PERCIVAL & CO.

New Edition. 8vo. 1s.

Outlines of Latin Sentence Construction. On a Card.
By E. D. MANSFIELD, M.A., Lambrook, Bracknell.

Crown 8vo. 7s. 6d.

Etyma Latina. An Etymological Lexicon of Classical Latin. By EDWARD ROSS WHARTON, M.A., Fellow and Lecturer of Jesus College, Oxford.

Crown 8vo. 2s.

Translations into Greek and Latin Verse. By C. H. RUSSELL, M.A., Assistant Master at Clifton College.

Crown 8vo.

Latin Verse Composition for the use of Middle and Upper Forms of Schools. Consisting of Introductory Hints on Prosody, Idiom, Style, etc., and 100 annotated passages of English Verse, for translation into Latin Elegiac Verse. By the Rev. F. D. MORICE, M.A.
A Master's Key. 5s. net.

Second Edition. Crown 8vo. 2s.

Selection of Latin Verse. For use in Lower Forms as a Later Reading Book. By S. W. S. CAREY, B.A., Assistant Master in Uppingham School.

Crown 8vo.

Primary Latin Exercises. Adapted to the New Public Schools Latin Primer. By E. P. ROOPER, M.A., and FRANCIS HERRING, M.A., Assistant Masters at Blundell's School, Tiverton.

Crown 8vo.

Advanced Manual of Latin Prose Composition. Containing Syntax of the Compound Sentence and Notes on Style, with 300 pieces for Latin Prose in three parts of graduated difficulty. By B. D. TURNER, M.A., formerly Assistant Master at Marlborough College.

LONDON : RIVINGTON, PERCIVAL & CO.

EDISCENDA

EDISCENDA

PASSAGES FOR REPETITION

ARRANGED

FOR THE CLASSICAL FORMS

IN PUBLIC SCHOOLS

BY

JOSEPH WOOD, D.D.

HEADMASTER OF TONBRIDGE SCHOOL

London

RIVINGTON, PERCIVAL AND CO.

1893

P R E F A C E

THIS little book has been compiled mainly for the use of my own boys. It is convenient to have the pieces, which they must learn by heart, collected in one volume, and so arranged that each form may find such passages as are suited for boys of their age.

I believe very strongly in 'Repetition.' But in practice a great part of the labour expended by boys upon it is wasted. A form is set to learn a few pages, the first few pages, of the prose author which they may happen to be reading, or a few hundred lines of a poet. There is no continuity and no reasonable method of selection.

The following passages have been chosen for the beauty of their thought as well as for the beauty of

v

their style. I venture to think that a boy who, during the happy years of school, stores in his memory these fragments of ancient song, and of old politics and philosophy, which, though old, are ever new and ever true, will make the better man. The echo of such music—*prosequetur in Senectutem*.

JOSEPH WOOD.

SCHOOL HOUSE, TONBRIDGE.

Note.—The names of the Classical Forms vary in different schools. It may, however, be some guide to teachers if I state that, for my own purposes, I contemplated some such division of the book as this :

LOWER FOURTH	.	Part	I.	Nos.	1—6
MIDDLE FOURTH	.	„	II.	„	7—12
UPPER FOURTH	.	„	III.	„	13—29
LOWER FIFTH	.	„	IV.	„	30—48
MIDDLE FIFTH	.	„	V.	„	49—61
UPPER FIFTH	.	„	VI.	„	62—78
LOWER SIXTH	.	„	VII.	„	79—113
UPPER SIXTH	.	„	VIII.	„	114—133

CONTENTS

PART I.

	PAGE
1. OVID, Amores, iii. 6,	I
2. OVID, Fasti, ii. 83-118,	5
3. OVID, Tristia, i. 3,	7
4. OVID, Tristia, iv. 10,	11
5. OVID, Amores, iii. 9,	17
6. OVID, Tristia, iii. 7,	19

PART II.

7. OVID, Amores, i. 15,	22
8. OVID, Heroides, v.,	24
9. OVID, Amores, ii. 6,	29
10. OVID, Tristia, iv. 1,	32
11. OVID, Ex Ponto, i. 4, 1-22, 47-58,	36
12. OVID, Ex Ponto, iv. 3,	38

PART III.

13. HORACE, Odes, i. 1,	41
14. HORACE, Odes, i. 24,	43

	PAGE
15. HORACE, Odes, i. 31,	44
16. HORACE, Odes, i. 35,	45
17. HORACE, Odes, i. 37,	47
18. HORACE, Odes, ii. 1,	49
19. HORACE, Odes, ii. 2,	51
20. HORACE, Odes, ii. 3,	52
21. HORACE, Odes, ii. 6,	54
22. HORACE, Odes, ii. 7,	55
23. HORACE, Odes, ii. 9,	57
24. HORACE, Odes, ii. 10,	58
25. HORACE, Odes, ii. 14,	59
26. HORACE, Odes, ii. 15,	61
27. HORACE, Odes, ii. 16,	62
28. HORACE, Odes, ii. 17,	64
29. HORACE, Odes, ii. 18,	66

PART IV.

30. HORACE, Odes, iii. 1,	69
31. HORACE, Odes, iii. 2,	72
32. HORACE, Odes, iii. 3,	74
33. HORACE, Odes, iii. 4,	77
34. HORACE, Odes, iii. 5,	81
35. HORACE, Odes, iii. 6,	84
36. HORACE, Odes, iii. 7,	86
37. HORACE, Odes, iii. 8,	88

CONTENTS

	ix
	PAGE
38. HORACE, Odes, iii. 9,	89
39. HORACE, Odes, iii. 16,	91
40. HORACE, Odes, iii. 21,	93
41. HORACE, Odes, iii. 23,	95
42. HORACE, Odes, iii. 24,	96
43. HORACE, Odes, iii. 29,	99
44. HORACE, Odes, iii. 30,	102
45. HORACE, Odes, iv. 3,	103
46. HORACE, Odes, iv. 4,	105
47. HORACE, Odes, iv. 5,	108
48. HORACE, Odes, iv. 7,	110

PART V.

49. CICERO, Tusculans, i. 29-31,	113
50. TACITUS, Agricola, 46,	116
51. CICERO, Pro Archiâ, §§ 12-14,	117
52. TERENCE, Heaut., Act i. Scene i.,	119
53. LIVY, xxi. 29-30,	121
54. EURIPIDES, Iph. Aulid., 1211-1246,	124
55. EURIPIDES, Supplic., 429-449,	125
56. EURIPIDES, Medea, 364-408,	126
57. EURIPIDES, Medea, 1019-1080,	129
58. EURIPIDES, Medea, 824-850,	131
59. EURIPIDES, Phoenissae, 531-557,	132
60. PROPERTIUS, Elegy, iii. 20,	134
61. TIBULLUS, Book ii. 6,	135

PART VI.

	PAGE
62. VERGIL, <i>Eclogues</i> , v. 20-40, . . .	137
63. VERGIL, <i>Eclogues</i> , x., . . .	138
64. VERGIL, <i>Georgics</i> , i. 121-146, . . .	141
65. VERGIL, <i>Georgics</i> , i. 461-514, . . .	143
66. VERGIL, <i>Georgics</i> , ii. 136-176, . . .	146
67. VERGIL, <i>Georgics</i> , ii. 458-540, . . .	148
68. VERGIL, <i>Georgics</i> , iii. 219-241, . . .	152
69. VERGIL, <i>Georgics</i> , iii. 515-530, . . .	153
70. VERGIL, <i>Georgics</i> , iv. 116-148, . . .	154
71. VERGIL, <i>Georgics</i> , iv. 450-529, . . .	156
72. VERGIL, <i>Æneid</i> , iv. 362-392, . . .	160
73. VERGIL, <i>Æneid</i> , iv. 450-468, . . .	162
74. VERGIL, <i>Æneid</i> , vi. 295-330, . . .	163
75. VERGIL, <i>Æneid</i> , vi. 426-474, . . .	165
76. VERGIL, <i>Æneid</i> , vi. 548-627, . . .	167
77. VERGIL, <i>Æneid</i> , vi. 637-665, . . .	171
78. VERGIL, <i>Æneid</i> , viii. 617-731, . . .	172

PART VII.

79. SOPHOCLES, <i>Ajax</i> , 430-480, . . .	178
80. SOPHOCLES, <i>Ajax</i> , 485-524, . . .	181
81. SOPHOCLES, <i>Ajax</i> , 545-582, . . .	183

CONTENTS

xi

	PAGE
82. SOPHOCLES, Ajax, 646-692, . . .	185
83. SOPHOCLES, Ajax, 815-838, 843-865, . . .	188
84. SOPHOCLES, Ajax, 992-1039, . . .	190
85. SOPHOCLES, Ajax, 1047-1090, . . .	193
86. SOPHOCLES, Ajax, 1093-1117, . . .	195
87. SOPHOCLES, Ajax, 1226-1263, . . .	197
88. SOPHOCLES, Ajax, 1266-1315, . . .	199
89. SOPHOCLES, Philoctetes, 254-316, . . .	202
90. SOPHOCLES, Philoctetes, 468-506, . . .	205
91. LIVY, iv. 3, . . .	207
92. LIVY, iv. 3, . . .	209
93. LIVY, iv. 3, . . .	210
94. LIVY, iv. 3, . . .	211
95. LIVY, iv. 4, . . .	212
96. LIVY, iv. 4, . . .	213
97. LIVY, iv. 4, . . .	214
98. LIVY, iv. 5, . . .	215
99. LIVY, iv. 5, . . .	216
100. LIVY, v. 2, . . .	217
101. LIVY, v. 2, . . .	218
102. LIVY, v. 2, . . .	220
103. LIVY, v. 2, . . .	220
104. LIVY, v. 3, . . .	221
105. LIVY, v. 3, . . .	222
106. LIVY, v. 4, . . .	223
107. LIVY, v. 4, . . .	225

	PAGE
108. LIVY, v. 4-5,	226
109. LIVY, v. 5,	227
110. LIVY, v. 5,	228
111. LIVY, v. 6,	229
112. LIVY, v. 6,	231
113. LIVY, v. 6,	232

PART VIII.

114. THUCYDIDES, i. 66-67,	234
115. THUCYDIDES, i. 68,	236
116. THUCYDIDES, i. 69,	237
117. THUCYDIDES, i. 70,	239
118. THUCYDIDES, i. 71,	241
119. THUCYDIDES, i. 72,	243
120. THUCYDIDES, i. 73-74,	244
121. THUCYDIDES, i. 75,	247
122. THUCYDIDES, i. 76,	248
123. THUCYDIDES, i. 77,	250
124. THUCYDIDES, i. 78,	251
125. THUCYDIDES, iii. 20,	252
126. THUCYDIDES, iii. 21,	254
127. THUCYDIDES, iii. 22-24,	255
128. THUCYDIDES, ii. 53,	259
129. HERODOTUS, iii. 80,	260

C O N T E N T S

xiii

PAGE

130. HERODOTUS, iii. 81,	262
131. HERODOTUS, iii. 82,	263
132. PLATO, Gorgias, ch. 72 to end,	265
133. DEMOSTHENES, De Corona, 199-205,	274

PART I

(1)

*A swollen river bars the lover's path. Rivers should
pity Love, and aid him, for Rivers, too, have
loved.*

AMNIS, arundinibus limosas obsite ripas,
Ad dominam propero ; siste parumper aquas :
Nec tibi sunt pontes, nec quae sine remigis ictu
Concava trajecto cymba rudente vehat.
Parvus eras, meministi ; nec te transire refugii ; 5
Summaque vix talos contigit unda meos.
Nunc ruis opposito nivibus de monte solutis,
Et turpi crassas gurgite volvis aquas.
Quid properasse juvat ? quid parca dedisse quieti
Tempora ? quid nocti conseruisse diem ? 10
Si tamen hic standum ; si non datur artibus ullis
Ulterior nostro ripa premenda pedi ?
Nunc ego, quas habuit pinnae Danaeius heros,
Terribili densum cum tulit angue caput ;

A

- 15 Nunc opto currum, de quo Cerealia primum
Semina venerunt in rude missa solum.
Prodigiosa loquor veterum mendacia vatum.
Nec tulit haec, nec fert, nec feret ulla dies.
Tu potius, ripis effuse capacibus amnis,
20 Sic aeternus eas, labere fine tuo !
Non eris invidiae, torrens, mihi crede, ferendae,
Si dicar per te forte retentus amans.
Flumina deberent juvenes in amore juvare :
Flumina senserunt ipsa, quid esset amor.
25 Inachus in Melie Bithynide pallidus isse
Dicitur et gelidis incaluisse vadis.
Nondum Troja fuit lustris obsessa duobus,
Cum rapuit vultus, Xanthe, Neaera tuos.
Quid ? non Alpheon diversis currere terris
30 Virginis Arcadiae certus adegit amor ?
Te quoque promissam Xantho, Penae, Creusam
Phthiotum terris occuluisse ferunt.
Quid referam Asopon ? quem cepit Martia Thebe,
Natarum Thebe quinque futura parens ?
35 Cornua si tua nunc ubi sint, Achelöe, requiram ;
Herculis irata fracta querere manu.
Nec tanti Calydon, nec tota Aetolia tanti ;
Una tamen tanti Deïanira fuit.
Ille fluens dives septena per ostia Nilus,
40 Qui patriam tantae tam bene celat aquae,

Fertur in Evadne collectam Asopide flammam
Vincere gurgitibus non potuisse suis.
Siccus ut amplecti Salmonida posset Enipeus,
Cedere jussit aquam : jussa recessit aqua.
Nec te praetereo, qui per cava saxa volutans 45
Tiburis Argei spumifer arva rigas.
Ilia cui placuit, quamvis erat horrida cultu,
Ungue notata comas, ungue notata genas.
Illa, gemens patruique nefas, delictaque Martis,
Errabat nudo per loca sola pede. 50
Hanc amnis rapidis animosus vidit ab undis,
Raucaque de mediis sustulit ora vadis :
Atque ita, ' Quid nostras,' inquit, ' teris anxia ripas,
Ilia, ab Idaeo Laomedonte genus ?
Quo cultus abiere tui ? quid sola vagaris ? 55
Vitta nec evinctas impedit alba comas ?
Quid fles, et madidos lacrimis corrumpis ocellos,
Pectoraque insana plangis aperta manu ?
Ille habet et silices et vivum in pectore ferrum,
Qui tenero lacrimas lentus in ore videt. 60
Ilia, pone metus ; tibi regia nostra patebit ;
Teque colent amnes : Ilia, pone metus.
Tu centum aut plures inter dominabere nymphas :
Nam centum aut plures flumina nostra tenent.
Ne me sperne, precor, tantum, Trojana propago : 65
Munera promissis uberiora feres.'

- Dixerat. Illa oculos in humum dejecta modestos
Spargebat tepidos flebilis imbre sinus.
Ter molita fugam, ter ad altas restitit undas,
70 Currendi vires eripiente metu.
Sera tamen scindens inimico pollice crinem,
Edidit indignos ore tremante sonos :
O utinam mea lecta forent, patrioque sepulchro
Conditæ, dum poterant virginis ossa legi !
75 Hactenus, et vestem tumidis prætendit ocellis ;
Atque ita se in rapidas perdita misit aquas.
Dum loquor, increvit latis spatiosius undis,
Nec capit admissas alveus altus aquas.
Quid mecum, furiose, tibi ? quid mutua differs
80 Gaudia ? quid coeptum, rustice, rumpis iter ?
Quid, si legitimum flueres, si nobile flumen ?
Si tibi per terras maxima fama foret ?
Nomen habes nullum, rivis collecte caducis,
Nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus.
85 Fontis habes instar pluviamque nivesque solutas,
Quas tibi divitias pigra ministrat hiems.
Aut lutulentus agis brumali tempore cursus,
Aut premis arentem pulverulentus humum.
Quis te tum potuit sitiens haurire viator ?
90 Quis grata dixit voce, perennis eas ?
Damnosus pecori curris, damnosior agris.
Forsitan hæc alios, me mea damna movent.

Huic ego, vae, demens ! narrabam fluminum amores ?

Jactasse indigno nomina tanta pudet.

Nescio quid spectans Acheloon et Inachon amnes 95

Et potui nomen, Nile, referre tuum.

At tibi pro meritis opto, non candide torrens,

Sint rapidi soles, siccaque semper hiems.

OVID, *Amores*, iii. 6.

(2)

Arion and the Dolphin.

Quod mare non novit, quae nescit Ariona tellus ?

Carminе currentes ille tenebat aquas.

Saepe, sequens agnam, lupus est hac voce retentus ;

Saepe avidum fugiens restitit agna lupum :

Saepe canes leporesque umbra cubuere sub una, 5

Et stetit in saxo proxima cerva leae :

Et sine lite loquax cum Palladis alite cornix

Sedit : et accipitri juncta columba fuit.

Cynthia saepe tuis fertur, vocalis Arion,

Tamquam fraternis obstupuisse modis. 10

Nomen Arionium Siculas impleverat urbes,

Captaque erat lyricis Ausonis ora sonis.

Inde domum repetens puppim conscendit Arion,

Atque ita quaesitas arte ferebat opes.

- 15 Forsitan, infelix, ventos undamque timebas ;
At tibi nave tua tutius aequor erat.
Namque gubernator dstricto constitit ense,
Ceteraque armata conscia turba manu.
Quid tibi cum gladio? dubiam rege, navita, pinum.
20 Non sunt haec digitis arma tenenda tuis.
Ille metu vacuus, Mortem non deprecor, inquit ;
Sed liceat sumpta pauca referre lyra.
Dant veniam, ridentque moram. Capit ille coro-
nam ;
Quae possit crines, Phoebe, decere tuos.
25 Induerat Tyrio bis tinctam murice pallam :
Reddidit icta suos pollice chorda sonos.
Flebilibus veluti numeris canentia dura
Trajectus penna tempora cantat olor.
Protinus in medias ornatus desilit undas.
30 Spargitur impulsa caerula puppis aqua.
Inde fide majus tergo delphina recurvo
Se memorant oneri supposuisse novo.
Ille sedens citharamque tenet, pretiumque vehendi
Cantat, et aequoreas carmine mulcet aquas.
35 Di pia facta vident. Astris delphina recepit
Jupiter, et stellas jussit habere novem.

OVID, *Fasti*, ii. 83-118.

(3)

The poet is condemned to exile.

CUM subit illius tristissima noctis imago,
Quae mihi supremum tempus in Urbe fuit :
Cum repeto noctem, qua tot mihi cara reliqui,
Labitur ex oculis nunc quoque gutta meis.
Jam prope lux aderat, qua me discedere Caesar 5
Finibus extremae jusserat Ausoniae.
Nec mens, nec spatium fuerant satis apta paranti :
Torpuerant longa pectora nostra mora.
Non mihi servorum, comitis non cura legendi,
Non aptae profugo vestis opisve fuit. 10
Non aliter stupui, quam qui Jovis ignibus ictus
Vivit, et est vitae nescius ipse suae.
Ut tamen hanc animo nubem dolor ipse removit,
Et tandem sensus convaluere mei ;
Alloquor extremum maestos abiturus amicos, 15
Qui modo de multis unus et alter erant.
Uxor amans flentem flens acrius ipsa tenebat,
Imbre per indignas usque cadente genas.
Nata procul Libycis aberat diversa sub oris,
Nec poterat fati certior esse mei. 20

- Quodcumque aspiceres, luctus gemitusquesonabant :
Formaque non taciti funeris intus erat.
Femina, virque, meo pueri quoque funere maerent ;
Inque domo lacrimas angulus omnis habet.
- 25 Si licet exemplis in parvo grandibus uti ;
Haec facies Trojae, cum caperetur, erat.
Jamque quiescebant voces hominumque canumque :
Lunaque nocturnos alta regebat equos.
Hanc ego suspiciens, et ab hac Capitolia cernens,
- 30 Quae nostro frustra juncta fuere Lari ;
Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
Jamque oculis numquam templa videnda meis ;
Dique relinquiendi, quos urbs habet alta Quirini ;
Este salutati tempus in omne mihi.
- 35 Et quamquam sero clipeum post vulnera sumo ;
Attamen hanc odiis exonerate fugam ;
Caelestique viro, quis me deceperit error,
Dicite ; pro culpa ne scelus esse putet :
Ut, quod vos scitis, poenae quoque sentiat auctor.
- 40 Placato possum non miser esse deo.
Hac prece adoravi superos ego : pluribus uxor :
Singultu medios praepediente sonos.
Illa etiam ante Lares passis prostrata capillis
Contigit extinctos ore tremante focos :
- 45 Multaque in aversos effudit verba Penates
Pro deplorato non valitura viro.

Jamque morae spatium nox praecipitata negabat,
Versaque ab axe suo Parrhasis Arctos erat.
Quid facerem? blando patriae retinebar amore :
Ultima sed jussae nox erat illa fugae. 50
Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?
Vel quo festines ire, vel unde, vide.
Ah quoties certam me sum mentitus habere
Horam, propositae quae foret apta viae.
Ter limen tetigi; ter sum revocatus: et ipse 55
Indulgens animo pes mihi tardus erat.
Saepe, Vale dicto, rursus sum multa locutus;
Et quasi discedens oscula summa dedi.
Saepe eadem mandata dedi, meque ipse fefelli,
Respiciens oculis pignora cara meis. 60
Denique, Quid propero? Scythia est, quo mitti-
mur, inquam:
Roma relinquenda est: utraque justa mora.
Uxor in aeternum vivo mihi viva negatur,
Et domus et fidae dulcia membra domus;
Quosque ego fraterno dilexi more sodales; 65
O mihi Thesea pectora juncta fide!
Dum licet, amplectar: nunquam fortasse licebit
Amplius. In lucro, quae datur hora, mihi
est.
Nec mora; sermonis verba imperfecta relinquo
Complectens animo proxima quaeque meo. 70

Dum loquor et flemus ; caelo nitidissimus alto,
Stella gravis nobis, Lucifer ortus erat.
Dividor haud aliter, quam si mea membra relin-
quam,

Et pars abrumpi corpore visa suo est.

75 [Sic Priamus doluit, tunc cum in contraria versus
Ultiores habuit prodicionis equus.]

Tum vero exoritur clamor gemitusque meorum,
Et feriunt maestae pectora nuda manus.

Tum vero conjux humeris abeuntis inhaerens

80 Miscuit haec lacrimis tristia dicta suis :
Non potes avelli : simul ah, simul ibimus, in-
quit :

Te sequar ; et conjux exulis exul ero.

Et mihi facta via est : et me capit ultima tellus.

Accedam profugae sarcina parva rati.

85 Te jubet e patria discedere Caesaris ira ;
Me pietas. Pietas haec mihi Caesar erit.

Talia tentabat : sic et tentaverat ante :

Vixque dedit victas utilitate manus.

Egredior, sive illud erat sine funere ferri,

90 Squalidus immissis hirta per ora comis.

Illa dolore amens tenebris narratur obortis

Semianimis media procubuisse domo.

Utque resurrexit, foedatis pulvere turpi

Crinibus, et gelida membra levavit humo ;

Se modo, desertos modo complorasse penates : 95
Nomen et erepti saepe vocasse viri :
Nec gemuisse minus, quam si nateve meumve
Vidisset structos corpus habere rogos :
Et voluisse mori : et moriendo ponere sensus :
Respectuque tamen non posuisse mei. 100
Vivat : et absentem, quoniam sic fata tulerunt,
Vivat, et auxilio sublevet usque suo.

OVID, *Tristia*, i. 3.

(4)

*The poet in his exile recalls the memory of his
early life.*

ILLE ego, qui fuerim, tenerorum lusor amorum,
Quem legis, ut noris, accipe, posteritas.
Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis,
Millia qui novies distat ab Urbe decem.
Editus hic ego sum : nec non (ut tempora noris) 5
Cum cecidit fato consul uterque pari.
Si quid id est, usque a proavis vetus ordinis haeres,
Non modo fortunae munere factus eques.
Nec stirps prima fui genito jam fratre creatus,
Qui tribus ante quater mensibus ortus erat. 10

- Lucifer amborum natalibus affuit idem :
Una celebrata est per duo liba dies.
Haec est armiferae festis de quinque Minervae,
Quae fieri pugna prima cruenta solet.
- 15 Protinus excolimur teneri, curaue parentis
Imus ad insignes Urbis ab arte viros.
Frater ad eloquium viridi tendebat ab aevo,
Fortia verbosi natus ad arma fori.
- At mihi jam puero coelestia sacra placebant,
20 Inque suum furtim Musa trahebat opus.
Saepe pater dixit : Studium quid inutile tentas ?
Maeonides nullas ipse reliquit opes.
Motus eram dictis : totoque Helicone relicto,
Scribere conabar verba soluta modis.
- 25 Sponte sua numeros carmen veniebat ad aptos ;
Et, quod tentabam dicere, versus erat.
Interea, tacito passu labentibus annis,
Liberior fratri sumta mihique toga est,
Induiturque humeris cum lato purpura clavo :
- 30 Et studium nobis, quod fuit ante, manet.
Jamque decem vitae frater geminaverat annos,
Cum perit, et coepi parte carere mei.
Cepimus et tenerae primos aetatis honores,
Eque viris quondam pars tribus una fui.
- 35 Curia restabat ; clavi mensura coacta est :
Majus erat nostris viribus illud onus.

Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
Sollicitaeque fugax ambitionis eram ;
Et petere Aoniae suadebant tuta sorores
Otia, iudicio semper amata meo. 40
Temporis illius colui fovique poetas ;
Quotque aderant vates, rebar adesse deos.
Saepe suas volucres legit mihi grandior aevo,
Quaeque necet serpens, quae juvet herba, Macer.
Saepe suos solitus recitare Propertius ignes, 45
Jure sodalitio qui mihi junctus erat.
Ponticus heroo, Bassus quoque clarus iambo,
Dulcia convictus membra fuere mei.
Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
Dum ferit Ausonia carmina culta lyra. 50
Virgilium vidi tantum : nec amara Tibullo
Tempus amicitiae fata dedere meae.
Successor fuit hic tibi, Galle ; Propertius illi
Quartus ab his serie temporis ipse fui.
Utque ego majores, sic me coluere minores : 55
Notaque non tarde facta Thalia mea est.
Carmina cum primum populo juvenilia legi,
Barba resecta mihi bisve semelve fuit.
Moverat ingenium totam cantata per Urbem
Nomine non vero dicta Corinna mihi. 60
Multa quidem scripsi : sed quae vitiosa putavi,
Emendaturis ignibus ipse dedi.

- Tum quoque, cum fugerem, quaedam placitura
cremavi,
Iratus studio carminibusque meis.
- 65 Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis
Cor mihi, quodque levis causa moveret, erat.
Cum tamen hoc essem, minimoque accenderer
igni ;
Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
Paene mihi puero nec digna, nec utilis uxor
- 70 Est data : quae tempus perbreve nupta fuit.
Illi successit, quamvis sine crimine, conjux,
Non tamen in nostro firma futura toro.
Ultima, quae mecum seros permansit in annos,
Sustinuit conjux exsulis esse viri.
- 75 Filia me mea bis prima fecunda juventa,
Sed non ex uno conjuge, fecit avum.
Et jam complerat genitor sua fata, novemque
Addiderat lustris altera lustra novem.
Non aliter flevi, quam me fleturus ademtum
- 80 Ille fuit. - Matri proxima justa tuli.
Felices ambo, tempestiveque sepultos,
Ante diem poenae quod periire meae ;
Me quoque felicem, quod non viventibus illis
Sum miser, et de me quod doluere nihil !
- 85 Si tamen extinctis aliquid, nisi nomina, restat,
Et gracilis structos effugit umbra rogos ;

Fama, parentales, si vos mea contigit, umbrae,

Et sunt in Stygio crimina nostra foro :

Scite, precor, causam (nec vos mihi fallere fas
est)

Errorem jussae, non scelus, esse fugae. 90

Manibus id satis est. Ad vos, studiosa, revertor

Pectora, qui vitae quaeritis acta mea.

Jam mihi canities, pulsus melioribus annis,

Venerat, antiquas miscueratque comas :

Postque meos ortus Pisaea vinctus oliva 95

Abstulerat decies praemia victor equus :

Cum maris Euxini positos ad laeva Tomitas

Quaerere me laesi principis ira jubet.

Causa meae, cunctis nimium quoque nota, ruinae

Indicio non est testificanda meo. 100

Quid referam comitumque nefas, famulosque no-
centes ?

Ipsa multa tuli non leviora fuga

Indignata malis mens est succumbere, seque

Praestitit invictam viribus usa suis :

Oblitusque togae, ductaeque per otia vitae, 105

Insolita cepi temporis arma manu.

Totque tuli terra casus pelagoque, quot inter

Occultum stellae conspicuumque polum.

Tacta mihi tandem longis erroribus acto

Juncta pharetratis Sarmatis ora Getis. 110

Hic ego, finitimis quamvis circumsoner armis,
Tristia, quo possum, carmine fata levo.
Quod, quamvis nemo est, cujus referatur ad aures,
Sic tamen absumo decipioque diem.
115 Ergo, quod vivo, durisque laboribus obsto,
Nec me sollicitae taedia lucis habent,
Gratia, Musa, tibi : nam tu solatia praebes
Tu curae requies, tu medicina mali :
Tu dux, tu comes es : tu nos abducis ab Istro,
120 In medioque mihi das Helicone locum.
Tu mihi (quod rarum) vivo sublime dedisti
Nomen, ab exsequiis quod dare fama solet.
Nec, qui detrectat praesentia, livor iniquo
Ullum ne nostris dente momordit opus.
125 Nam tulerint magnos cum saecula nostra poetas,
Non fuit ingenio fama maligno meo.
Cumque ego praeponam multos mihi, non minor
illis
Dicor : et in toto plurimus orbe legor.
Si quid habent igitur vatium praesagia veri,
130 Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.
Sive favore tuli, sive hanc ego carmine famam,
Jure tibi grates, candide lector, ago.

OVID, *Tristia*, iv. 10.

(5)

The poet mourns a poet's death.

MEMNONA si mater, mater ploravit Achillen,

Et tangunt magnas tristia fata deas ;

Flebilis indignos, Elegeïa, solve capillos.

A nimis ex vero nunc tibi nomen erit !

Ille tui vates operis, tua fama, Tibullus

5

Ardet in exstructo corpus inane rogo.

Ecce puer Veneris fert eversamque pharetram,

Et fractos arcus et sine luce facem.

Adspice demissis ut eat miserabilis alis,

Pectoraque infesta tundat aperta manu.

10

Excipiunt sparsi lacrimas per colla capilli,

Oraque singultu concutiente sonant.

Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt

Egressum tectis, pulcher Iule, tuis.

Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,

15

Quam juveni rupit cum ferox inguen aper.

At sacri vates et divum cura vocatur :

Sunt etiam, qui nos numen habere putent.

Scilicet omne sacrum mors importuna profanat :

Omnibus obscuras injicit illa manus.

20

- Carminibus confide bonis ; jacet ecce Tibullus.
Vix manet e tanto parva quod urna capit.
Tene, sacer vates, flammae rapuere rogales ;
Pectoribus pasci nec timuere tuis ?
- 25 Aurea sanctorum potuissent templa deorum
Urere, quae tantum sustinuerunt nefas.
Avertit vultus Erycis quae possidet arces :
Sunt quoque, qui lacrimas continuisse negent.
Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
- 30 Ignotum vili supposuisset humo.
Hinc certe madidos fugientis pressit ocellos
Mater, et in cineres ultima dona tulit.
Hinc soror in partem misera cum matre doloris
Venit, inornatas dilaniata comas.
- 35 Cumque tuis sua junxerunt Nemesisque priorque
Oscula, nec solos destituere rogos.
Delia discedens, ' felicius,' inquit, ' amata
Sum tibi : vixisti, dum tuus ignis eram.'
Cui Nemesis: ' quid ais ? tibi sint mea damna dolori ?
- 40 Me tenuit moriens deficiente manu.'
Si tamen e nobis aliquid nisi nomen et umbra
Restat, in Elysia valle Tibullus erit.
Obvius huic venias, hedera juvenilia cinctus
Tempora, cum calvo, docte Catulle, tuo.
- 45 Tu quoque, si falsum est temerati crimen amici,
Sanguinis atque animae, prodige Galle, tuae.

His comes umbra tua est ; si quid modo corporis
umbra est :

Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.

Ossa quieta, precor, tuta requiescite in urna,

Et sit humus cineri non onerosa tuo.

50

OVID, *Amores*, iii. 9.

(6)

*To Perilla: the Muses have more precious gifts to
bestow than ever Wealth or Beauty gave ; Poesy
is its own reward.*

VADE salutatum subito perarata Perillam

Littera, sermonis fida ministra mei.

Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,

Aut inter libros Pieridasque suas.

Quicquid aget, cum te scierit venisse, relinquet ; 5

Nec mora, quid venias, quidve, requiret, agam.

Vivere me dices ; sed sic ut vivere nolim :

Nec mala tam longa nostra levata mora.

Et tamen ad Musas, quamvis nocuere, reverti,

Aptaque in alternos cogere verba pedes. 10

Tu quoque, dic, studiis communibus ecquid
inhaeres,

Doctaque non patrio carmina more canis ?

- Nam tibi cum Fatis mores Natura pudicos,
Et raras dotes, ingeniumque dedit.
- 15 Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,
Ne male fecundae vena periret aquae.
Primus id adspexi teneris in virginis annis :
Utque patet, venae duxque comesque fui.
- 20 Ergo, si remanent ignes tibi pectoris idem,
Sola tuum vates Lesbia vincet opus.
Sed vereor, ne te mea nunc fortuna retardet,
Postque meos casus sit tibi pectus iners.
- Dum licuit, tua saepe mihi, tibi nostra legebam ;
Saepe tui iudex, saepe magister eram.
- 25 Aut ego praebebam factis modo versibus aures,
Aut ubi cessaras, causa ruboris eram.
Forsitan exemplo, quia me laesere libelli,
Tu quoque sis poenae fata secuta meae.
- Pone, Perilla, metum. Tantummodo femina non sit
- 30 Devia, nec scriptis discat amare tuis.
Ergo desidia remove, doctissima, causas,
Inque bonas artes et tua sacra redi.
- Ista decens facies longis vitiabitur annis,
Rugaeque in antiqua fronte senilis erit.
- 35 Injicietque manum formae damnosa senectus,
Quae strepitum passu non faciente venit.
Cumque aliquis dicet, Fuit haec formosa ; dolebis,
Et speculum mendax esse querere tuum.

Sunt tibi opes modicae, cum sis dignissima magnis.
Finge sed immensis censibus esse pares ; 40
Nempe dat id cuicunque libet Fortuna, rapitque :
Irus et est subito, qui modo Croesus erat.
Singula quid referam ? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingeniique bonis.
En ego, cum patria caream, vobisque, domoque, 45
Raptaque sint, adimi quae potuere, mihi ;
Ingenio tamen ipse meo comitorque fruorque :
Caesar in hoc potuit juris habere nihil.
Quilibet hanc saevo vitam mihi finiat ense ;
Me tamen extincto fama superstes erit. 50
Dumque suis victrix omnem de montibus orbem
Prospiciet domitum Martia Roma, legar.
Tu quoque, quam studii maneat felicius usus,
Effuge venturos, qua potes, usque rogos.

OVID, *Tristia*, iii. 7.

PART SECOND

(7)

*Poets never die ; soldiers and statesmen are forgotten,
but a poet's memory is ever green. Homer and
Hesiod, Pindar and Sophocles, are immortal, and
their eternal summer shall not fade.*

QUID mihi, Livor edax, ignavos objicis annos ;
Ingeniique vocas carmen inertis opus ?
Non me more patrum, dum strenua sustinet aetas,
Praemia militiae pulverulenta sequi ;
5 Nec me verbosas leges ediscere, nec me
Ingrato vocem prostituisse foro ?
Mortale est, quod quaeris, opus. Mihi fama perennis
Quaeritur ; in toto semper ut orbe canar.
Vivet Maeonides, Tenedos dum stabit et Ide,
10 Dum rapidas Simois in mare volvet aquas.
Vivet et Ascreaus, dum mustis uva tumebit,
Dum cadet incurva falce resecta Ceres.

Battiades semper toto cantabitur orbe ;
Quamvis ingenio non valet, arte valet.
Nulla Sophocleo veniet jactura cothurno. 15
Cum sola et luna semper Aratus erit.
Dum fallax servus, durus pater, improba lena
Vivent, dum meretrix blanda, Menandros erit.
Ennius arte carens animosique Accius oris,
Casurum nullo tempore nomen habent. 20
Varronem primamque ratem quae nesciat aetas,
Aureaque Aesonio terga petita duci ?
Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
Exitio terras cum dabit una dies.
Tityrus, et fruges Aeneïaque arma legentur, 25
Roma, triumphati dum caput orbis eris.
Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
Discentur numeri, culte Tibulle, tui.
Gallus et Hesperiiis et Gallus notus Eois,
Et sua cum Gallo nota Lycoris erit. 30
Ergo, cum silices, cum dens patientis aratri
Depereant aevo, carmina morte carent.
Cedant carminibus reges, regumque triumpho,
Cedat et auriferi ripa beata Tagi.
Vilia miretur vulgus. Mihi flavus Apollo 35
Pocula Castaliae plena ministret aquae,
Sustineamque coma metuentem frigora myrtum :
Atque a sollicito multus amante legar.

Pascitur in vivis Livor : post fata quiescit,
40 Cum suus ex merito quemque tuetur honos.
Ergo etiam, cum me supremus adederit ignis,
Vivam, parsque mei multa superstes erit.

OVID, *Amores*, i. 15.

(8)

*' For, if e'er my beauty bound thee,
Lost and broken is the spell ;
But thou canst not find another
That will love thee half so well.'
Thus lamented fair Oenone,
Weeping ever, weeping low,
On the holy mount of Ida,
Where the pine and cypress grow.*

PERLEGIS? an conjux prohibet nova? perlege : non
est

Ista Mycenaea littera facta manu.

Pegasis Oenone, Phrygiis celeberrima silvis,

Laesa queror de te, si sinis ipsa, meo.

5 Quis deus opposuit nostris sua numina votis?

Ne tua permaneam, quod mihi crimen obest?

Leniter, ex merito quicquid patiare, ferendum est :

Quae venit indignae poena, dolenda venit.

Nondum tantus eras, cum te contenta marito
Edita de magno flumine nympha fui. 10
Qui nunc Priamides, (adsit reverentia vero,)
Servus eras : servo nubere nympha tuli.
Saepe greges inter requievimus arbore tecti,
Mixtaque cum foliis praebuit herba torum.
Saepe super stramen, fenoque jacentibus alto 15
Defensa est humili cana pruina casa.
Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos,
Et tegeret catulos qua fera rupe suos?
Retia saepe comes maculis distincta tetendi :
Saepe citos egi per juga longa canes. 20
Incisae servant a te mea nomina fagi,
Et legor Oenone falce notata tua :
Et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt :
Crescite, et in titulos surgite recta meos.
Populus est (memini) fluviali consita ripa, 25
Est in qua nostri littera scripta memor.
Popule, vive precor, quae consita margine ripae
Hoc in rugoso cortice carmen habes ;
' Cum Paris Oenone poterit spirare relictas,
Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.' 30
Xanthe, retro propera, versaeque recurrere lymphae ;
Sustinet Oenonen deseruisse Paris.
Illa dies fatum miserae mihi dixit ; ab illa
Pessima mutati coepit amoris hiems ;

- 35 Qua Venus et Juno, sumptisque decentior armis
Venit in arbitrium nuda Minerva tuum.
Attoniti micuere sinus, gelidusque cucurrit,
Ut mihi narrasti, dura per ossa tremor.
Consului (neque enim modice terrebar,) anusque
40 Longaevosque senes : constitit esse nefas.
Caesa abies, sectaeque trabes, et classe peracta,
Caerula ceratas accipit unda rates.
Flesti discedens : hoc saltem parce negare :
Praeterito magis est iste pudendus amor :
45 Et flesti, et nostros vidisti flentis ocellos :
Miscuimus lacrimas maestus uterque suas.
Non sic appositis vincitur vitibus ulmus,
Ut tua sunt collo brachia nexa meo.
Ah quoties, cum te vento quererere teneri,
50 Riserunt comites ! Ille secundus erat.
Oscula dimissae quoties repetita dedisti !
Quam vix sustinuit dicere lingua, Vale !
Aura levis rigido pendentia lintea malo
Suscitat ; et remis eruta canet aqua.
55 Prosequor infelix oculis abeuntia vela,
Qua licet ; et lacrimis humet arena meis.
Utque celer venias virides Nereïdas oro.
Scilicet ut venias in mea damna celer.
Adspicit immensum moles nativa profundum ;
60 Mons fuit : aequoreis illa resistit aquis.

Hinc ego vela tuae cognovi prima carinae :
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
Dum moror, in summa fulsit mihi purpura prora :
Pertimui : cultus non erat ille tuus.
Fit propior, terrasque cita ratis attigit aura : 65
Femineas vidi, corde tremente, genas.
Non satis id fuerat ; quid enim furiosa morabar ?
Haerebat gremio turpis amica tuo.
Tunc vero rupique sinus, et pectora planxi,
Et secui madidas ungue rigente genas : 70
Implevique sacram querulis ululatibus Iden.
Illinc has lacrimas in mea saxa tuli.
Sic Helene doleat, desertaque conjuge ploret :
Quaeque prior nobis intulit, ipsa ferat.
Nunc tibi conveniunt, quae te per aperta sequantur 75
Aequora, legitimos destituantque toros.
At cum pauper eras, armentaque pastor agebas,
Nulla, nisi Oenone, pauperis uxor erat.
Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
Nec de tot Priami dicar ut una nurus. 80
Non tamen ut Priamus nymphae socer esse recuset ;
Aut Hecubae fuerim dissimulanda nurus.
Digna sum et cupio fieri matrona potentis ;
Sunt mihi, quas possint sceptrum decere, manus.
Nec me, faginea quod tecum fronde jacebam, 85
Despice : purpureo sum magis apta toro.

- Denique, tutus amor meus est tibi : nulla parantur
Bella, nec ultrices advehit unda rates.
Tyndaris infestis fugitiva reposcitur armis.
90 Hac venit in thalamos dote superba tuos.
Tu levior foliis, tunc cum, sine pondere succi,
Mobilibus ventis arida facta, volant ;
Et minus est in te, quam summa pondus arista,
Quae levis assiduis solibus usta riget.
95 Hoc tua (nam recolo) quondam germana canebat,
Sic mihi diffusis vaticinata comis ?
Quid facis, Oenone ? Quid arenae semina mandas ?
Non profecturis littora bubus aras.
Graia juvenca venit, quae te, patriamque, domumque
100 Perdat. Io prohibe ; Graia juvenca venit.
Dum licet, obscaenam ponto, Dî, mergite puppim,
Heu, quantum Phrygii sanguinis illa vehit !
Dixerat. In cursu famulae rapuere furem ;
At mihi flaventes dirigere comae.
105 Ah nimium vates miserae mihi vera fuisti ?
Possidet en saltus illa juvenca meos.

OVID, *Heroides*, v.

(9)

*'My beautiful bird is dead ; come, birds of every tribe,
and join the train of mourners. My bird was
beautiful, but he is dead ; he was innocent, but he
is dead. O ever thus ! whom the gods love, die
young.'*

PSITTACUS, Eois imitatrix ales ab Indis,
Occidit. Exequias ite frequenter, aves.
Ite, piae volucres, et plangite pectora pennis ;
Et rigido teneras ungue notate genas.
Horrida pro maestis lanietur pluma capillis : 5
Pro longa resonent carmina vestra tuba.
Quid scelus Ismarii quereris, Philomela,
tyranni ?
Expleta est annis ista querela suis.
Alitis in rarae miserum devertite funus.
Magna, sed antiqui, causa doloris Itys. 10
Omnes, quae liquido libratis in aëre cursus ;
Tu tamen ante alias, turtur amice, dole.
Plena fuit vobis omni concordia vita,
Et stetit ad finem longa tenaxque fides.
Quod fuit Argolico juvenis Phoceus Orestae : 15
Hoc tibi, dum licuit, psittace, turtur erat.

Quid tamen ista fides ? quid rari forma coloris ?

Quid vox mutandis ingeniosa sonis ?

Quid j̄vat, ut datus es, nostrae placuisse puellae ?

20 Infelix avium gloria, nempe jaces.

Tu poteras virides pennis hebetare smaragdos,

Tincta gerens rubro Punica rostra croco.

Non fuit in terris vocum simulantior ales :

Reddebas blaeso tam bene verba sono.

25 Raptus es invidia. Non tu fera bella movebas :

Garrulus, et placidae pacis amator eras.

Ecce, coturnices inter sua praelia vivunt :

Forsitan et fiant inde frequenter anus.

Plenus eras minimo : nec prae sermonis amore

30 In multos poteras ora vacare cibos.

Nux erat esca tibi ; causaeque papavera somni ;

Pellebatque sitim simplicis humor aquae.

Vivit edax vultur, ducensque per aëra gyros

Milūus, et pluviae graculus auctor aquae.

35 Vivit et armiferae cornix invisa Minervae ;

Illa quidem saeculis vix moritura novem.

Occidit ille loquax, humanae vocis imago,

Psittacus, extremo munus ab orbe datum.

Optima prima fere manibus rapiuntur avaris ;

40 Implentur numeris deteriora suis.

Tristia Phylacidae Thersites funera vidit :

Jamque cinis, vivis fratribus, Hector erat.

Quid referam timidæ pro te pia vota puellæ,
Vota, procelloso per mare rapta Noto ?
Septima lux aderat, non exhibitura sequentem ; 45
Et stabat vacua jam tibi Parca colo.
Nec tamen ignavo stupuerunt verba palato.
Clamavit moriens lingua, Corinna, vale.
Colle sub Elysio nigra nemus ilice frondens,
Udaque perpetuo gramine terra, viret. 50
Si qua fides dubiis ; volucrum locus ille piarum
Dicitur, obscaenæ quo prohibentur aves.
Illic innocui late pascuntur olores :
Et vivax Phoenix, unica semper avis.
Explicat ipsa suas ales Junonia pennas : 55
Oscula dat cupido blanda columba mari.
Psittacus has inter, nemorali sede receptus,
Convertit volucres in sua verba pias.
Ossa tegit tumulus : tumulus pro corpore parvus ;
Quo lapis exiguus par sibi carmen habet. 60
Colligor ex ipso dominae placuisse sepulcro.
Ora fuere mihi plus ave docta loqui.

OVID, *Amores*, ii. 6.

(10)

The poet, in exile, strives to cheer his heart with song :

*' For the unquiet heart and brain
A use in measured language lies ;
The sad mechanic exercise,
Like dull narcotics, numbing pain.'*

*Amid alarms and border forays, the Muse still breathes
her consolation.*

- Si qua meis fuerint, ut erunt, vitiosa libellis,
Excusata suo tempore, lector, habe.
Exsul eram ; requiesque mihi, non fama petita est ;
Mens intenta suis ne foret usque malis.
5 Hoc est, cur cantet vinctus quoque compede fossor,
Indocili numero cum grave mollit opus :
Cantet et, innitens limosae pronus arenae,
Adverso tardam qui trahit amne ratem.
Quique ferens pariter lentos ad pectora remos,
10 In numerum pulsa brachia versat aqua.
Fessus ut incubuit baculo, saxove resedit
Pastor, arundineo carmine mulcet oves.
Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
Fallitur ancillae decipiturque labor.

- Fertur et abducta Lyrnesside tristis Achilles 15
Haemonia curas attenuasse lyra.
Cum traheret Silvas Orpheus et dura canendo
Saxa, bis amissa conjuge maestus erat.
Me quoque Musa levat Ponti loca jussa petentem.
Sola comes nostrae perstitit illa fugae. 20
Sola nec insidias hominum, nec militis ensem,
Nec mare, nec ventos, barbariemque timet.
Scit quoque, cum perii, quis me deceperit error :
Et culpam in facto, non scelus, esse meo.
Scilicet hoc ipso nunc aequa, quod obfuit ante, 25
Cum mecum juncti criminis acta rea est.
Non equidem vellem, quoniam nocitura fuerunt,
Pieridum sacris imposuisse manum.
Sed nunc quid faciam ? vis me tenet ipsa Sororum ;
Et carmen demens, carmine laesus, amo. 30
Sic nova Dulichio lotos gustata palato,
Illo, quo nocuit, grata sapore fuit.
Sentit amans sua damna fere ; tamen haeret in illis ;
Materiam culpae persequiturque suae.
Nos quoque delectant, quamvis nocuere, libelli ; 35
Quodque mihi telum vulnera fecit, amo.
Forsitan hoc studium possit furor esse videri ;
Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
Semper in obtutu mentem vetat esse malorum ;
Praesentis casus immemoremque facit. 40

- Utque suum Bacchis non sentit saucia vulnus,
Dum stupet Edonis exululata jugis ;
Sic, ubi mota calent viridi mea pectora thyrsos,
Altior humano spiritus ille malo est.
- 45 Ille nec exsilium, Scythici nec litora ponti,
Ille nec iratos sentit adesse deos.
Utque soporiferae biberem si pocula Lethes,
Temporis adversi sic mihi sensus hebet.
Jure deas igitur veneror mala nostra levantes ;
- 50 Sollicitae comites ex Helicone fugae ;
Et partim pelago, partim vestigia terra,
Vel rate dignatas, vel pede, nostra sequi.
Sint precor hae saltem faciles mihi: namque deorum
Caetera cum magno Caesare turba facit.
- 55 Meque tot adversis cumulant, quot litus arenas,
Quotque fretum pisces, ovaque piscis habet.
Vere prius flores, aestu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigorisque nives ;
Quam mala, quae toto patior jactatus in orbe,
- 60 Dum miser Euxini litora laeva peto.
Nec tamen, ut veni, levior fortuna malorum est :
Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.
Hic quoque cognosco natalis stamina nostri ;
Stamina de nigro vellere facta mihi.
- 65 Utque nec insidias, capitisque pericula narrem,
Vera quidem, vera sed graviora fide ;

Vivere quam miserum est inter Bessosque
Getasque

Illi, qui populi semper in ore fuit !
Quam miserum, porta vitam muroque tueri,
Vixque sui tutum viribus esse loci ! 70

Aspera militiae juvenis certamina fugi,
Nec nisi lusura movimus arma manu.

Nunc senior gladioque latus, scutoque sinistram,
Canitiem galeae subjicioque meam.
Nam dedit e specula custos ubi signa tumultus ; 75

Induimur trepida protinus arma manu.
Hostis, habens arcus imbutaque tela veneno,
Saevus anhelanti moenia lustrat equo.

Utque rapax pecudem, quae se non texit ovili,
Per sata, per silvas, fertque trahitque lupus ; 80

Sic, si quem nondum portarum sepe receptum
Barbarus in campis reperit hostis, agit.

Aut sequitur captus, conjectaque vincula collo
Accipit ; aut telo virus habente cadit.
Hic ego sollicitae jaceo novus incola sedis. 85

Heu nimium fati tempora longa mei !
Et tamen ad numeros antiquaque sacra reverti
Sustinet in tantis hospita Musa malis.

Sed neque cui recitem quisquam est mea carmina :
nec qui
Auribus accipiat verba Latina suis. 90

- Ipse mihi (quidem faciam ?) scriboque legoque :
Tutaque iudicio litera nostra suo est.
Saepe tamen dixi, Cui nunc haec cura laborat ?
An mea Sauromatae scripta Getaeque legent ?
95 Saepe etiam lacrimae me sunt scribente profusae,
Humidaque est fletu litera facta meo.
Corque vetusta meum, tanquam nova, vulnera sentit ;
Inque sinum maestae labitur imber aquae.
Cum vice mutata quid sim fuerimque recordor,
100 Et tulerit quo me casus, et unde, subit ;
Saepe manus demens, studiis irata malignis,
Misit in arsuros carmina nostra focos.
Atque ita de multis, quoniam non multa supersunt,
Cum venia facito, quisquis es, ista legas.
105 Tu quoque non melius, quam sunt mea tempora, carmen
Interdicta mihi consule Roma boni.

OVID, *Tristia*, iv. 1.

(11)

*But old age comes on apace, and Caesar's anger is not
assuaged ; the poet still pines in exile ; even the
stoutest heart will break at last. ' Ah ! if we could
meet, true wife, were it but to mingle our tears.'*

JAM mihi deterior canis adspergitur aetas ;
Jamque meos vultus ruga senilis arat :

Jam vigor, et quasso languent in corpore vires :
Nec, juveni lusus qui placuere, placent.
Nec, si me subito videas, agnoscere possis ; 5
Aetatis facta est tanta ruina meae.
Confiteor facere haec annos ; sed et altera caussa est,
Anxietas animi, continuusque labor.
Nam mea per longos si quis mala digerat annos,
(Crede mihi,) Pylio Nestore major ero. 10
Cernis ut in duris (et quid bove firmius ?) arvis
Fortia taurorum corpora frangat opus.
Quae nunquam vacuo solita est cessare novali,
Fructibus assiduis lassa senescit humus.
Occidet, ad Circi si quis certamina semper, 15
Non intermissis cursibus, ibit equus.
Firma sit illa licet, solvetur in aequore navis,
Quae nunquam liquidis sicca carebit aquis.
Me quoque debilitat series immensa malorum,
Ante meum tempus cogit et esse senem. 20
Otia corpus alunt ; animus quoque pascitur illis.
Immodicus contra carpit utrumque labor.
Te quoque, quam juvenem discedens Urbe reliqui,
Credibile est nostris insenuisse malis.
O ego, Di faciant, talem te cernere possim, 25
Caraque mutatis oscula ferre genis ;
Amplectique meis corpus non pingue lacertis ;
Et, Gracile hoc fecit, dicere, cura mei ;

- Et narrare meos flenti flens ipse labores ;
30 Sperato nunquam colloquioque frui ;
Thuraque Caesaribus, cum conjuge Caesare digna,
Dis veris, memori debita ferre manu !
Memnonis hanc utinam, lenito Principe, mater
Quamprimum roseo provocet ore diem !
OVID, *Ex Ponto*, i. 4, 1-22, 47-58.

(12)

*Meanwhile, fair weather friends prove false in the hour
of trial, and desert the fallen exile's cause. ' False
friends ! beware ! Fortune is a fickle goddess, and
may change, and bring me my revenge.'*

- CONQUERAR, an taceam ? ponam sine nomine
crimen ?
An notum, qui sis, omnibus esse velim ?
Nomine non utar, ne commendere querela ;
Quaeraturque tibi carmine fama meo.
5 Dum mea puppis erat valida fundata carina,
Qui mecum velles currere, primus eras.
Nunc, quia contraxit vultum Fortuna, recedis ;
Auxilio postquam scis opus esse tuo.
Dissimulas etiam, nec me vis nosse videri :
10 Quisque sit, audito nomine, Naso, rogas.

Ille ego sum quanquam non vis audire, vetusta
Pene puer puero junctus amicitia.
Ille ego, qui primus tua seria nosse solebam,
Qui tibi jucundis primus adesse jocis.
Ille ego victor, densoque domesticus usu ; 15
Ille ego judiciis unica Musa tuis.
Idem ego sum, qui nunc an vivam, perfide, nescis ;
Cura tibi de quo quaerere nulla fuit.
Sive fui nunquam carus, simulasse fateris ;
Seu non fingebas, inveniere levis. 20
Dic age dic aliquam, quae te mutaverit, iram :
Nam nisi justa tua est, justa querela mea est.
Quae te consimilem res nunc vetat esse priori ?
An crimen, coepi quod miser esse, vocas ?
Si mihi rebus opem nullam factisque ferebas ; 25
Venisset verbis charta notata tribus.
Vix equidem credo, sed et insultare jacenti
Te mihi, nec verbis parcere, Fama refert.
Quid facis, ah demens ? cur, si Fortuna recedat,
Naufragio lacrimas eripis ipse tuo ? 30
Haec Dea non stabili, quam sit levis, orbe fatetur,
Quem summum dubio sub pede semper habet.
Quolibet est folio, quavis incertior aura.
Par illi levitas, improbe, sola tua est.
Omnia sunt hominum tenui pendentia filo : 35
Et subito casu, quae valere, ruunt.

- Divitis audita est cui non opulentia Croesi ?
Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.
Ille Syracosia modo formidatus in urbe,
40 Vix humili duram repulit arte famem.
Quid fuerat Magno majus ? tamen ille rogavit
Summissa fugiens voce clientis opem.
Cuique viro totus terrarum paruit orbis,
Indigus effectus omnibus ipse magis.
45 Ille Jugurthino clarus Cimbrique triumpho,
Quo victrix toties Consule Roma fuit,
In caeno latuit Marius, cannaque palustri ;
Pertulit et tanto multa pudenda viro.
Ludit in humanis divina potentia rebus :
50 Et certum praesens vix habet hora fidem.
Litus ad Euxinum, si quis mihi diceret, ibis,
Et metues, arcu ne feriare Getae ;
I, bibe, dixissem, purgantes pectora succos ;
Quicquid et in tota nascitur Anticyra.
55 Sum tamen haec passus ; nec si mortalia possem,
Et summi poteram tela cavere dei.
Tu quoque fac timeas ; et, quae tibi laeta videntur,
Dum loqueris, fieri tristia posse puta.

OVID, *Ex Ponto*, iv. 3.

PART THIRD

(13)

*How varied are the ends and aims of men ! Sport,
politics, and war have each and all their votaries.
But my heart is true to the Love of Song.*

MAECENAS atavis edite regibus,
O et praesidium et dulce decus meum :
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat, metaque fervidis
Evitata rotis palmaque nobilis 5
Terrarum dominos evehit ad Deos :
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus ;
Illum, si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis. 10
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros Attalicis conditionibus

- Nunquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
15 Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens otium et oppidi
Laudat rura sui : mox reficit rates
Quassas indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici
20 Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.
Multos castra juvant, et lituo tubae
Permixtus sonitus bellaque matribus
25 Detestata. Manet sub Jove frigido
Venator tenerae conjugis immemor,
Seu visa est catulis cerva fidelibus,
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
[Me] doctarum hederæ præmia frontium
30 Dis miscent superis : me gelidum nemus
Nympharumque leves cum Satyris chori
Secernunt populo, si neque tibus
Euterpe cohibet nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
35 Quodsi me lyricis vatibus inseres,
Sublimi feriam sidera vertice.

HORACE, *Odes*, i. 1.

(14)

*Quintilius, friend of my friend, is gone. All good men
mourn for him, but Vergil's grief is keenest. But
ah! no song can reach the dead, though sweeter
than the song of Orpheus; no prayer can call
them back!*

QUIS desiderio sit pudor aut modus
Tam cari capitis? Praecipe lugubres
Cantus, Melpomene, cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quintilium perpetuus sopor 5
Urget! Cui Pudor et Justitiae soror
Incorrupta Fides nudaque veritas
Quando ullum inveniet parem?

Multis ille bonis flebilis occidit,
Nulli flebilior quam tibi, Vergili. 10
Tu frustra pius, heu, non ita creditum
Pocis Quintilium Deos.

Quodsi Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem,
Non vanae redeat sanguis imagini, 15
Quam virga semel horrida,

Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum : sed levius fit patientia,

20

Quidquid corrigere est nefas.

HORACE, *Odes*, i. 24.

(15)

*What boon shall the poet crave from the God of Poesy
on this his inaugural festival? not wealth of lands
or cattle or gold. He is content with simple fare,
and prays but for health of mind and body, and
such pleasures as his Art bestows.*

QUID dedicatum poscit Apollinem
Vates ? Quid orat, de patera novum
Fundens liquorem ? Non opimae
Sardiniae segetes feraces,

5

Non aestuosae grata Calabriae
Armenta, non aurum, aut ebur Indicum,
Non rura, quae Liris quieta
Mordet aqua taciturnus amnis.

10

Premant Calena falce quibus dedit
Fortuna vitem ; dives et aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syra reparata merce,

Dis carus ipsis, quippe ter et quater
Anno revisens aequor Atlanticum
Impune. Me pascunt olivae, 15
Me cichorea levesque malvae.

Frui paratis et valido mihi,
Latoë, dones et (precor) integra
Cum mente nec turpem senectam
Degere nec cithara carentem. 20

HORACE, *Odes*, i. 31.

(16)

*Fortune! amid all change and chance, keep Caesar safe
and Rome.*

O DIVA, gratum quae regis Antium,
Praesens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus vel superbos
Vertere funeribus triumphos,
Te pauper ambit sollicita prece 5

Ruris colonus, te dominam aequoris,
Quicumque Bithyna lacessit
Carpantium pelagus carina.

Te Dacus asper, te profugi Scythae,
Urbesque gentesque et Latium ferox 10
Regumque matres barbarorum et
Purpurei metuunt tyranni,

- Injurioso ne pede proruas
Stantem columnam neu populus frequens
15 Ad arma cessantes, ad arma
 Concitet imperiumque frangat.
- Te semper anteit saeva Necessitas,
Clavos trabales et cuneos manu
 Gestans aëna, nec severus
20 Uncus abest, liquidumque plumbum.
- Te Spes, et albo rara Fides colit
Velata panno nec comitem abnegat,
 Utcunque mutata potentes
 Veste domos inimica linquis.
- 25 At vulgus infidum et meretrix retro
Perjura cedit : diffugiunt cadis
 Cum faece siccatis amici
 Ferre jugum pariter dolosi.
- Serves iturum Caesarem in ultimos
30 Orbis Britannos et juvenum recens
 Examen Eois timendum
 Partibus Oceanoque rubro.
- Eheu cicatricum et sceleris pudet
Fratrumque. Quid nos dura refugimus
35 Aetas ? quid intactum nefasti
 Liquimus ? Unde manum juvenus

Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? O utinam nova
Incude diffingas retusum in
Massagetas Arabasque ferrum. 40
HORACE, *Odes*, i. 35.

(17)

*Thanks to the Gods! the barbaric Queen is vanquished,
and Rome is saved.*

NUNC est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus, nunc Saliaribus
Ornare pulvinar Deorum
Tempus erat dapibus, sodales.
Antehac nefas depromere Caecubum 5
Cellis avitis, dum Capitolio
Regina dementes ruinas,
Fusus et imperio parabat
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum, quidlibet impotens 10
Sperare fortunaque dulci
Ebria. Sed minuit furorem

Vix una sospes navis ab ignibus,
Mentemque lymphatam Mareotico
15 Redegit in veros timores
 Caesar ab Italia volentem

Remis adurgens, (accipiter velut
Molles columbas, aut leporem citus
20 Venator in campis nivalis
 Haemoniae,) daret ut catenis

Fatale monstrum : quae generosius
Perire quaerens nec muliebriter
 Expavit ensem nec latentes
 Classe cita [reparavit] oras.

25 Ausa et jacentem visere regiam
 Vultu sereno, fortis et asperas
 Tractare serpentes, ut atrum
 Corpore combiberet venenum,

30 Deliberata morte ferocior ;
 Saevis Liburnis scilicet invidens
 Privata deduci superbo
 Non humilis mulier triumpho.

HORACE, *Odes*, i. 37.

(18)

Pollio is writing the History of our Civil Wars, and we await with eagerness his book, and seem already to hear the trumpets and to see the flashing armour. All the world at Caesar's feet, Cato's stubborn spirit alone still unsubdued !

MORUM ex Metello consule civicum
Bellique causas et vitia et modos
Ludumque fortunae gravesque
Principum amicitias et arma

Nondum expiatis uncta cruoribus, 5
Periculosae plenum opus aleae,
Tractas et incedis per ignes
Suppositos cineri doloso.

Paullum severae Musa tragoediae
Desit theatris ; mox ubi publicas 10
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,

Insigne maestis praesidium reis,
Et consulenti, Pollio, Curiae ;
Cui laurus aeternos honores 15
Dalmatico peperit triumpho.

D

- Jam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aures, jam litui strepunt ;
Jam fulgor armorum fugaces
20 Terret equos equitumque vultus.
Audire magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere sordidos,
Et cuncta terrarum subacta
Praeter atrocem animum Catonis.
25 Juno et Deorum quisquis amicio
Afris inulta cesserat impotens
Tellure victorum nepotes
Rettulit inferias Jugurthae.
Quis non Latino sanguine pinguior
30 Campus sepulcris impia proelia
Testatur auditumque Medis
Hesperiae sonitum ruinae ?
Qui gurgēs, aut quae flumina lugubris
Ignara belli ? quod mare Dauniae
35 Non decoloravere caedes ?
Quae caret ora cruore nostro ?
Sed ne relictis, Musa procax, jocis
Caeae retractes munera neniae ;
Mecum Dionaeo sub antro
40 Quaere modos levioꝛe plectro.

HORACE, *Odes*, ii. 1.

(19)

*Wealth has no value save in use. He is wealthiest
who is most content ; he is the true King who rules
his own spirit.*

NULLUS argento color est avaris
Abdito terris, inimice lamnae
Crispe Salusti, nisi temperato
Splendeat usu.

Vivet extento Proculeius aevo, 5
Notus in fratres animi paterni :
Illum aget penna metuenti solvi
Fama superstes.

Latius regnes avidum domando
Spiritus, quam si Libyam remotis 10
Gadibus jungas, et uterque Poenus
Serviat uni.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
Fugerit venis et aquosus albo 15
Corpore languor.

Redditum Cyri solio Phraaten
Dissidens plebi, numero beatorum
Eximit Virtus, populumque falsis
20 Dedocet uti

Vocibus, regnum et diadema tutum
Deferens uni propriamque laurum,
Quisquis ingentes oculo irretorto
Spectat acervos.

HORACE, *Odes*, ii. 2.

(20)

*Observe the golden mean, as in trouble, so in joy.
Snatch the moments as they fly; death comes at
last to all.*

ÆQUAM memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Laetitia, moriture Delli,
5 Seu maestus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni.

Quo pinus ingens albaque populus
Umbram hospitalem consociare amant 10
 Ramis ? Quid obliquo laborat
 Lympha fugax trepidare rivo ?

Huc vina et unguenta et nimium breves
Flores amoenae ferre jube rosae,
 Dum res et aetas et Sororum 15
 Fila trium patiuntur atra.

Cedes coëmptis saltibus et domo
Villaque, flavus quam Tiberis lavit,
 Cedes, et exstructis in altum
 Divitiis potietur heres. 20

Divesne prisco natus ab Inachô,
Nil interest, an pauper et infima
 De gente sub divo moreris,
 Victima nil miserantis Orci.

Omnes eodem cogimur, omnium 25
Versatur urna serius ocius
 Sors exitura et nos in aeternum
 Exilium impositura cymbae.

HORACE, *Odes*, ii. 3.

(21)

Septimius, my friend, thou wouldst bear me company, I know, to the world's end. But let us rather seek a retreat for our old age at Tibur, or at Tarentum—sunny, blest Tarentum: there shalt thou bury me.

SEPTIMI, Gades aditure mecum et
Cantabrum indoctum juga ferre nostra et
Barbaras Syrtes, ubi Maura samper
Aestuat unda ;

5 Tibur Argeo positum colono
Sit meae sedes utinam senectae,
Sit modus lasso maris et viarum
Militiaeque !

10 Unde si Parcae prohibent iniquae,
Dulce pellitis ovibus Galaesi
Flumen et regnata petam Laconi
Rura Phalanto.

15 Ille terrarum mihi praeter omnes
Angulus ridet, ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro :

Ver ubi longum tepidasque praebet
Jupiter brumas, et amicus Aulon
Fertili Baccho minimum Falernis
Invidet uvis.

20

Ille te mecum locus et beatae
Postulant arces ; ibi tu calentem
Debita sparges lacrima favillam
Vatis amici.

HORACE, *Odes*, ii. 6.

(22)

*Pompeius has come back to Rome and to me ! My
friend of olden time and companion in arms,
when I ran away and left my shield behind.
Now for a carouse in honour of his return !
Away, Sobriety ! my friend is back at home !*

O SAEPE mecum tempus in ultimum
Deducte Bruto militiae duce,
Quis te redonavit Quiritem
Dis patriis Italoque caelo,

Pompei, meorum prime sodalium ?
Cum quo morantem saepe diem mero
Fregi coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.

5

10 Tecum Philippos et celerem fugam
 Sensi relictæ non bene parmula,
 Cum fracta virtus et minaces
 Turpe solum tetigere mento.

15 Sed me per hostes Mercurius celer
 Denso paventem sustulit aëre :
 Te rursus in bellum resorbens
 Unda fretis tulit aestuosis.

20 Ergo obligatam redde Jovi dapem
 Longaque fessum militia latus
 Depone sub lauru mea nec
 Parce cadis tibi destinatis.

 Oblivioso levia Massico
 Ciboria exple, funde capacibus
 Unguenta de conchis. Quis udo
 Deproperare apio coronas

25 Curatve myrto ? Quem Venus arbitrum
 Dicet bibendi ? Non ego sanius
 Bacchabor Edonis : recepto
 Dulce mihi furere est amico.

HORACE, *Odes*, ii. 7.

(23)

*The longest winter, the wildest storm, must end at last.
Your grief for your lost love, my Valgius, knows
no rest nor limit. Forget the lover in the citizen,
and join in singing Caesar's triumph.*

NON semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros aut mare Caspium
Vexant inaequales procellae
Usque, nec Armeniis in oris,

Amice Valgi, stat glacies iners
Menses per omnes aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant
Et foliis viduantur orni : 5

Tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademptum, nec tibi Vespero
Surgenti decedunt amores, 10
Nec rapidum fugiente Solem.

At non ter aevo functus amabilem
Ploravit omnes Antiochum senex
Annos, nec impubem parentes
Troïlon aut Phrygiae sorores 15

Flevēre semper. Desine mollium
Tandem querelarum, et potius nova
Cantemus Augusti tropaea
20 Caesaris et rigidum Niphaten,
Medumque flumen gentibus additum
Victis minores volvere vertices,
Intraque praescriptum Gelonos
Exiguīs equitare campis.

HORACE, *Odes*, ii. 9.

(24)

*Sail not rashly into the wild waters of the open sea,
nor yet, by hugging the shore too closely, risk thy
bark among the breakers. Observe the golden
mean. Whether in good fortune or in ill, remem-
ber that naught abides, but change is the universal
law.*

RECTIUS vives, Licini, neque altum
Semper urgendo, neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Litūs iniquum.
5 Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius aula.

Saepius ventis agitatur ingens
Pinus, et celsae graviore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes. 10

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene praeparatum
Pectus. Informes hiemes reducit
Jupiter, idem 15

Summovet. Non, si male nunc, et olim
Sic erit. Quondam cithara tacentem
Suscitat musam, neque semper arcum
Tendit Apollo. 20

Rebus angustis animosus atque
Fortis appare ; sapienter idem
Contrahe vento nimium secundo
Turgida vela.

HORACE, *Odes*, ii. 10.

(25)

*' Old Time is still a-flying ' : one end awaits us all,
gentle and simple, poor and rich.*

EHEU fugaces, Postume, Postume,
Labuntur anni nec pietas moram
Rugis et instanti senectae
Afferet indomitaeque morti ;

- 5 Non, si trecenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrimabilem
Plutona tauris, qui ter amplum
Geryonen Tityonque tristi
Compescit unda, scilicet omnibus,
10 Quicunque terrae munere vescimur,
Enaviganda, sive reges
Sive inopes erimus coloni.
Frustra cruento Marte carebimus,
Fractisque rauci fluctibus Hadriae,
15 Frustra per autumnos nocentem
Corporibus metuemus Austrum :
Visendus ater flumine languido
Cocytos errans et Danai genus
Infame, damnatusque longi
20 Sisyphus Aeolides laboris.
Linguenda tellus et domus et placens
Uxor, neque harum, quas colis, arborum
Te praeter invisas cupressos
Ulla brevem dominum sequetur.
25 Absumet heres Caecuba dignior
Servata centum clavibus et mero
Tinget pavementum superbo,
Pontificum potiore coenis.

HORACE, *Odes*, ii. 14.

(26)

*We are being spoilt by luxury; our palaces and gardens
leave no room for farms and vineyards. This
was not our fathers' way.*

JAM pauca aratro jugera regiae
Moles relinquent, undique latius
Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu platanusque coelebs

Evinct ulmos : tum violaria et 5
Myrtus et omnis copia narium,
Spargent olivetis odorem
Fertilibus domino priori :

Tum spissa ramis laurea fervidos
Excludet ictus. Non ita Romuli 10
Praescriptum et intonsi Catonis
Auspiciis veterumque norma.

Privatus illis census erat brevis,
Commune magnum : nulla decempedis
Metata privatis opacam 15
Porticus excipiebat Arcton ;

Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico
Sumtu jubentes et Deorum
20 Templa novo decorare saxo.

HORACE, *Odes*, ii. 15.

(27)

*We all pray for Peace. But gold will not buy it,
nor rank nor luxury secure it. And yet how few
and simple are the elements of a happy life !
Enjoy the present ; let the morrow take thought
for itself ; if trouble come, meet it with a smile.*

OTIUM Divos rogat in patenti
Prensus Aegaeo, simul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis ;
5 Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosophe, non gemmis neque purpura ve-
nale neque auro.
Non enim gazae neque consularis
10 Summovet lictor miseros tumultus
Mentis et curas laqueata circum
Tecta volantes.

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec leves somnos timor aut cupido 15
Sordidus aufert.

Quid brevi fortes jaculamur aevo
Multa? Quid terras alio calentes
Sole mutamus? Patriae quis exsul
Se quoque fugit? 20

Scandit aeratas vitiosa naves
Cura nec turmas equitum relinquit,
Ocior cervis et agente nimbos
Ocior Euro.

Laetus in praesens animus, quod ultra est, 25
Oderit curare et amara lento
Temperet risu. Nihil est ab omni
Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit senectus, 30
Et mihi forsán, tibi quod negarit,
Porriget hora.

Te greges centum Siculaeque circum
Mugiunt vaccae, tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa, te his Afro 35
Murice tinctae

Vestiunt lanae : mihi parva rura et
Spiritus Graiae tenuem Camenae
Parca non mendax dedit et malignum
40 Spernere vulgus.

HORACE, *Odes*, ii. 16.

(28)

*No, no, Maecenas, you will not leave me if you die. We
are fated to die together. Together we will travel
on our last journey. The stars have so decreed it.*

CUR me querelis exanimas tuis?
Nec Dis amicum est nec mihi te prius
Obire, Maecenas, mearum
Grande decus columenque rerum.

5 Ah te meae si partem animae rapit
Maturior vis, quid moror altera,
Nec carus aequae, nec superstes
Integer? Ille dies utramque
Ducet ruinam. Non ego perfidum
10 Dixi sacramentum : ibimus, ibimus,
Utcunque praecedes, supremum
Carpere iter comites parati.

Me nec Chimaerae spiritus igneae,
Nec, si resurgat centimanus Gyas,
Divellet unquam : sic potenti
Justitiae placitumque Parcis. 15

Seu libra seu me Scorpios adspicit
Formidolosus, pars violentior
Natalis horae, seu tyrannus
Hesperiae Capricornus undae, 20

Utrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum ; te Jovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucrisque Fati

Tardavit alas, cum populus frequens
Laetum theatri ter crepuit sonum :
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum 25

Dextra levasset, Mercurialium
Custos virorum. Reddere victimas
Aedemque votivam memento :
Nos humilem feriemus agnam. 30

HORACE, *Odes*, ii. 17.

- 10 Sub rege Medo, Marsus et Appulus,
Anciliorum et nominis et togae
Oblitus, aeternaeque Vestae,
Incolumi Jove et urbe Roma ?
- 15 Hoc caverat mens provida Reguli,
Dissentientis conditionibus
Foedis, et exemplo trahenti
~~Perniciem~~ Perniciem veniens in aevum ;
- 20 Si non periret immiserabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, et arma
Militibus sine caede, dixit,
- 25 Direpta vidi ; vidi ego civiam
Retorta tergo brachia libero,
Portasque non clausas, et arva
Marte coli populata nostro.
- 30 Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit ?—Flagitio additis
Damnum. Neque amissos colores
Lana refert medicata fuco :
- Nec vera virtus, cum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata densis
Cerva plagis, erit ille fortis,

Qui perfidis se credidit hostibus ;
Et Marte Poenos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuitque mortem. 35

Hic, unde vitam sumeret, inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor !
O magna Carthago, probrosis
Altior Italiae ruinis ! 40

Fertur pudicae conjugis osculum,
Parvosque natos, ut capitis minor,
Ab se removisse, et virilem
Torvus humi posuisse vultum ;
Donec labantes consilio patres 45

Firmaret auctor nunquam alias dato,
Interque maerentes amicos
Egregius properaret exsul.
Atqui sciebat, quae sibi barbarus
Tortor pararet : non aliter tamen 50

Dimovit obstantes propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quam si clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros
Aut Lacedaemonium Tarentum. 55

HORACE, *Odes*, iii. 5.

(35)

*Oh ! for the good old times, the strength, the modesty,
the courage ! Our blood is tainted ; each genera-
tion is worse than the last. Our home life is not
that which reared the Roman citizen in the brave
days of old. What remedy ?*

DELICTA majorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris
Aedesque labentes deorum, et
Foeda nigro simulacra fumo.

5 Dis te minorem quod geris, imperas :
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Di multa neglecti dederunt
Hesperiae mala luctuosae.

10 Jam bis Monaeses et Pacori manus
Non auspicatos contudit impetus
Nostros, et adjecisse praedam
Torquibus exiguis renidet.

Paene, occupatam seditionibus,
Delevit Urbem Dacus et Aethiops ;
15 Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.

PART FOURTH

(30)

*Above all human greatness is that which is greater
still: men may differ, each from each, in wealth
and rank, but death makes no distinction.
Luxury is not Happiness, nor does sweet sleep
forsake the cottage for the palace. I am quite
contented with my happy Sabine farm.*

ODI profanum vulgus, et arceo :
Favete linguis ; carmina non prius
Audita Musarum sacerdos
Virginibus puerisque canto.

Regum timendorum in proprios greges, 5
Reges in ipsos imperium est Jovis,
Clari Giganteo triumpho,
Cuncta supercilio moventis.

(36)

*Dry these tears, Asterie ; Gyges will come back with
the first breath of Zephyr. Thou art not for-
gotten ; he lies awake at night and thinks of thee.
No other love can tempt him. Art thou as constant
as he ? Beware !*

QUID fles, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii,
Thyna merce beatum,
Constantis juvenem fide

5 Gygen ? Ille Notis actus ad Oricum
Post insana Caprae sidera frigidas
Noctes non sine multis
Insomnis lacrimis agit.

Atqui sollicitae nuntius hospitae,
10 Suspirare Chloën et miseram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis :

Ut Proetum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus nimis
15 Casto Bellerophonti
Maturare necem refert.

Narrat paene datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens;

Et peccare docentes

Fallax historias movet :

20

Frustra : nam, scopulis surdior Icari
Voces audit adhuc integer. At tibi

Ne vicinus Enipeus

Plus justo placeat cave ;

Quamvis non alius flectere equum sciens

25

Aequae conspicitur gramine Martio,

Nec quisquam citus aequae

Tusco denatat alveo.

Prima nocte domum claude, neque in vias

Sub cantu querulae despice tibiae ;

30

Et te saepe vocanti

Duram difficilis mane.

HORACE, *Odes*, iii. 7.

(37)

This is the Matrons' holiday ; what shall an old bachelor do with himself ? Maecenas, let us spend the hours together : we will bring out the oldest, mellowest wine, and forget for a while the cares of state.

MARTIIS caelebs quid agam Calendis,
Quid velint flores et acerra thuris
Plena, miraris, positusque carbo in
Cespite vivo,

5 Docte sermones utriusque linguae :
Voveram dulces epulas et album
Libero caprum, prope funeratus
Arboris ictu.

10 Hic dies, anno redeunte festus,
Corticem adstrictum pice dimovebit
Amphorae fumum bibere institutae
Consule Tullo.

15 Sume, Maecenas, cyathos amici
Sospitis centum, et vigiles lucernas
Perfer in lucem : procul omnis esto
Clamor et ira.

Mitte civiles super urbe curas :
Occidit Daci Cotisonis agmen :
Medus infestus sibi luctuosis

Dissidet armis : 20

Servit Hispanae vetus hostis orae
Cantaber, sera domitus catena :
Jam Scythae laxo meditantur arcu
Cedere campis.

Negligens, ne qua populus laboret, 25
Parce privatus nimium cavere ; et
Dona praesentis cape laetus horae, ac
Linque severa.

HORACE, *Odes*, iii. 8.

(38)

Amantium irae amoris integratio est.

HORATIUS

DONEC gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidae
Cervici juvenis dabat ;
Persarum vigui rege beator.

LYDIA

- 5 Donec non alia magis
 Arsisti neque erat Lydia post Chloën,
Multi Lydia nominis
 Romana vigui clarior Ilia.

HORATIUS

- Me nunc Thressa Chloë regit,
10 Dulces docta modos, et citharae sciens;
Pro qua non metuum mori,
 Si parcent animae fata superstiti.

LYDIA

- Me torret face mutua
 Thurini Calais filius Ornyti ;
15 Pro quo bis patiar mori,
 Si parcent puero fata superstiti.

HORATIUS

- Quid, si prisca redit Venus,
 Diductosque jugo cogit aëneo ?
Si flava excutitur Chloë
20 Rejectaeque patet janua Lydiae ?

LYDIA

Quamquam sidere pulchrior
Ille est, tu levior cortice, et improbo
Iracundior Adria ;
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

HORACE, *Odes*, iii. 9.

(39)

*Great is the power of gold ; old stories prove it. Care
follows in the train of gold, care and avarice.
But I am content with my little farm, and to
' drink the waters of my crystal spring ;' for*

*' He that patiently want's burden bears,
No burden bears, but is a King ! a King !'*

INCLUSAM Danaen turris aenëa,
Robustaeque fores et vigilum canum
Tristes excubiae, munierant satis
Nocturnis ab adulteris,

Si non Acrisium, virginis abditae
Custodem pavidum, Jupiter et Venus
Risissent : fore enim tutum iter et patens
Converso in pretium deo.

5

Insultet armentum, et catulos ferae
Celent inultae, stet Capitolium
Fulgens, triumphatisque possit
Roma ferox dare jura Medis.

45 Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras, qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro,
Qua tumidus rigat arva Nilus,
Aurum irrepertum, et sic melius situm,
50 Cum terra celat, spernere fortior,
Quam cogere humanos in usus
Omne sacrum rapiente dextra.

Quicumque mundo terminus obstitit,
Hunc tangat armis, visere gestiens
55 Qua parte debacchentur ignes
Qua nebulae pluviique rores.

Sed bellicosus fata Quiritibus
Hac lege dico, ne, nimium pii
Rebusque fidentes, avitae
60 Tecta velint reparare Trojae.

Trojae renascens alite lugubri
Fortuna tristi clade iterabitur,
Ducente victrices catervas
Conjuge me Jovis et sorore.

Quamquam nec Calabrae mella ferunt apes,
Nec Laestrygonia Bacchus in amphora
 Languescit mihi, nec pinguis Gallicis 35
 Crescunt vellera pascuis,

Importuna tamen pauperies abest,
Nec, si plura velim, tu dare deneges.
 Contracto melius parva cupidine
 Vectigalia porrigam, 40

Quam si Mygdoniis regnum Alyattei
Campis continuem. Multa petentibus
 Desunt multa. Bene est, cui deus obtulit
 Parca quod satis est manu.

HORACE, *Odes*, iii. 16.

(40)

*Old cask of Massic, filled when I was born, thou shalt
be broached this day, in honour of Corvinus. He
is a philosopher, but what then? Old Cato loved
a cup of wine. We will keep up the carouse till
the stars pale before the morn.*

O NATA mecum consule Manlio,
Seu tu querelas, sive geris jocos,
 Seu rixam et insanos amores,
 Seu facilem, pia testa, somnum ;

5 Quocumque lectum nomine Massicum
 Servas, moveri digna bono die,
 Descende, Corvino jubente
 Promere languidiora vina.

10 Non ille, quamquam Socraticis madet
 Sermonibus, te negliget horridus :
 Narratur et prisci Catonis
 Saepe mero caluisse virtus.

15 Tu lene tormentum ingenio admoves
 Plerumque duro : tu sapientium
 Curas et arcanum jocosum
 Consilium retigis Lyaeo :

20 Tu spem reducis mentibus anxiis,
 Viresque ; et addis cornua pauperi,
 Post te neque iratos trementi
 Regum apices neque militum arma.

 Te Liber, et, si laeta aderit, Venus,
 Segnesque nodum solvere Gratiae,
 Vivaeque producent lucernae,
 Dum rediens fugat astra Phoebus.

HORACE, *Odes*, iii. 21.

(41)

*Simple Phidyle, the gods accept humble gifts from
humble folk. Leave costly sacrifices to the rich and
great. Crown thy little images with garlands of
rosemary and myrtle: what need of more to win
heaven's favour?*

CAELO supinas si tuleris manus
Nascente Luna, rustica Phidyle ;
Si thure placaris et horna
Fruge Lares, avidaque porca;

Nec pestilentem sentiet Africum
Fecunda vitis, nec sterilem seges
Robiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.

5

Nam quae nivali pascitur Algido
Devota quercus inter et ilices
Aut crescit Albanis in herbis
Victima pontificum secures

10

Cervice tinget. Te nihil attinet
Tentare multa caede bidentium
Parvos coronantem marino
Rore deos fragilique myrto.

15

Immunis aram si tetigit manus,
Non sumptuosa blandior hostia
Mollivit aversos Penates
20 Farre pio et saliente mica.

HORACE, *Odes*, iii. 23.

(42)

*The rich who live in palaces escape not care nor death
How much happier live the primitive folk of the
desert! no vice, nor tainted homes are there.
Statesman among Statesmen would he be—the true
father of his country—who could check the license
of our wicked times. Let us fling our gold and
jewels into the sea, and train our young Romans
in a sterner school.*

INTACTIS opulentior
Thesauris Arabum et divitis Indiae
Caementis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis et mare Apulicum,
5 Si figit adamantinos
Summis verticibus dira Necessitas
Clavos, non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.

Campestres melius Scythae,
Quorum plaustra vagas rite trahunt domos, 10
Vivunt et rigidi Getae,
Immetata quibus jugera liberas
Fruges et Cererem ferunt,
Nec cultura placet longior annua,
Defunctumque laboribus 15
Aequali recreat sorte vicarius.
Illic matre carentibus
Privignis mulier temperat innocens,
Nec dotata regit virum
Conjux nec nitido fidit adultero. 20
Dos est magna parentium
Virtus et metuens alterius viri
Certo foedere castitas,
Et peccare nefas aut pretium est mori.
O quisquis volet impias 25
Caedes et rabiem tollere civicam,
Si quaeret PATER VRBIVM
Subscribi statuis, indomitam audeat
Refrenare licentiam,
Clarus postgenitis ; quatenus (heu nefas !) 30
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quaerimus invidi.

- Quid tristes querimoniae,
Si non supplicio culpa reciditur ?
35 Quid leges sine moribus
Vanae proficiunt, si neque fervidis
Pars inclusa caloribus
Mundi nec boreae finitimum latus,
Durataeque solo nives
40 Mercatorem abigunt, horrida callidi
Vincunt aequora navitae,
Magnum pauperies opprobrium jubet
Quidvis et facere et pati,
Virtutisque viam deserit arduae ?
45 Vel nos in Capitolium,
Quo clamor vocat et turba faventium,
Vel nos in mare proximum
Gemmas et lapides, aurum et inutile,
Summi materiem mali,
50 Mittamus, scelerum si bene poenitet.
Eradenda cupidinis
Pravi sunt elementa, et tenerae nimis
Mentes asperioribus
Formandae studiis. Nescit equo rudis
55 Haerere ingenuus puer
Venarique timet, ludere doctior,

Seu Graeco jubeas trocho
Seu malis vetita legibus alea,
Cum perjura patris fides
Consortem socium fallat et hospitem 60
Indignoque pecuniam
Heredi properet. Scilicet improbae
Crescunt divitiae ; tamen
Curtae nescio quid semper abest rei.

HORACE, *Odes*, iii. 24.

(43)

*Maecenas, why linger thus in the noisy streets of
luxurious Rome ? Tibur is within sight of thy
palace ; hither come and join me ; all is ready for
thy welcome ; the wine and the roses await thy
coming. Change is ever grateful, even a change
to simple fare. The dog days are at hand, and
yet thou art still intent on politics ! Hear my
philosophy ! Live in the present ; the future is
uncertain and unknown.*

TYRRHENA regum progenies, tibi
Non ante verso lene merum cado
Cum flore, Maecenas, rosarum, et
Pressa tuis balanis capillis

- 5 Jamdudum apud me est. Eripe te morae ;
Ne semper udum Tibur et Aesulae
Declive contempleris arvum et
Telegoni juga parricidae.
- Fastidiosam desere copiam et
10 Molem propinquam nubibus arduis :
Omitte mirari beatæ
Fumum et opes strepitumque Romæ.
- Plerumque gratae divitibus vices
Mundaeque parvo sub lare pauperum
15 Coenæ sine aulaeis et ostro
Sollicitam explicuere frontem.
- Jam clarus occultum Andromedæ pater
Ostendit ignem, jam Procyon furit
Et stella vesani Leonis,
20 Sole dies referente siccos :
- Jam pastor umbras cum grege languido
Rivumque fessus quaerit et horridi
Dumeta Silvani ; caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
- 25 Tu, civitatem quis deceat status,
Curas, et Urbi sollicitus times,
Quid Seres et regnata Cyro
Bactra parent Tanaisque discors.

Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit Deus, 30
Ridetque, si mortalis ultra
Fas trepidat. Quod adest memento

Componere aequus : cetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alveo
Cum pace delabentis Etruscum 35
In mare, nunc lapides adesos

Stirpesque raptas et pecus et domos
Volventis una, non sine montium
Clamore vicinaeque silvae,
Cum fera diluvies quietos 40

Irritat amnes. Ille potens sui
Laetusque deget, cui licet in diem
Dixisse, Vixi : cras vel atra
Nube polum Pater occupato,
Vel sole puro : non tamen irritum, 45
Quodcumque retro est, efficiet, neque
Diffinget infectumque reddet,
Quod fugiens semel hora vexit.

Fortuna saevo laeta negotio et
Ludum insolentem ludere pertinax 50
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.

Laudo manentem : si celeres quatit
Pennas, resigno quae dedit et mea
55 Virtute me involvo probamque
Pauperiem sine dote quaero.

Non est meum, si mugiāt Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere, et votis pacisci,
60 Ne Cypriae Tyriaeque merces
Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis praesidio scaphae
Tutum per Aegaeos tumultus
Aura feret geminusque Pollux.

HORACE, *Odes*, iii. 29.

(44)

*My work is done ; my fame is won ; while Rome
abides, my name will live as her lyric poet. Muse,
bind on my brows the crown.*

EXEGI monumentum aere perennius
Regalique situ pyramidum altius ;
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
5 Annorum series, et fuga temporum.
Non omnis moriar ; multaue pars mei

Vitabit Libitinam : usque ego postera
Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita Virgine pontifex.
Dicar, qua volens obstrepit Aufidus 10
Et qua pauper aquae Daunus agrestium
Regnavit populorum, ex humili potens
Princeps Aeolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. Sume superbiam
Quaesitam meritis, et mihi Delphica 15
Laura cinge volens, Melpomene, comam.

HORACE, *Odes*, iii. 30.

(45)

The poet lives a life apart. Not for him are the soldier's triumph and the Isthmian garland, but the falls of Anio and the leafy woods and the glory of song. Rome is mistress of the world, and I am her poet. All thanks to Melpomene, to whom I owe my inspiration and my fame.

QUEM tu, Melpomene, semel
Nascentem placido lumine videris,
Illum non labor Isthmius
Clarabit pugilem, non equus impiger

- 5 Curru ducet Achaico
 Victorem, neque res bellica Deliis
 Ornatum foliis ducem,
 Quod regum tumidas contuderit minas,
- Ostendet Capitolio :
- 10 Sed quae Tibur aquae fertile praefluunt
 Et spissae memorum comae
 Fingent Aeolio carmine nobilem.
- Romae principis urbium
 Dignatur suboles inter amabiles
- 15 Vatum ponere me choros,
 Et jam dente minus mordeor invido.
- O testudinis aureae
 Dulcem quae strepitum, Pieri, temperas,
 O mutis quoque piscibus
- 20 Donatura cycni, si libeat, sonum,
- Totum muneris hoc tui est,
 Quod monstror digito praetereuntium
 Romanae fidicen lyrae :
 Quod spiro et placeo, si placeo, tuum est.
- HORACE, *Odes*, iv. 3.

(46)

Noble both by inheritance and training is Drusus, our young general, victorious in the wars. Rome's debt to the Neros was witnessed by the great day of battle on the banks of Metaurus. Then Hannibal himself confessed that Rome was invincible. Her very trials gave her fresh heart and vigour. Strength and wisdom ruled her fortunes, then as now.

QUALEM ministrum fulminis alitem,
Cui rex Deorum regnum in aves vagas
 Permisit expertus fidelem
 Jupiter in Ganymede flavo,
Olim juventas et patrius vigor 5
Nido laborum propulit inscium,
 Vernique jam nimbis remotis
 Insolitos docuere nisus
Venti paventem, mox in ovilia
Demisit hostem vividus impetus, 10
 Nunc in reluctantes dracones
 Egit amor dapis atque pugnae
Qualemve laetis caprea pascuis
Intenta fulvae matris ab ubere
 Jam lacte depulsum leonem 15
 Dente novo peritura vidit :

Videre Rhaetis bella sub Alpibus
Drusum gerentem Vindelici ; quibus

20 Mos unde deductus per omne
Tempus Amazonia securi

Dextras obarmet, quaerere distuli ;
Nec scire fas est omnia : sed diu

Lateque victrices catervae
Consiliis juvenis revictae

25 Sensere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus

Posset, quid Augusti paternus
In pueros animus Neronēs.

30 Fortes creantur fortibus et bonis :
Est in juvencis, est in equis patrum

Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquilae columbam :

Doctrina sed vim promovet insitam
Rectique cultus pectora roborant :

35 Utcunque defecere mores,
Indecorant bene nata culpae.

Quid debeas, o Roma, Neronibus,
Testis Metaurum flumen et Asdrubal

40 Devictus, et pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,

Qui primus alma risit adorea,
Dirus per urbes Afer ut Italas
Ceus flamma per taedas vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.

Post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes crevit et impio
Vastata Poenorum tumultu
Fana Deos habuere rectos,

Dixitque tandem perfidus Hannibal :
Cervi, luporum praeda rapacium,
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere et effugere est triumphus.

Gens, quae cremato fortis ab Ilio
Jactata Tuscis aequoribus, sacra,
Natosque maturosque patres
Pertulit Ausonias ad urbes,

Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigrae feraci frondis in Algido,
Per damna, per caedes ab ipso
Ducit opes animumque ferro.

Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem,
Monstrumve submisere Colchi
Majus Echioniaeve Thebae.

- 65 Merses profundo, pulchrior exiet :
 Luctere, multa proruit integrum
 Cum laude victorem geretque
 Proelia conjugibus loquenda.
- 70 Carthagini jam non ego nuntios
 Mittam superbos. Occidit, occidit
 Spes omnis, et fortuna nostri
 Nominis, Asdrubale interempto.
- 75 Nil Claudia non perficient manus,
 Quas et benigno numine Jupiter
 Defendit et curae sagaces
 Expediunt per acuta belli.

HORACE, *Odes*, iv. 4.

(47)

*Return, Augustus ; Senate and People claim thy
promise. The day is dark, when thou art absent,
and spring itself has no charm. What owe we
not to thee, O Caesar ? Peace and plenty, purity
of life and manners, are all thy gift. Long life to
Caesar !*

DIVIS orte bonis, optime Romulae
Custos gentis, abes jam nimium diu :
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio redi.

Lucem redde tuae, dux bone, patriae ; 5
Instar veris enim vultus ubi tuus
Affulsit populo, gratior it dies
Et soles melius nitent.

Ut mater juvenem, quem Nōtus invido
Flatu, Carpathii trans maris aequora 10
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci distinet a domo,

Votis ominibusque et precibus vocat,
Curvo nec faciem litore dimovet ;
Sic desideriiis icta fidelibus 15
Quaerit patria Caesarem.

Tutus bos etenim rura perambulat,
Nutrit rura Ceres almaque Faustitas,
Pacatum volitant per mare navitae,
Culpari metuit Fides ; 20

Nullis polluitur casta domus stupris,
Mos et lex maculosum edomuit nefas,
Laudantur simili prole puerperae,
Culpam poena premit comes.

Quis Parthum paveat, quis gelidum Scythen, 25
Quis Germania quos horrida parturit
Fetus incolumi Caesare ? quis ferae
Bellum curet Iberiae ?

30 Condit quisque diem collibus in suis,
Et vitem viduas ducit ad arbores ;
Hinc ad vina redit laetus et alteris
Te mensis adhibet Deum :

Te multa prece, te prosequitur mero
Defuso pateris, et Laribus tuum
35 Miscet numen, uti Graecia Castoris
Et magni memor Herculis.

Longas o utinam, dux bone, ferias
Praestes Hesperiae ! dicimus integro
Sicci mane die, dicimus uvidi,
40 Cum Sol Oceano subest.

HORACE, *Odes*, iv. 5.

(48)

*Spring once more ; the trees are green, the fields with
verdure clad. Seasons return, and this is the
lesson which they teach :*

*'Suns that set and moons that wane,
Rise and are restored again ;
Herbs and flowers, the beauteous birth
Of the genial womb of earth,*

*Suffer but a transient death
From the winter's cruel breath :
We, alas, earth's haughty kings,
We that promise mighty things
Losing soon life's happy prime
Droop and fade in little time :
Spring returns, but not our bloom ;
Still 'tis winter in the tomb.'*

DIFFUGERE nives, redeunt jam gramina campis,
Arboribusque comae :
Mutat terra vices et decrescentia ripas
Flumina praetereunt :

Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet 5
Ducere nuda choros.

Immortalia ne speres, monet annus et alnum
Quae rapit hora diem.

Frigora mitescunt Zephyris : ver proterit aestas
Interitura, simul 10

Pomifer autumnus fruges effuderit, et mox
Bruma recurrit iners.

Damna tamen celeres reparant caelestia lunae :
Nos, ubi decidimus,
Quo pater Aeneas, quo dives Tullus et Ancus, 15
Pulvis et umbra sumus.

Quis scit an adjiciant hodiernae crastina summae
Tempora Di superi?

Cuncta manus avidas fugient heredis, amico

20 Quae dederis animo.

Cum semel occideris et de te splendida Minos
Fecerit arbitria,

Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Restituet pietas :

25 Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum,

Nec Lethaea valet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

HORACE, *Odes*, iv. 7.

PART FIFTH

(49)

Death is not an evil to good men. The wicked, when they die, wander in a ghostly wilderness, far from heaven and the happy regions of the blest, but the good are reunited to the Gods, whom they have striven to imitate in their lives. So, at least, said Socrates, and so thought our own Cato.

His et talibus rationibus adductus, Socrates nec patronum quaesivit ad iudicium capitis, nec iudicibus supplex fuit : adhibuitque liberam contumaciam, a magnitudine animi ductam, non a superbia : et supremo vitae die de hoc ipso multa disseruit, et paucis ante diebus, cum facile posset educi e custodia, noluit ; et quum paene in manu jam mortiferum illud teneret poculum, locutus ita est, ut non ad mortem trudi, verum in caelum videretur

H

10 escendere. Ita enim censebat, itaque disseruit :
duas esse vias duplicisque cursus animorum e corpore
excedentium. Nam qui se humanis vitiis contaminavissent,
et se totos libidinibus dedissent, quibus caecati vel domesticis
vitiis atque flagitiis se
15 inquinavissent, vel re publica violanda fraudes inexpli-
biles concepissent, iis devium quoddam iter esse, secl-
usum a concilio deorum ; qui autem se integros castosque
servavissent, quibusque fuisset minima cum corporibus
contagio, seseque ab his semper se-
20 vocavissent, essentque in corporibus humanis vitam
imitati deorum ; his ad illos, a quibus essent profecti,
reditum facilem patere. Itaque commemorat, ut cygni,
qui non sine causa Apollini dicati sint, sed quod ab eo
divinationem habere videantur, qua pro-
25 videntes, quid in morte boni sit, cum cantu et voluptate
morian- tur, sic omnibus bonis et doctis esse faciendum.
Nec vero de hoc quisquam dubitare posset, nisi idem nobis
accideret, diligenter de animo cogitantibus, quod iis saepe
usu venit,
30 qui [cum] acriter oculis deficientem solem intuerentur,
ut aspectum omnino amitterent : sic mentis acies se ipsa
intuens non numquam hebescit ; ob eamque causam
contemplandi diligentiam amittimus. Itaque dubitans,
circumspectans, haesitans, multa
35 adversa reverens, tamquam in rate, in mari inmenso

nostra vehitur oratio. Sed haec et vetera et a Graecis. Cato autem sic abiit e vita, ut causam moriendi nactum se esse gauderet. Vetat enim dominans ille in nobis deus injussu hinc nos suo demigrare; cum vero causam justam deus ipse 40 dederit, ut tunc Socrati, nunc Catoni, saepe multis; ne ille, medius fidius, vir sapiens laetus ex his tenebris in lucem illam excesserit. Nec tamen illa vincla carceris ruperit—leges enim vetant—, sed tamquam a magistratu aut ab aliqua potestate legitima, sic a 45 deo evocatus atque emissus exierit. Tota enim philosophorum vita, ut ait idem, commentatio mortis est. Nam quid aliud agimus, cum a voluptate, id est, a corpore, cum a re familiari, quae est ministra et famula corporis, cum a re publica, cum a negotio 50 omni sevocamus animum? Quid, inquam, tum agimus, nisi animum ad se ipsum advocamus, secum esse cogimus maximeque a corpore abducimus? Secernere autem a corpore animum ecquid aliud est quam mori discere? Qua re hoc commentemur, mihi 55 crede; disjungamusque nos a corporibus, id est, consuescamus mori.

CICERO, *Tusculans*, i. 29-31.

(50)

If philosophers are right, and the blessed dead still live in another world, may the spirit of Agricola rest there in peace. He has left to us and to all those who love him the consolation of his memory, and the eternal monument of his fame.

Si quis piorum Manibus locus, si, ut sapientibus placet, non cum corpore exstinguuntur magnae animae, placide quiescas, nosque, domum tuam, ab infirmo desiderio et muliebribus lamentis, ad contemplationem virtutum tuarum voces, quas neque lugeri neque plangi fas est. Admiratione te potius quam immortalibus laudibus, et, si natura suppeditet, similitudine decoremus. Is verus honos, ea conjunctissimi cujusque pietas. Id filiae quoque uxorque
10 praeceperim, sic patris, sic mariti memoriam venerari, ut omnia facta dictaque ejus secum revolvant, formamque ac figuram animi magis quam corporis complectantur; non quia intercedendum putem imaginibus quae marmore aut aere finguntur, sed ut vultus
15 hominum, ita simulacra vultus inbecilla ac mortalia sunt, forma mentis aeterna, quam tenere et exprimere non per alienam materiam et artem, sed tuis

ipse moribus possis. Quidquid ex Agricola amavimus, quidquid mirati sumus, manet mansurumque est in animis hominum, in aeternitate temporum, ²⁰ fama rerum. Nam multos veterum, velut inglorios et ignobiles, oblivio obruet: Agricola, posteritati narratus et traditus, superstes erit.

TACITUS, *Agricola*, 46.

(51)

Great is the debt which busy lawyers owe to literature.

Wearied with the thousand cares and distractions of public life, they fly from the noisy court to the quiet study for consolation and refreshment.

From books they draw ensamples of lofty aims and noble lives.

QUAERES a nobis, Grati, cur tanto opere hoc homine delectemur. Quia suppeditat nobis, ubi et animus ex hoc forensi strepitu reficiatur et aures convitio defessae conquiescant. An tu existimas, aut suppetere nobis posse, quod cotidie dicamus, in tanta varietate rerum, nisi animos nostros doctrina excolamus, aut ferre animos tantam posse contentionem, nisi eos doctrina eadem relaxemus? Ego vero fateor, me his

studiis esse deditum : ceteros pudeat, si qui se ita
10 litteris abdiderunt, ut nihil possint ex his neque ad
communem adferre fructum, neque in aspectum lucem-
que proferre. Me autem quid pudeat, qui tot annos
ita vivo, judices, ut a nullius umquam me tempore
aut commodo aut otium meum abstraxerit aut volup-
15 tas avocarit aut denique somnus retardarit? Qua re
quis tandem me reprehendat aut quis mihi jure
succenseat, si, quantum ceteris ad suas res obeundas,
quantum ad festos dies ludorum celebrandos, quan-
tum ad alias voluptates, et ad ipsam requiem animi
20 et corporis conceditur temporum quantum alii tribu-
unt tempestivis conviviis, quantum denique aleae,
quantum pilae, tantum mihi egomet ad haec studia
recolenda sumpsero? Atque hoc adeo mihi conce-
dendum est magis, quod ex his studiis haec quoque
25 crescit oratio et facultas ; quae quantacumque in me
est, numquam amicorum periculis defuit. Quae si
cui levior videtur : illa quidem certe, quae summa
sunt, ex quo fonte hauriam, sentio. Nam nisi multo-
rum praeceptis multisque litteris mihi ab adolescentia
30 suasissem, nihil esse in vita magno opere expetendum,
nisi laudem atque honestatem ; in ea autem perse-
quenda omnes cruciatus corporis, omnia pericula
mortis atque exsilii parvi esse ducenda : numquam
me pro salute vestra in tot ac tantas dimicationes

atque in hos profligatorum hominum cotidianos 35
impetus objecissem. Sed pleni sunt omnes libri,
plena sapientium voces, plena exemplorum vetustas :
quae jacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen
accederet. Quam multas nobis imagines non solum
ad intuendum, verum etiam ad imitandum, fortis- 40
simorum virorum expressas, scriptores et Graeci
et Latini reliquerunt ! Quas ego mihi semper in
administranda re publica proponens, animum et
mentem meam ipsa cogitatione hominum excellen-
tium conformabam. 45

CICERO, *Pro Archid.*, §§ 12-14.

(52)

The Self Tormentor.

CH. Quamquam haec inter nos nupera notitia admo-
dumst,

(Inde adeo quom agrum in proxumo hic mer-
catus es)

Nec rei fere sane amplius quicquam fuit :

Tamen uel uirtus tua me, uel uicinitas,

Quod ego in propinqua parte amicitiae puto, 5

Facit ut te audacter moneam et familiariter,

Quod mihi uidere praeter aetatem tuam

Facere, et praeter quam res te adhortatur tua.

Nam pro Deum atque hominum fidem, quid uis
tibi?

10 Quid quaeris? annos sexaginta natus es,
Aut plus eo ut conjicio; agrum in his regionibus
Melio rem, neque preti majoris, nemo habet;
Seruos complures: proinde quasi nemo siet,
Ita tute attente illorum officia fungere.

15 Nunquam tam mane egredior, neque tam uesper
Domum reuortor, quin te in fundo conspicer
Fodere aut arare aut aliquid ferre. Denique
Nullum remittis tempus, neque te respicis.
Haec non uoluptati tibi esse satis certo scio.

20 'At enim' dices 'quantum hic operis fiat,
paenitet.'

Quod in opere faciendo operae consumis tuae,
Si sumas in illis exercendis, plus agas.

ME. Chreme, tantumne est ab re tua ut tibi,
Aliena ut cures eaque quae nihil ad te attinent?

25 CH. Homo sum: humani nil a me alienum puto.
Vel me monere hoc, uel percontari puta:
Rectumst? ego ut faciam; non est? te ut deter-
ream.

ME. Mihi sic est usus: tibi ut opus factost, face.

CH. An quouiamst usus homini se ut cruciet?

30 ME. Mihi.

TERENCE, *Heaut.*, Act i. Scene i.

(53)

Hannibal decides to cross the Alps.

DUM⁻ elephanti trajiciuntur, interim Hannibal Numidas equites quingentos ad castra Romana miserat speculatum, ubi et quantae copiae essent et quid pararent. Huic alae equitum missi, ut ante dictum est, ab ostio Rhodani trecenti Romanorum 5 equites occurrunt: proelium atrocius quam pro numero pugnantium editur: nam praeter multa vulnera caedes etiam prope par utrimque fuit, fugaque et pavor Numidarum Romanis jam admodum fessis victoriam dedit. Victores ad centum sexaginta nec 10 omnes Romani sed pars Gallorum, victi amplius ducenti ceciderunt. Hoc principium simul omenque belli ut summae rerum prosperum eventum, ita haud sane incruentam ancipitisque certaminis victoriam Romanis portendit. 15

Ut re ita gesta ad utrumque ducem sui redierunt, nec Scipioni stare sententia poterat, nisi ut ex consiliis coeptisque hostis et ipse conatus caperet; et Hannibalem incertum, utrum coeptum in Italiam intenderet iter an cum eo, qui primus se obtulisset 20 Romanus exercitus, manus consereret, avertit a prae-

senti certamine Boiorum legatorum regulique Magali
adventus, qui se duces itinerum socios periculi fore
affirmantes integro bello nusquam ante libatis viribus
25 Italiam aggrediendam censent. Multitudo timebat
quidem hostem nondum oblitterata memoria superi-
oris belli, sed magis iter immensum Alpesque, rem
fama utique inexpertis horrendam, metuebat. Itaque
Hannibal, postquam ipsi sententia stetit pergere ire
30 atque Italiam petere, advocata concione varie militum
versat animos castigando adhortandoque : mirari se,
quinam pectora semper impavida repens terror in-
vaserit : per tot annos vincentes eos stipendia facere
neque ante Hispania excessisse quam omnes gen-
35 tesque et terrae eae, quas duo diversa maria amplec-
tantur, Carthaginiensium essent : indignatos deinde
quod quicumque Saguntum obsedissent, velut ob
noxam sibi dedi postulare populus Romanus, Iberum
trajecisse ad delendum nomen Romanorum liberan-
40 dumque orbem terrarum. Tum nemini visum id
longum, cum ab occasu solis ad exortus intenderent
iter : nunc, postquam multo maiorem partem itineris
emensam cernant, Pyrenaeum saltum inter ferocis-
simas gentes superatum, Rhodanum tantum amnem
45 tot millibus Gallorum prohibentibus, domita etiam
ipsius fluminis vi trajectum, in conspectu Alpes
habeant, quarum alterum latus Italiae sit, in ipsis

portis hostium fatigatos subsistere, quid Alpes aliud esse credentes quam montium altitudines? Fingerent altiores Pyrenaei jugis: nullas profecto terras caelum 50 contingere nec inexsuperabiles humano generi esse. Alpes quidem habitari, coli, gignere atque alere animantes: pervias paucis esse, exercitibus invias? Eos ipsos, quos cernant, legatos non pennis sublime elatos Alpes transgressos: ne majores quidem eorum 55 indigenas, sed advenas Italiae cultores has ipsas Alpes ingentibus saepe agminibus cum liberis ac conjugibus migrantium modo tuto transmisisse. Militi quidem armato nihil secum praeter instrumenta belli portanti quid invium aut inexsuperabile esse? 60 Saguntum ut caperetur, quid per octo menses periculi, quid laboris exhaustum esse? Romam, caput orbis terrarum, petentibus quicquam adeo asperum atque arduum videri, quod inceptum moretur? Cepisse quondam Gallos ea quae adiri posse Poenus 65 desperet. Proinde aut cederent animo atque virtute genti per eos dies toties ab se victae, aut itineris finem sperent campum interjacentem Tiberi ac moenibus Romanis.

LIVY, xxi. 29-30.

(54)

Iphigenia prays for life.

- εἰ μὲν τὸν Ὀρφέως εἶχον, ὦ πάτερ, λόγον,
 πείθειν ἐπάδουσ', ὥσθ' ὁμαρτεῖν μοι πέτρας,
 κηλεῖν τε τοῖς λόγοισιν οὐς ἐβουλόμην,
 ἐνταῦθ' ἂν ἦλθον. νῦν δὲ τὰπ' ἐμοῦ σοφὰ,
 5 δάκρυα παρέξω· ταῦτα γὰρ δυναίμεθ' ἄν.
 ἱκετηρίαν δὲ γόνασιν ἐξάπτω σέθεν
 τὸ σῶμα τοῦμόν, ὅπερ ἔτικτεν ἦδε σοι,
 μή μ' ἀπολέσης ἄωρον· ἡδὺν γὰρ τὸ φῶς
 βλέπειν· τὰ δ' ὑπὸ γῆν μή μ' ἰδεῖν ἀναγκάσης.
 10 πρώτη σ' ἐκάλεσα πατέρα, καὶ σὺ παῖδ' ἐμέ·
 πρώτη δὲ γόνασι σοῖσι σῶμα δοῦσ' ἐμόν
 φίλας χάριτας ἔδωκα κἀντεδεξάμην.
 λόγος δ' ὁ μὲν σὸς ἦν ὅδ'· „ἄρά σ', ὦ τέκνον,
 εὐδαίμον' ἀνδρὸς ἐν δόμοισιν ὄψομαι,
 15 ζῶσάν τε καὶ θάλλουσαν ἀξίως ἐμοῦ ;”
 οὐμὸς δ' ὅδ' ἦν αὖ, περὶ σὸν ἐξαρτωμένης
 γένειον, οὗ νῦν ἀντιλάζυμαι χερί·
 „τί δ' ἄρ' ἐγὼ σέ, πρέσβυν ἄρ' ἐσδέξομαι
 ἐμῶν φίλαισιν ὑποδοχαῖς δόμων, πάτερ,
 20 πόνων τιθηνοὺς ἀποδιδούσά σοι τροφάς ;”

τούτων ἐγὼ μὲν τῶν λόγων μνήμην ἔχω,
 σὺ δ' ἐπιλέλῃσαι, καί μ' ἀποκτεῖναι θέλεις.
 μὴ πρὸς σε Πέλοπος καὶ πρὸς Ἀτρώως πατρὸς
 καὶ τῆσδε μητρὸς, ἣ πρὶν ὠδίνουσ' ἐμὲ
 νῦν δευτέραν ὠδίνα τήνδε λαμβάνει. 25
 τί μοι μέτεστι τῶν Ἀλεξάνδρου γάμων
 Ἑλένης τε, πόθεν ἦλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ μῶ, πάτερ;
 βλέψον πρὸς ἡμᾶς, ὅμμα δὸς φίλημά τε,
 ἵν' ἀλλὰ τοῦτο κατανοῦσ' ἔχω σέθεν
 μνημεῖον, εἰ μὴ τοῖς ἐμοῖς πείθει λόγοις. 30
 ἀδελφε, μικρὸς μὲν σύ γ' ἐπίκουρος φίλοις,
 ὅμως δὲ συνδάκρυσον, ἰκέτευσον πατρὸς
 τὴν σὴν ἀδελφὴν μὴ θανεῖν· αἴσθημά τι
 καὶ νηπίοις γε τῶν κακῶν ἐγγίγνεται.
 ἰδού, σιωπῶν λίσσεταιί σ' ὄδ', ὦ πάτερ. 35
 ἀλλ' αἰδεσαί με καὶ κατοίκτηρον βίον.

EURIP. *Iph. Aulid.*, 1211-1246.

(55)

Freedom.

οὐδὲν τυράννου δυσμενέστερον πόλει,
 ὅπου τὸ μὲν πρώτιστον οὐκ εἰσὶν νόμοι
 κοινοὶ, κρατεῖ δ' εἰς τὸν νόμον κεκτημένος
 αὐτὸς παρ' αὐτῷ, καὶ τόδ' οὐκέτ' ἔστ' ἴσον.

- 5 γεγραμμένων δὲ τῶν νόμων ὃ τ' ἀσθενὴς
 ὁ πλούσιός τε τὴν δίκην ἴσῃν ἔχει,
 νικᾷ δ' ὁ μείων τὸν μέγαν δίκαι' ἔχων.
 τοῦλεύθερον δ' ἐκείνο· τίς θέλει πόλει
 χρηστόν τι βούλευμ' ἐς μέσον φέρειν ἔχων ;
 10 καὶ ταῦθ' ὁ χρήζων λαμπρός ἐσθ', ὁ μὴ θέλων
 σιγᾷ. τί τούτων ἔστ' ἰσαίτερον πόλει ;
 καὶ μὴν ὅπου γε δῆμος εὐθυντῆς χθονός,
 ὑποῦσιν ἀστοῖς ἥδεται νεανίαις·
 ἀνὴρ δὲ βασιλεὺς ἐχθρὸν ἡγείται τόδε,
 15 καὶ τοὺς ἀρίστους, οὓς ἂν ἡγῆται φρονεῖν,
 κτείνει, δεδοικῶς τῆς τυραννίδος πέρι.
 πῶς οὖν ἔτ' ἂν γένοιτ' ἂν ἰσχυρὰ πόλις,
 ὅταν τις ὥς λειμῶνος ἡρινοῦ στάχυν
 τόλμας ἀφαιρῇ κάπολωτίζῃ νέους ;
 20 κτᾶσθαι δὲ πλούτον καὶ βίον τί δεῖ τέκνοις,
 ὥς τῷ τυράννῳ πλείον' ἐκμοχθῇ βίον ;

EURIP. *Supplic.*, 429-449.

(56)

Medea plans her revenge.

κακῶς πέπρακται πανταχῇ· τίς ἀντερεῖ ;
 ἀλλ' οὔτι ταύτη ταῦτα, μὴ δοκεῖτέ πω.

ἔτ' εἴσ' ἀγῶνες τοῖς νεωστὶ νυμφίοις,
καὶ τοῖσι κηδεύουσιν οὐ μικροὶ πόνοι.
δοκεῖς γὰρ ἄν με τόνδε θωπεύσαι ποτε, 5
εἰ μὴ τι κερδαίνουσιν ἢ τεχνωμένην ;
οὐδ' ἂν προσεῖπον οὐδ' ἂν ἡψάμην χερσῶν.
ὁ δ' ἐς τοσοῦτον μωρίας ἀφίκετο
ὥστ', ἐξὸν αὐτῷ τᾶμ' ἐλεῖν βουλευμάτων
γῆς ἐκβαλόντι, τήνδ' ἀφήκεν ἡμέραν 10
μεῖναι μ', ἐν ᾗ τρεῖς τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν νεκροὺς
θήσω, πατέρα τε καὶ κόρην πόσιν τ' ἐμόν.
πολλὰς δ' ἔχουσα θανασίμους αὐτοῖς ὁδοὺς
οὐκ οἶδ' ὁποῖα πρῶτον ἐγχειρῶ, φίλαι,
πότερον ὑφάψω δῶμα νυμφικὸν πυρὶ, 15
ἢ θηκτὸν ὥσω φάσγανον δι' ἥπατος,
σιγῇ δόμους ἐσβᾶσ' ἵν' ἔστρωται λέχος.
ἀλλ' ἔν τί μοι πρόσαντες· εἰ ληφθήσομαι
δόμους ὑπερβαίνουσα καὶ τεχνωμένη,
θανοῦσα θήσω τοῖς ἐμοῖς ἐχθροῖς γέλων. 20
κράτιστα τὴν εὐθείαν, ἣ πεφύκαμεν
σοφαὶ μάλιστα, φαρμάκοις αὐτοὺς ἐλεῖν.
εἶεν·
καὶ δὴ τεθνᾶσι· τίς με δέξεται πόλις ;
τίς γῆν ἄσυλον καὶ δόμους ἐχεγγύους 25
ξένος παρὰσχὼν ῥύσεται τοῦτον δέμας :

- οὐκ ἔστι. μέινασ' οὖν ἔτι σμικρὸν χρόνον,
 ἣν μὲν τις ἡμῖν πύργος ἀσφαλῆς φανῇ,
 δόλφ' μέτειμι τόνδε καὶ σιγῇ φόνον,
 30 ἣν δ' ἐξελαύνη ξυμφορά μ' ἀμήχανος,
 αὐτὴ ξίφος λαβοῦσα, κεῖ μέλλω θανεῖν,
 κτενῶ σφε, τόλμης δ' εἶμι πρὸς τὸ καρτερόν.
 οὐ γὰρ μὰ τὴν δέσποιναν, ἣν ἐγὼ σέβω
 μάλιστα πάντων καὶ ξυνεργὸν εἰλόμην,
 35 Ἐκάτην, μυχοῖς ναίουσαν ἐστίας ἐμῆς,
 χαίρων τις αὐτῶν τοῦμὸν ἀλγυνεῖ κέαρ.
 πικροὺς δ' ἐγὼ σφιν καὶ λυγροὺς θήσω γάμους,
 πικρὸν δὲ κῆδος καὶ φυγὰς ἐμὰς χθονός.
 ἀλλ' εἰα· φείδου μηδὲν ὦν ἐπίστασαι,
 40 Μήδεια, βουλεύουσα καὶ τεχνωμένη·
 ἔρπ' ἐς τὸ δεινόν· νῦν ἀγὼν εὐψυχίας.
 ὁρᾷς ἂ πάσχεις ; οὐ γέλωτα δεῖ σ' ὀφλεῖν
 τοῖς Σισυφείοις τοῖς τ' Ἰάσονος γάμοις,
 γεγῶσαν ἐσθλοῦ πατρὸς Ἥλιου τ' ἄπο.
 45 ἐπίστασαι δέ· πρὸς δὲ καὶ πεφύκαμεν
 γυναῖκες, ἐς μὲν ἔσθλ' ἀμυχανώταται,
 κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφώταται.

EURIP. *Medea*, 364-408.

(57)

Love and Vengeance struggle for the mastery.

δράσω τάδ'. ἀλλὰ βαίνει δωμάτων ἔσω,
 καὶ παισὶ πόρσυν' οἷα χρή καθ' ἡμέραν.
 ὦ τέκνα τέκνα, σφῶν μὲν ἔστι δὴ πόλις
 καὶ δῶμ', ἐν ᾧ λιπόντες ἀθλίαν ἐμέ
 οἰκήσεται' αἰὲ μητρὸς ἑστερημένοι· 5
 ἐγὼ δ' ἐς ἄλλην γαῖαν εἶμι δὴ φυγὰς,
 πρὶν σφῶν ὄνασθαι κἀπιδεῖν εὐδαίμονας,
 πρὶν λέκτρα καὶ γυναῖκα καὶ γαμηλίους
 εὐνὰς ἀγῆλαι λαμπάδας τ' ἀνασχεθεῖν.
 ὦ δυστάλαινα τῆς ἐμῆς αὐθαδίας. 10
 ἄλλως ἄρ' ὑμᾶς, ὦ τέκν', ἐξεθρεψάμην,
 ἄλλως δ' ἐμόχθουν καὶ κατεξάνθην πόνοις,
 στερρὰς ἐνεγκοῦσ' ἐν τόκοις ἀλγηδόνας.
 ἦ μήν ποθ' ἢ δύστηνος εἶχον ἐλπίδας
 πολλὰς ἐν ὑμῖν γηροβοσκήσειν τ' ἐμέ 15
 καὶ κατθανοῦσαν χερσὶν εὖ περιστελεῖν,
 ζηλωτὸν ἀνθρώποισι· νῦν δ' ὄλωλε δὴ
 γλυκεῖα φροντίς. σφῶν γὰρ ἑστερημένη
 λυπρὸν διάξω βίοτον ἀλγεινὸν τ' ἐμοί.
 ὑμεῖς δὲ μητέρ' οὐκέτ' ὄμμασιν φίλοις 20
 ὄψεσθ', ἐς ἄλλο σχῆμ' ἀποστάντες βίου.

I

- φεῦ φεῦ· τί προσδέρκεσθέ μ' ὄμμασιν, τέκνα ;
τί προσγελᾶτε τὸν πανύστατον γέλων ;
αἰαῖ· τί δράσω ; καρδία γὰρ οἴχεται,
25 γυναιῖκες, ὄμμα φαιδρὸν ὡς εἶδον τέκνων.
οὐκ ἂν δυναίμην· χαιρέτω βουλευματα
τὰ πρόσθεν· ἄξω παῖδας ἐκ γαίας ἐμούς.
τί δεῖ με πατέρα τῶνδε τοῖς τούτων κακοῖς
λυπούσαν αὐτὴν δις τόσα κτᾶσθαι κακά ;
30 οὐ δῆτ' ἔγωγε. χαιρέτω βουλευματα.
καίτοι τί πάσχω ; βούλομαι γέλωτ' ὄφλειν
ἐχθροὺς μεθεῖσα τοὺς ἐμούς ἀξημίους ;
τολμητέον τάδ'. ἀλλὰ τῆς ἐμῆς κάκης,
τὸ καὶ προέσθαι μαλθακοὺς λόγους φρενί.
35 χωρεῖτε, παῖδες, ἐς δόμους· ὄτφ δὲ μὴ
θέμις παρῆναι τοῖς ἐμοῖσι θύμασιν,
αὐτῷ μελήσει· χεῖρα δ' οὐ διαφθερῶ.
ᾶ ᾶ.
μὴ δῆτα, θυμέ, μὴ σύ γ' ἐργάσῃ τάδε·
40 ἕασον αὐτοὺς, ὦ τάλαν, φεῖσαι τέκνων·
ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν ζῶντες εὐφρανοῦσί σε.
μὰ τοὺς παρ' Ἀἰδη νερτέρους ἀλάστορας,
οὔτοι ποτ' ἔσται τοῦθ' ὅπως ἐχθροῖς ἐγὼ
παῖδας παρήσω τοὺς ἐμούς καθυβρίσαι.
45 πάντως πέπρωται ταῦτα κοῦκ ἐκφεύξεται

καὶ δὴ 'πὶ κρατὶ στέφανος, ἐν πέπλοισί τε
 νύμφη τύραννος ὄλλυται, σάφ' οἶδ' ἐγώ.
 ἀλλ' εἴμι γὰρ δὴ τλημονεστάτην ὁδὸν,
 καὶ τοῦσδε πέμψω τλημονεστέραν ἔτι,
 παῖδας προσειπεῖν βούλομαι. δότ', ὦ τέκνα, 50
 δότ' ἀσπάσασθαι μητρὶ δεξιὰν χέρα.
 ὦ φίλτατη χεὶρ, φίλτατον δέ μοι στόμα,
 καὶ σχῆμα καὶ πρόσωπον εὐγενὲς τέκνων,
 εὐδαιμονοῖτον, ἀλλ' ἐκεῖ· τὰ δ' ἐνθάδε
 πατὴρ ἀφείλετ'· ὦ γλυκεῖα προσβολή, 55
 ὦ μαλθακὸς χρῶς πνεῦμά θ' ἥδιστον τέκνων.
 χωρεῖτε χωρεῖτ'· οὐκετ' εἰμὶ προσβλέπειν
 οἷα τ' ἐς ὑμᾶς, ἀλλὰ νικῶμαι κακοῖς.
 καὶ μανθάνω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακά·
 θυμὸς δὲ κρείσσω τῶν ἐμῶν βουλευμάτων, 60
 ὅσπερ μεγίστων αἴτιος κακῶν βροτοῖς.

EURIP. *Medea*, 1019-1080.

(58)

Athens, the Eye of Greece.

Ἐρεχθεῖδαι τὸ παλαιὸν ὄλβιοι
 καὶ θεῶν παῖδες μακάρων, ἱερᾶς
 χώρας ἀπορθήτου τ' ἀποφερβόμενοι
 κλεινοτάταν σοφίαν, αἰεὶ διὰ λαμπροτάτου

- 5 βαίνοντες ἀβρῶς αἰθέρος, ἔνθα ποθ' ἀγνὰς
 ἐννέα Πιερίδας Μούσας λέγουσι
 ξανθὰν Ἀρμονίαν φυτεῦσαι·
 τοῦ καλλιναίου τ' ἀπὸ Κηφισοῦ ῥοὰς
 τῶν Κύπριν κλήζουσιν ἀφυσσαμέναν
 10 χώρας καταπνεῦσαι μετρίας ἀνέμων,
 ἡδυπνόους αὔρας· αἰεὶ δ' ἐπιβαλλομένην
 χαίταισιν εὐώδη ῥοδέων πλόκον ἀνθέων
 τῇ σοφίᾳ παρέδρους πέμπειν ἔρωτας,
 παντοίας ἀρετᾶς ξυνέργους.
 15 πῶς οὖν ἱερῶν ποταμῶν
 ἢ πόλις ἢ φίλων
 πόμπιμός σε χώρα
 τὰν παιδολέτειραν ἔξει,
 τὰν οὐχ ὅσιαν μετ' ἄλλων ;

EURIP. *Medea*, 824-850.

(59)

' . . . celsae graviore casu
Decidunt turres feriuntque summos
Fulgura montes.'

τί τῆς κακίστης δαιμόνων ἐφίεσα
 φιλοτιμίας, παῖ ; μὴ σύ γ' ἄδικος ἢ θεός·
 πολλοὺς δ' ἐς οἴκους καὶ πόλεις εὐδαίμονας

εἰσῆλθε καὶ ξήλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν χρωμένων·
 ἐφ' ἧ σὺ μαίνει. κεῖνο κάλλιον, τέκνον, 5
 ἰσότητα τιμᾶν, ἢ φίλους ἀεὶ φίλοις
 πόλεις τε πόλεσι συμμάχους τε συμμάχοις
 ξυνδεῖ· τὸ γὰρ ἴσον νόμιμον ἀνθρώποις ἔφν,
 τῷ πλέονι δ' ἀεὶ πολέμιον καθίσταται
 τοῦλασσον ἐχθρᾶς θ' ἡμέρας κατάρχεται. 10
 καὶ γὰρ μέτρ' ἀνθρώποισι καὶ μέρη σταθμῶν
 ἰσότης ἔταξε κἀριθμὸν διώρισε,
 νυκτός τ' ἀφεγγές βλέφαρον ἡλίου τε φῶς
 ἴσον βαδίζει τὸν ἐνιαύσιον κύκλον,
 κοῦδέτερον αὐτοῖν φθόνον ἔχει νικώμενον. 15
 εἰθ' ἥλιος μὲν νύξ τε δουλεύει βροτοῖς,
 σὺ δ' οὐκ ἀνέξει δωμάτων ἔχων ἴσον
 καὶ τῷδ' ἀπονέμεις ; κᾶτα ποῦ 'στιν ἡ δίκη ;
 τί τὴν τυραννίδ', ἀδικίαν εὐδαίμονα,
 τιμᾶς ὑπέρφει, καὶ μέγ' ἡγήσαιο τόδε, 20
 περιβλέπεσθαι τίμιον ; κενὸν μὲν οὖν.
 ἢ πολλὰ μοχθεῖν πόλλ' ἔχων ἐν δώμασι
 βούλει ; τί δ' ἔστι τὸ πλεόν ; ὄνομ' ἔχει μόνον·
 ἐπεὶ τά γ' ἀρκοῦνθ' ἱκανὰ τοῖς γε σώφροσιν.
 οὗτοι τὰ χρήματ' ἴδια κέκτηνται βροτοί, 25
 τὰ τῶν θεῶν δ' ἔχοντες ἐπιμελούμεθα·
 ὅταν δὲ χρεΐζωσ', αὐτ' ἀφαιροῦνται πάλιν.

EURIP. *Phoenissae*, 531-557.

(60)

A Dream.

- VIDI te in somnis fracta, mea vita, carina
Ionio lassas ducere rore manus,
Et, quaecunque in me fueras mentita, fateri,
Nec jam humore graves tollere posse comas ;
5 Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
Aurea quam molli tergo vexit ovis.
Quam timui, ne forte tuum mare nomen haberet,
Atque tua labens navita fleret aqua !
Quae tum ego Neptuno, quae tum cum Castore
fratri,
10 Quaeque tibi excepi tum, dea Leucothoe !
At tu, vix primas extollens gurgite palmas,
Saepe meum nomen jam peritura vocas.
Quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos,
Esses Iönii facta puella maris ;
15 Et tibi prae invidia Nereïdes increpitarent,
Candida Nesaeæ, caerula Cymothoë.
Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,
Qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.
Jamque ego conabar summo me mittere saxo,
20 Cum mihi discussit talia visa metus.

PROPERTIUS, *Elegy*, iii. 20.

(61)

*I will bid my love adieu, and set off to the wars. But
ah ! I have often said the same ere now, and my
steps come stealing back to her door.*

CASTRA peto : valeatque Venus, valeantque puellae :

Et mihi sunt vires, et mihi facta tuba est.

Magna loquor : sed magnifice mihi magna locuto

Excutiunt clausae fortia verba fores.

Juravi quoties rediturum ad limina nunquam ! 5

Cum bene juravi, pes tamen ipse redit.

Acer Amor, fractas utinam, tua tela, sagittas

Illicet extinctas aspiciamque faces !

Tu miserum torques ; tu me mihi dira precari

Cogis, et insana mente nefanda loqui. 10

Jam mala finissem leto ; sed credula vitam

Spes foveat, et fore cras semper ait melius.

Spes alit agricolas ; spes sulcis credit aratis

Semina, quae magno foenore reddat ager.

Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces, 15

Cum tenues hamos abdidit ante cibus.

Spes etiam valida solatur compede vinctum :

Crura sonant ferro ; sed canit inter opus.

Spes facilem Nemesin spondet mihi ; sed negat illa.

Hei mihi ! ne vincas, dura puella, deam ! 20

Parce, per immatura tuæ precor ossa sororis ;
Sic bene sub tenera parva quiescat humo.
Desino, ne dominae luctus renoventur acerbi :
Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.

TIBULLUS, *Book* ii. 6.

PART SIXTH

(62)

When Daphnis died, all Nature mourned for him.

EXTINCTUM Nymphae crudeli funere Daphnin
Flebant ; vos coryli testes et flumina Nymphis :
Cum complexa sui corpus miserabile nati
Atque deos atque astra vocat crudelia mater.
Non ulli pastos illis egere diebus 5
Frigida, Daphni, boves ad flumina ; nulla nec
amnem
Libavit quadrupes, nec graminis attigit herbam.
Daphni, tuum Poenos etiam ingemuisse leones
Interitum montesque feri silvaeque loquuntur.
Daphnis et Armenias curru subjungere tigres 10
Instituit, Daphnis thiasos inducere Bacchi
Et foliis lentas intexere mollibus hastas.
Vitis ut arboribus decori est, ut vitibus uvae,
Ut gregibus tauri, segetes ut pinguibus arvis,

- 15 Tu decus omne tuis. Postquam te fata tulerunt,
Ipsa Pales agros atque ipse reliquit Apollo.
Grandia saepe quibus mandavimus hordea sulcis,
Infelix lolium et steriles nascuntur avenae ;
Pro molli viola, pro purpureo narcisso,
20 Carduus et spinis surgit paliurus acutis.
Spargite humum foliis, inducite fontibus umbras,
Pastores ; mandat fieri sibi talia Daphnis :
Et tumulum facite, et tumulo superaddite carmen :
Daphnis ego in silvis, hinc usque ad sidera notus,
25 Formosi pecoris custos, formosior ipse.

VERG. *Ecl.* v. 20-40.

(63)

*Gallus, parted from his Love, makes his moan,
brooding vainly over blighted hopes.*

- EXTREMUM hunc, Arethusa, mihi concede laborem :
Pauca meo Gallo, sed quae legat ipsa Lycoris,
Carmina sunt dicenda : neget quis carmina Gallo ?
Sic tibi, cum fluctus subterlabere Sicanos,
5 Doris amara suam non intermisceat undam.
Incipe : sollicitos Galli dicamus amores,
Dum tenera attendent simae virgulta capellae.
Non canimus surdis : respondent omnia silvae.

Quae nemora, aut qui vos saltus habuere, puellae
Naïdes, indigno quum Gallus amore peribat ? 10
Nam neque Parnasi vobis juga, nam neque Pindi
Ulla moram fecere, neque Aonie Aganippe.
Illum etiam lauri, etiam flevare myricae ;
Pinifer illum etiam sola sub rupe jacentem
Maenalus et gelidi fleverunt saxa Lycae. 15
Stant et oves circum ; (nostri nec poenitet illas,
Nec te poeniteat pecoris, divine poeta :
Et formosus ovis ad flumina pavit Adonis).
Venit et upilio ; tardi venere bubulci ;
Uvidus hiberna venit de glande Menalcas. 20
Omnes, unde amor iste, rogant, tibi ? Venit Apollo :
Galle, quid insanis ? inquit : tua cura Lycoris
Perque nives alium perque horrida castra secuta est.
Venit et agresti capitis Silvanus honore,
Florentis ferulas et grandia lilia quassans. 25
Pan deus Arcadiae venit, quem vidimus ipsi
Sanguineis ebuli baccis minioque rubentem.
Ecquis erit modus ? inquit. Amor non talia curat :
Nec lacrimis crudelis Amor, nec gramina rivis,
Nec cytiso saturantur apes, nec fronde capellae. 30
Tristis at ille : Tamen cantabitis, Arcades, inquit,
Montibus haec vestris ; soli cantare periti
Arcades. O mihi tum quam molliter ossa quiescant,
Vestra meos olim si fistula dicat amores !

- 35 Atque utinam ex vobis unus, vestrique fuisset
Aut custos gregis, aut maturae vinitor uvae !
Certe, sive mihi Phyllis, sive esset Amyntas ?
Seu quicunque furor, (quid tum, si fuscus Amyntas ?
Et nigrae violae sunt, et vaccinia nigra)
- 40 Mecum inter salices lenta sub vite jaceret :
Serta mihi Phyllis legeret, cantaret Amyntas.
Hic gelidi fontes, hic mollia prata, Lycori,
Hic nemus ; hic ipso tecum consumerer aevo.
Nunc insanus amor duri me Martis in armis
- 45 Tela inter media atque adversos detinet hostes.
Tu procul a patria (nec sit mihi credere tantum !)
Alpinas, ah dura, nives et frigora Rheni
Me sine sola vides. Ah, te ne frigora laedant !
Ah, tibi ne teneras glacies secet aspera plantas !
- 50 Ibo, et, Chalcidico quae sunt mihi condita versu
Carmina, pastoris Siculi modulabor avena.
Certum est in silvis, inter spelea ferarum,
Malle pati tenerisque meos incidere amores
Arboribus : crescent illae, crescetis, amores.
- 55 Interea mixtis lustrabo Maenala Nymphis,
Aut acres venabor apros : non me ulla vetabunt
Frigora Parthenios canibus circumdare saltus ;
Jam mihi per rupes videor lucosque sonantes
Ire ; libet Partho torquere Cydonia cornu
- 60 Spicula : Tanquam haec sint nostri medicina furoris,

Aut deus ille malis hominum mitescere discat !
Jam neque Amadryades rursum, nec carmina nobis
Ipsa placent ; ipsae rursum concedite silvae.
Non illum nostri possunt mutare labores,
Nec si frigoribus mediis Hebrumque bibamus 65
Sithoniasque nives hiemis subeamus aquosae,
Nec si, cum moriens alta liber aret in ulmo,
Aethiopum versemus oves sub sidere Cancri.
Omnia vincit Amor ; et nos cedamus Amori.
Haec sat erit, divae, vestrum cecinisse poetam, 70
Dum sedet et gracili fiscellam textit hibisco,
Pierides ; vos haec facietis maxima Gallo,
Gallo, cujus amor tantum mihi crescit in horas,
Quantum vere novo viridis se subjicit alnus.
Surgamus : solet esse gravis cantantibus umbra ; 75
Juniperi gravis umbra ; nocent et frugibus umbrae.
Ite domum saturae, venit Hesperus, ite, capellae.

VERG. *Ecl.* x.

(64)

*Labour is Jove's ordinance ; 'twas he who brought
danger and difficulty into the world, to sharpen
human wit. So Necessity was Mother of Invention.*

PATER ipse colendi
Haud facilem esse viam voluit, primusque per artem

- Movit agros, curis acuens mortalia corda,
Nec torpere gravi passus sua regna veterno.
- 5 Ante Jovem nulli subigebant arva coloni :
Ne signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat : in medium quaerebant, ipsaque tellus
Omnia liberius, nullo poscente, ferebat.
Ille malum virus serpentibus addidit atris,
- 10 Praedarique lupos jussit, pontumque moveri,
Mellaque decussit foliis, ignemque removit,
Et passim rivis currentia vina repressit,
Ut varias usus meditando extunderet artes
Paulatim, et sulcis frumenti quaereret herbam ;
- 15 Ut silicis venis abstrusum excuderet ignem.
Tunc alnos primum fluvii sensere cavatas ;
Navita tum stellis numeros et nomina fecit,
Pleiādas, Hyadas, claramque Lycaonis Arcton ;
Tum laqueis captare feras, et fallere visco
- 20 Inventum, et magnos canibus circumdare saltus ;
Atque alius latum funda jam verberat amnem
Alta petens, pelagoque alius trahit humida lina.
Tum ferri rigor, atque argutae lammina serrae,
Nam primi cuneis scindebant fissile lignum,
- 25 Tum variae venere artes. Labor omnia vicit
Improbis, et duris urgens in rebus egestas.

VERG. *Georg.* i. 121-146.

(65)

The Sun foretells the weather, and not the weather only. He foretold the death of Caesar, and the whole world was terror-stricken by signs in heaven and earth and sea ; all portending that second battle of Roman against Roman on the field of which in days far distant the farmer will dig up many a relic of the fray. But we have still a Caesar with us : spare him, Heaven, to raise this fallen age of ours !

DENIQUE, quid vesper serus vohat, unde serenae
Ventus agat nubes, quid cogitet humidus Auster,
Sol tibi signa dabit. Solem quis dicere falsum
Audeat ? ille etiam caecos instare tumultus
Saepe monet, fraudemque et operta tumescere 5
bella.

Ille etiam extincto miseratus Caesare Romam,
Cum caput obscura nitidum ferrugine textit,
Impiaque aeternam timuerunt saecula noctem.
Tempore quanquam illo tellus quoque et aequora
ponti,
Obscaenaeque canes, importunaeque volucres, 10

Signa dabant. Quoties Cyclopum effervere in
agros

Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam,
Flammarumque globos liquefactaque volvere
saxa !

Armorum sonitum toto Germania coelo

15 Audiit ; insolitis tremuerunt motibus Alpes.

Vox quoque per lucos vulgo exaudita silentes
Ingens, et simulacra modis pallentia miris
Visa sub obscurum noctis ; pecudesque locutae,
Infandum ! sistunt amnes, terraeque dehiscunt,

20 Et maestum illacrimat templis ebur, aeraque
sudant.

Proluit insano contorquens vertice silvas
Fluviorum rex Eridanus, camposque per omnes
Cum stabulis armenta tulit. Nec tempore eodem
Tristibus aut extis fibrae apparere minaces,

25 Aut puteis manare cruor cessavit, et altae
Per noctem resonare lupis ululantibus urbes.
Non alias coelo ceciderunt plura sereno
Fulgura, nec diri totiens arsere cometae.

Ergo inter sese paribus concurrere telis

30 Romanas acies iterum videre Philippi ;
Nec fuit indignum superis, bis sanguine nostro
Emathiam et latos Haemi pinguescere campos.
Scilicet et tempus veniet, cum finibus illis

Agricola, incurvo terram molitus aratro,
Exesa inveniet scabra robigine pila, 35
Aut gravibus rastris galeas pulsabit inanes,
Grandiaque effossis mirabitur ossa sepulchris.

Dî patrii Indigetes, et Romule, Vestaque mater,
Quae Tuscum Tiberim et Romana Palatia servas,
Hunc saltem everso juvenem succurrere saeclo 40
Ne prohibete ! Satis jam pridem sanguine nostro
Laomedontaeae luimus perjuria Trojae.
Jam pridem nobis coeli te regia, Caesar,
Invidet, atque hominum queritur curare triumphos :
Quippe ubi fas versum atque nefas, tot bella per
orbem, 45

Tam multae scelerum facies, non ullus aratro
Dignus honos ; squalent abductis arva colonis,
Et curvae rigidum falces conflantur in ensem :
Hinc movet Euphrates, illinc Germania bellum ;
Vicinae ruptis inter se legibus urbes 50
Arma ferunt ; saevit toto Mars impius orbe :
Ut, cum carceribus sese effudere, quadrigae
Addunt in spatia, et frustra retinacula tendens
Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

VERG. *Georg.* i. 461-514.

(66)

Of all the lands, from East to West, none can rival Italy. Italy is fairest and most fruitful ; no noxious creatures vex it ; it is blessed beyond all regions of the earth with corn, and wine, and oil, and cattle. Spring smiles the whole year long. Great cities are in it, and beneath their time-honoured walls roll mighty rivers. It is the land of soldiers and of statesmen. It is in thy honour, Italy, that I essay a task like Hesiod, and sing thy praise.

Sed neque Medorum silvae ditissima terra,
Nec pulcher Ganges, atque auro turbidus Hermus,
Laudibus Italiae certent ; non Bactra, neque Indi,
Totaque thuriferis Panchaia pinguis arenis.

- 5 Haec loca non tauri spirantes naribus ignem
Invertere, satis immanis dentibus hydri ;
Nec galeis densisque virum seges horruit hastis :
Sed gravidae fruges et Bacchi Massicus humor
Implevere ; tenent oleae, armentaque laeta.
- 10 Hinc bellator equus campo sese arduus infert ;
Hinc albi, Clitumne, greges, et maxima taurus
Victima, saepe tuo perfusi flumine sacro,
Romanos ad templa deum duxere triumphos.

Hic ver assiduum, atque alienis mensibus aestas ;
Bis gravidæ pecudes, bis pomis utilis arbor. 15
At rabidæ tigres absunt, et saeva leonum
Semina ; nec miseros fallunt aconita legentes ;
Nec rapit immensos orbes per humum, neque tanto
Squameus in spiram tractu se colligit anguis.
Adde tot egregias urbes, operumque laborem, 20
Tot congesta manu praeruptis oppida saxis,
Fluminaque antiquos subterlabentia muros.
An mare, quod supra, memorem, quodque alluit
infra ?
Anne lacus tantos ? te, Lari maxime, teque,
Fluctibus et fremitu assurgens, Benace, marino ? 25
An memorem portus, Lucrinoque addita claustra,
Atque indignatum magnis stridoribus aequor,
Julia qua ponto longe sonat unda refuso,
Tyrrhenusque fretis immittitur aestus Avernis ?
Haec eadem argenti rivos aerisque metalla 30
Ostendit venis, atque auro plurima fluxit.
Haec genus acre virûm, Marsos, pubemque Sa-
bellam,
Assuetumque malo Ligurem, Volscosque verutos
Extulit ; haec Decios, Marios, magnosque Camillos,
Scipiadas duos bello, et te, maxime Caesar, 35
Qui nunc extremis Asiae jam victor in oris
Imbellem avertis Romanis arcibus Indum.

- Salve, magna parens frugum, Saturnia tellus,
Magna virûm : tibi res antiquae laudis et artis
40 Ingredior, sanctos ausus recludere fontes,
Ascraeumque cano Romana per oppida carmen.

VERG.⁹ Georg. ii. 136-176.

(67)

Ah ! if he knew how happy ! happiest of men is the farmer, on whom impartial earth, far from the din of arms, lavishes peace and plenty. Instead of power, he has simplicity ; in place of luxury he has all Nature's charms. My first desire would be that the Muses, whose priest I am, would reveal to me the secrets of Divine philosophy. But if that be denied to me, then fain would I live a country life ; with no ambition to tempt me, no crime or vanity to vex me ; leading the life of the good old times, the age of innocence and peace.

- O FORTUNATOS nimium, sua si bona nôrint,
Agrícolas ; quibus ipsa, procul discordibus armis,
Fundit humo facilem victum justissima tellus.
Si non ingentem foribus domus alta superbis
5 Mane salutantum totis vomit aedibus undam ;
Nec varios inhiant pulchra testudine postes,

Illusasque auro vestes, Ephyreïaque aera ;
Alba neque Assyrio fucatur lana veneno,
Nec casia liquidi corrumpitur usus olivi :
At secura quies, et nescia fallere vita, 10
Dives opum variarum ; at latis otia fundis,
Speluncae, vivique lacus ; at frigida Tempe,
Mugitusque boum, mollesque sub arbore somni
Non absunt ; illic saltus ac lustra ferarum ;
Et patiens operum exiguoque assueta juvenus ; 15
Sacra deum, sanctique patres ; extrema per illos
Justitia excedens terris vestigia fecit.

Me vero primum dulces ante omnia Musae,
Quarum sacra fero ingenti percussus amore,
Accipiant, coelique vias et sidera monstrent, 20
Defectus solis varios, lunaeque labores ;
Unde tremor terris ; qua vi maria alta tumescant
Objicibus ruptis, rursusque in se ipsa residant ;
Quid tantum Oceano properent se tingere soles
Hiberni, vel quae tardis mora noctibus obstet. 25
Sin, has ne possim naturae accedere partes,
Frigidus obstiterit circum praecordia sanguis,
Rura mihi et rigui placeant in vallibus amnes ;
Flumina amem silvasque inglorius. O ubi campi,
Spercheosque, et virginibus bacchata Lacaenis 30
Taygeta ! o qui me gelidis in vallibus Haemi
Sistat, et ingenti ramorum protegat umbra !

- Felix, qui potuit rerum cognoscere causas,
Atque metus omnes et inexorabile fatum
- 35 Subjecit pedibus, strepitumque Acherontis avari !
Fortunatus et ille, deos qui novit agrestes,
Panaque Silvanumque senem Nymphasque sorores !
Illum non populi fascēs, non purpura regum
Flexit, et infidos agitans discordia fratres,
- 40 Aut conjurato descendens Dacus ab Istro ;
Non res Romanae, perituraque regna ; neque ille
Aut doluit miserans inopem, aut invidit habenti.
Quos rami fructus, quos ipsa volentia rura
Sponte tulere sua, carpsit : nec ferrea jura,
- 45 Insanumque forum, aut populi tabularia vidit.
Sollicitant alii remis freta caeca ; ruuntque
In ferrum ; penetrant aulas et limina regum ;
Hic petit excidiis Urbem miserosque Penates,
Ut gemma bibat, et Sarrano indormiat ostro ;
- 50 Condit opes alius, defossoque incubat auro ;
Hic stupet attonitus rostris ; hunc plausus hiantem
Per cuneos geminatus enim plebisque patrumque
Corripuit ; gaudent perfusi sanguine fratrum,
Exilioque domos et dulcia limina mutant,
- 55 Atque alio patriam quaerunt sub sole jacentem.
Agricola incurvo terram dimovit aratro :
Hinc anni labor ; hinc patriam parvosque nepotes
Sustinet ; hinc armenta boum, meritosque juvencos ;

Nec requies, quin aut pomis exuberet annus,
Aut fetu pecorum, aut Cerealis mergite culmi, 60
Proventuque oneret sulcos, atque horrea vincat.
Venit hiems : teritur Sicyonia bacca trapetis ;
Glande sues laeti redeunt ; dant arbuta silvae ;
Et varios ponit fetus auctumnus ; et alte
Mitis in apricis coquitur vindemia saxis. 65
Interea dulces pendent circum oscula nati ;
Casta pudicitiam servat domus ; ubera vaccae
Lactea demittunt ; pinguesque in gramine laeto
Inter se adversis luctantur cornibus haedi.
Ipse dies agitat festos ; fususque per herbam, 70
Ignis ubi in medio, et socii cratera coronant,
Te libans, Lenaee, vocat ; pecorisque magistris
Velocis jaculi certamina ponit in ulmo,
Corporaque agresti nudant praedura palaestra.
Hanc olim veteres vitam coluere Sabini ; 75
Hanc Remus et frater ; sic fortis Etruria crevit ;
Scilicet et rerum facta est pulcherrima Roma,
Septemque una sibi muro circumdedit arces.
Ante etiam sceptrum Dictaei regis, et ante
Impia quam caesis gens est epulata juvencis, 80
Aureus hanc vitam in terris Saturnus agebat.
Necdum etiam audierant inflari classica, necdum
Impositos duris crepitare incudibus enses.

VERG. *Georg.* ii. 458-540.

(68)

The rival bulls fight. The vanquished retires to the wilderness, practises and recruits his strength, and sweeps down upon his foe again as a billow rolls in from the open sea.

- PASCITUR in magna Sila formosa juvenca :
Illi alternantes multa vi proelia miscent
Vulneribus crebris ; lavit ater corpora sanguis,
Versaque in obnixos urgentur cornua vasto
5 Cum gemitu ; reboant silvaeque et longus Olympus.
Nec mos bellantes una stabulare : sed alter
Victus abit, longeque ignotis exulat oris,
Multa gemens ignominiam plagasque superbi
Victoris, tum quos amisit inultus amores ;
10 Et stabula adspectans regnis excessit avitis.
Ergo omni cura vires exercet, et inter
Dura jacet pernox instrato saxa cubili,
Frondebis hirsutis et carice pastus acuta ;
Et tentat sese atque irasci in cornua discit
15 Arboris obnixus trunco, ventosque lacessit
Ictibus, et sparsa ad pugnam proludit arena.
Post, ubi collectum robur viresque refectae,
Signa movet, praecepsque oblitum fertur in hostem ;

Fluctus uti medio coepit quum albescere ponto
Longius ex altoque sinum trahit, utque volutus 20
Ad terras immane sonat per saxa, neque ipso
Monte minor procumbit; at ima exaestuât unda
Vorticibus, nigramque alte subjectat arenam.

VERG. *Georg.* iii. 219-241.

(69)

*In this dread pestilence the oxen fell dead while plough-
ing. What availed all their labour in the service
of man, and the healthful simplicity of their life?*

ECCE autem duro fumans sub vomere taurus
Concidit, et mixtum spumis vomit ore cruorem,
Extremosque ciet gemitus. It tristis arator,
Moerentem abjungens fraterna morte juvencum,
Atque opere in medio defixa reliquit aratra. 5

Non umbrae aliorum nemorum, non mollia pos-
sunt

Prata movere animum, non qui per saxa volutus
Purior electro campum petit amnis, at ima
Solvuntur latera atque oculos stupor urget inertes,
Ad terramque fluit devexo pondere cervix. 10
Quid labor, aut benefacta juvant? quid vomere
terras

- Invertisse graves ? atqui non Massica Bacchi
Munera, non illis epulae nocuere repostae ;
Frondebis et victu pascuntur simplicis herbae ;
15 Pocula sunt fontes liquidi, atque exercita cursu
Flumina ; nec somnos abruptit cura salubres.

VERG. *Georg.* iii. 515-530.

(70) .

*Fain would I tell of gardens, roses and narcissus, ivy
and myrtle. I remember an old gardener on the
bank of Galaesus who was as happy as a king,
with his little plot of ground. First was he to
gather in his honey, no blossom of his ever failed
to come to fruit. But I must leave the theme to
others.*

- ATQUE equidem, extremo ni jam sub fine laborum
Vela traham, et terris festinem advertere proram,
Forsitan et pingues hortos quae cura colendi
Ornaret, canerem, biferique rosaria Paesti ;
5 Quoque modo potis gauderent intuba rivis,
Et virides apio ripae ; tortusque per herbam
Cresceret in ventrem cucumis ; nec sera comantem
Narcissum, aut flexi tacuissem vimen acanthi,

Pallentesque hederas, et amantes litora myrtos.
Namque sub Oebaliae memini me turribus arcis, 10
Qua niger humectat flaventia culta Galaesus,
Corycium vidisse senem, cui pauca relict
Jugera ruris erant : nec fertilis illa juvencis,
Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho.
Hic rarum tamen in dumis olus albaque circum 15
Lilia verbenasque premens vescumque papaver
Regum aequabat opes animis ; seraque revertens
Nocte domum dapibus mensas onerabat inemtis.
Primus vere rosam atque auctumno carpere poma ;
Et, quum tristis hiems etiamnum frigore saxa 20
Rumperet et glacie cursus frenaret aquarum,
Ille comam mollis jam tondebat hyacinthi,
Aestatem increpitans seram zephyrosque morantes.
Ergo apibus fetis idem atque examine multo
Primus abundare et spumantia cogere pressis 25
Mella favis ; illi tiliae, atque uberrima pinus ;
Quotque in flore novo pomis se fertilis arbor
Induerat, totidem auctumno matura tenebat.
Ille etiam seras in versum distulit ulmos,
Eduramque pirum, et spinos jam pruna ferentes, 30
Jamque ministrantem platanum potantibus umbras.
Verum haec ipse equidem spatiis exclusus iniquis
Praetereo atque aliis post me memoranda relinquo.

VERG. *Georg.* iv. 116-148.

(71)

*Says Proteus : The curse of Orpheus is the cause of
your trouble. Through you he lost his Eurydice.
For her he went down to the lower world, and,
by the magic of his music, held the shades spell-
bound, while Pluto set her free. But ah ! she
looked back and was lost to Orpheus once more.
He mourned her till he died, and 'even in death
Eurydice he sung.'*

TANTUM effatus. Ad haec vates vi denique multa
Ardentes oculos intorsit lumine glauco,
Et graviter frendens sic fatis ora resolvit :

Non te nullius exercent numinis irae :

5 Magna luis commissa : tibi has miserabilis Orpheus
Haud quaquam ob meritum poenas, ni Fata re-
sistant,

Suscitat, et rapta graviter pro conjuge saevit.
Illa quidem, dum te fugeret per flumina praeceps,
Immanem ante pedes hydrium moritura puella

10 Servantem ripas alta non vidit in herba.

At chorus aequalis Dryadum clamore supremos

Implêrunt montes ; flêrunt Rhodopeïae arces,
Altaque Pangaea, et Rhesi Mavortia tellus,
Atque Getae, atque Hebrus, et Actias Orithyia.
Ipse, cava solans aegrum testudine amorem, 15
Te, dulcis conjux, te solo in litore secum,
Te veniente die, te decedente canebat.
Taenarias etiam fauces, alta ostia Ditis,
Et caligantem nigra formidine lucum
Ingressus, Manesque adiit, Regemque tremendum, 20
Nesciaque humanis precibus mansuescere corda.
At cantu commotae Erebi de sedibus imis
Umbrae ibant tenues simulacraque luce carentum :
Quam multa in foliis avium se millia condunt,
Vesper ubi aut hibernus agit de montibus imber, 25
Matres, atque viri, defunctaque corpora vita
Magnanimûm heroum, pueri, innuptaeque puellae,
Impositique rogis juvenes ante ora parentum ;
Quos circum limus niger et deformis arundo
Cocyti tardaque palus inamabilis unda 30
Alligat, et novies Styx interfusa coërcet.
Quin ipsae stupuere domus atque intima leti
Tartara, caeruleosque implexae crinibus angues
Eumenides, tenuitque inhians tria Cerberus ora,
Atque Ixionii vento rota constitit orbis. 35
Jamque pedem referens casus evaserat omnes,
Redditaque Eurydice superas veniebat ad auras,

Pone sequens—namque hanc dederat Proserpina
legem—

40 Quum subita incautum dementia cepit amantem,
Ignoscenda quidem, scirent si ignoscere Manes :
Restitit, Eurydicenque suam jam luce sub ipsa,
Immemor, heu ! victusque animi respexit : ibi
omnis

Effusus labor, atque immitis rupta tyranni
Foedera, terque fragor stagnis auditus Avernus.
45 Illa, Quis et me, inquit, miseram, et te perdidit,
Orpheu,

Quis tantus furor ? En iterum crudelia retro
Fata vocant, conditque natantia lumina somnus.
Jamque vale. Feror ingenti circumdata nocte,
Invalidasque tibi tendens, heu ! non tua, palmas.
50 Dixit, et ex oculis subito, ceu fumus in auras
Commixtus tenues, fugit diversa ; neque illum
Prensantem nequiquam umbras, et multa vo-
lentem

Dicere, praeterea vidit ; nec portitor Orci
Amplius objectam passus transire paludem.
55 Quid faceret ? quo se rapta bis conjuge ferret ?
Quo fletu Manes, qua Numina voce moveret ?
Illa quidem Stygia nabat jam frigida cymba.
Septem illum totos perhibent ex ordine menses,
Rupe sub aëria, deserti ad Strymonis undam,

Flevisse, et gelidis haec evolvisse sub antris, 60
Mulcentem tigres, et agentem carmine quercus.
Qualis populea moerens Philomela sub umbra
Amissos queritur fetus, quos durus arator
Observans nido implumes detraxit : at illa
Flet noctem, ramoque sedens miserabile carmen 65
Integrat, et moestis late loca questibus implet.
Nulla Venus, non ulli animum flexere Hymenaei.
Solut Hyperboreas glacies Tanaimque nivalem
Arvaque Rhipaeis nunquam viduata pruinis
Lustrabat, raptam Eurydicen atque irrita Ditis 70
Dona querens : spretae Ciconum quo munere
matres,

Inter sacra deum nocturnique orgia Bacchi,
Discerptum latos juvenem sparsere per agros.
Tum quoque, marmorea caput a cervice revulsum
Gurgite quum medio portans Oeagrius Hebrus 75
Volveret, Eurydicen vox ipsa et frigida lingua,
Ah miseram Eurydicen ! anima fugiente vocabat ;
Eurydicen toto referebant flumine ripae.

Haec Proteus : et se jactu dedit aequor in altum ;
Quaque dedit, spumantem undam sub vortice torsit. 80

VERG. *Georg.* iv. 450-529.

(72)

Dido scorns the excuses of Aeneas, and bursts into passionate anger. He is a traitor, with a heart of stone. She has lost faith in gods and men. She had sacrificed all to him, and now he leaves her on some paltry subterfuge. Let him go, then; she will have her revenge, and her ghost shall haunt him wherever he goes. He shall rue the day.

TALIA dicentem jamdudum aversa tuetur,
Huc illuc volvens oculos, totumque pererrat
Luminibus tacitis, et sic accensa profatur :

Nec tibi diva parens, generis nec Dardanus
auctor,

5 Perfide ; sed duris genuit te cautibus horrens
Caucasus, Hyrcanaeque admôrunt ubera tigres.
Nam quid dissimulo ? aut quae me ad majora re-
servo ?

Num fletu ingemuit nostro ? num lumina flexit ?
Num lacrimas victus dedit, aut miseratus aman-
tem est ?

10 Quae quibus anteferam ? Jam, jam nec maxima
Juno,

Nec Saturnius haec oculis pater adspicit aequis.
Nusquam tuta fides. Ejectum litore, egentem
Excepi, et regni demens in parte locavi ;
Amissam classem, socios a morte reduxi.
Heu Furiis incensa feror ! Nunc augur Apollo, 15
Nunc Lyciae sortes, nunc et Jove missus ab ipso
Interpres divûm fert horrida jussa per auras
Scilicet is superis labor est ; ea cura quietos
Sollicitat. Neque te teneo, neque dicta refello.
I, sequere Italiam ventis ; pete regna per undas. 20
Spero equidem mediis, si quid pia numina possunt,
Supplicia hausurum scopulis, et nomine Dido
Saepe vocaturum. Sequar atris ignibus absens ;
Et, cum frigida mors anima seduxerit artus,
Omnibus umbra locis adero. Dabis, improbe,
poenas. 25
Audiam ; et haec Manes veniet mihi fama sub
imos.
His medium dictis sermonem abrumpit, et auras
Aegra fugit, seque ex oculis avertit et aufert,
Linquens multa metu cunctantem, et multa pa-
rantem
Dicere. Suscipiunt famulae, collapsaque membra 30
Marmoreo referunt thalamo, stratisque reponunt.
§ VERG. *Aen.* iv. 362-392.

(73)

Dido is in despair, and is aweary of her life. Mysterious voices terrify her in the night: she hears her husband call. In dreams she seems to be on a lonely and interminable journey, seeking for Aeneas in a solitary wilderness.

- TUM vero infelix, fatis exterrita, Dido
Mortem orat ; taedet coeli convexa tueri.
Quo magis inceptum peragat, lucemque relinquat,
Vidit, thuricremis cum dona imponeret aris,
5 (Horrendum dictu) latices nigrescere sacros,
Fusaque in obscaenum se vertere vina cruorem.
Hoc visum nulli, non ipsa effata sorori.
Praeterea fuit in tectis de marmore templum
Conjugis antiqui, miro quod honore colebat,
10 Velleribus niveis et festa fronde revinctum :
Hinc exaudiri voces et verba vocantis
Visa viri, nox cum terras obscura teneret ;
Solaque culminibus ferali carmine bubo
Saepe queri et longas in fletum ducere voces.
15 Multaque praeterea vatum praedicta piorum

Terribili monitu horrificant. Agit ipse furentem
In somnis ferus Aeneas ; semperque relinqui
Sola sibi, semper longam incommitata videtur
Ire viam, et Tyrios deserta quaerere terra.

VERG. *Aen.* iv. 450-468.

(74)

*The way to Acheron. They see the grim ferryman
with his ghostly crew. Only those who have been
buried may cross the river ; the rest must wait a
hundred years.*

HINC via, Tartarei quae fert Acherontis ad undas.
Turbidus hic coeno vastaue voragine gurgēs
Aestuat, atque omnem Coccyto eructat arenam.
Portitor has horrendus aquas et flumina servat
Terribili squalore Charon ; cui plurima mento 5
Canities inculta jacet ; stant lumina flamma ;
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, velisque ministrat,
Et ferruginea subvectat corpora cymba ;
Jam senior, sed cruda deo viridisque senectus. 10
Huc omnis turba ad ripas effusa ruebat ;
Matres atque viri, defunctaque corpora vita
Magnanimūm heroum, pueri innuptaeque puellae,

- Impositique rogis juvenes ante ora parentum.
15 Quam multa in sylvis auctumni frigore primo
Lapsa cadunt folia ; aut ad terram gurgite ab alto
Quam multae glomerantur aves, ubi frigidus annus
Trans pontum fugat, et terris immittit apricis.
Stabant orantes primi transmittere cursum,
20 Tendebantque manus ripae ulterioris amore :
Navita sed tristis nunc hos, nunc accipit illos ;
Ast alios longe summos arcet arena.
Aeneas, miratus enim motusque tumultu
Dic, ait, o virgo, quid vult concursus ad amnem ?
25 Quidve petunt animae ? vel quo discrimine ripas
Hae linquunt, illae remis vada livida verrunt ?
Olli sic breviter fata est longaeva sacerdos :
Anchisa generate, deum certissima proles,
Cocyti stagna alta vides, Stygiamque paludem,
30 Di cuius jurare timent et fallere numen.
Haec omnis, quam cernis, inops inhumataque
turba est ;
Portitor ille, Charon ; hi, quos vehit unda, sepulti.
Nec ripas datur horrendas et rauca fluenta
Transportare prius, quam sedibus ossa quiêrunt.
35 Centum errant annos, volitantque haec litora
circum.
Tum demum admissi stagna exoptata revisunt.

VERG. *Aen.* vi. 295-330.

(75)

Having crossed the river, they first come to the abode of children, who wail for the life they were never permitted to enjoy. Then they see those who had been unjustly condemned to death ; then suicides, who lament their rash deed, and fain would be on earth again. And next they come to the mournful fields where are those who have died for love. Aeneas here sees Dido, and tries to soothe her. She answers him never a word, and glides away.

CONTINUO auditae voces, vagitus et ingens,
Infantumque animae flentes in limine primo ;
Quos dulcis vitae exsortes, et ab ubere raptos
Abstulit atra dies, et funere mersit acerbo.
Hos juxta falso damnati crimine mortis. 5
Nec vero hae sine sorte datae, sine judice sedes.
Quaesitor Minos urnam movet ; ille silentum
Conciliumque vocat vitasque et crimina discit.
Proxima deinde tenent moesti loca, qui sibi letum
Insontes peperere manu, lucemque perosi 10
Projecere animas. Quam vellent aethere in alto
Nunc et pauperiem et duros perferre labores !
Fas obstat, tristique palus inamabilis unda
Alligat, et novies Styx interfusa coërcet.
Nec procul hinc partem fusi monstrantur in omnem 15

Lugentes campi ; sic illos nomine dicunt.
Hic, quos durus amor crudeli tabe peredit,
Secreti celant calles, et myrtea circum
Silva tegit ; curae non ipsa in morte relinquunt.

20 His Phaedram Procrinque locis, moestamque
Eriphylen

Crudelis nati monstrantem vulnera cernit,
Evadnenque, et Pasiphaën ; his Laodamia
It comes, et juvenis quondam, nunc foemina, Caenis,
Rursus et in veterem fato revoluta figuram.

25 Inter quas Phoenissa recens a vulnere Dido
Errabat silva in magna ; quam Troïus heros,
Ut primum juxta stetit agnovitque per umbras
Obscuram, qualem primo qui surgere mense
Aut videt, aut vidisse putat per nubila lunam,
30 Demisit lacrimas, dulcique affatus amore est :
Infelix Dido, verus mihi nuntius ergo
Venerat, exstinctam, ferroque extrema secutam.
Funeris, heu, tibi causa fui ? Per sidera juro,
Per superos, et si qua fides tellure sub ima est :

35 Invitus, regina, tuo de litore cessi.
Sed me jussa deûm, quae nunc has ire per umbras
Per loca senta situ cogunt, noctemque profundam,
Imperiis egere suis ; nec credere quivi
Hunc tantum tibi me discessu ferre dolorem.

40 Siste gradum, teque adspectu ne subtrahe nostro.

Quem fugis? extremum fato, quod te alloquor, hoc est.
Talibus Aeneas ardentem et torva tuentem
Lenibat dictis animum, lacrimasque ciebat.
Illa solo fixos oculos aversa tenebat ;
Nec magis incepto vultum sermone movetur, 45
Quam si dura silex aut stet Marpesia cautes.
Tandem corripuit sese atque inimica refugit
In nemus umbriferum, conjux ubi pristinus illi
Respondet curis, aequatque Sychaeus amorem.

VERG. *Aen.* vi. 426-474.

(76)

Aeneas sees a mighty castle with a triple wall. A fiery river surrounds it. The sounds of torment and of clanking chains are heard from within. What is it? The Sibyl tells him: 'This is Tartarus; the good never enter it. There the guilty appear before the Judge: he compels them to confess. The Furies take them. A gate is opened, and they are flung into the abyss. All the great criminals are there, of ancient story and of later times, bad sons, unkind brothers, robbers of the poor, selfish misers, adulterers, faithless slaves: countless crimes, countless forms of punishment.'

RESPICIT Aeneas subito, et sub rupe sinistra
Moenia lata videt, triplici circumdata muro ;

- Quae rapidus flammis ambit torrentibus amnis
Tartareus Phlegethon, torquetque sonantia saxa.
- 5 Porta adversa ingens, solidoque adamante columnæ;
Vis ut nulla virum, non ipsi excindere ferro
Coelicolae valeant. Stat ferrea turris ad auras;
Tisiphoneque sedens, palla succincta cruenta,
Vestibulum exsomnia servat noctesque diesque.
- 10 Hinc exaudiri gemitus, et saeva sonare
Verbera: tum stridor ferri, tractaeque catenae.
Constitit Aeneas, strepitumque exterritus hausit.
Quae scelerum facies? o virgo, effare; quisbusve
Urgentur poenis? qui tantus plangor ad auras?
- 15 Tum vates sic orsa loqui: Dux inclyte Teucrum,
Nulli fas casto sceleratum insistere limen;
Sed me, cum lucis Hecate praefecit Avernis,
Ipsa deum poenas docuit, perque omnia duxit.
Gnossius haec Rhadamanthus habet durissima regna,
- 20 Castigatque auditque dolos, subigitque fateri,
Quae quis apud superos, furto laetatus inani,
Distulit in seram commissa piacula mortem.
Continuo sontes ultrix accincta flagello
Tisiphone quatit insultans, torvosque sinistra
- 25 Intentans angues, vocat agmina saeva sororum:
Tum demum horrissona stridentes cardine sacrae
Panduntur portae. Cernis custodia qualis
Vestibulo sedeat? facies quae limina servet?

Quinquaginta atris immanis hiatibus Hydra
Saevior intus habet sedem. Tum Tartarus ipse 30
Bis patet in praeceps tantum tenditque sub umbras
Quantus ad aetherium coeli suspectus Olympon.
Hic genus antiquum terrae, Titania pubes,
Fulmine dejecti, fundo volvuntur in imo.
Hic et Aloïdas geminos, immania vidi 35
Corpora, qui manibus magnum rescindere coelum
Aggressi superisque Jovem detrudere regnis.
Vidi et crudeles dantem Salmonea poenas,
Dum flammæ Jovis et sonitus imitatur Olympi.
Quatuor hic invectus equis et lampada quassans 40
Per Graiûm populos mediaeque per Elidis urbem
Ibat ovans divûmque sibi poscebat honorem ;
Demens : qui nimbos et non imitabile fulmen
Aere et cornipedum pulsu simulârat equorum.
At pater omnipotens densa inter nubila telum 45
Contorsit, non ille faces, nec fumea taedis
Lumina, praecipitemque immani turbine adegit.
Nec non et Tityon, terrae omniparentis alumnum,
Cernere erat, per tota novem cui jugera corpus
Porrigitur ; rostroque immanis vultur obunco 50
Immortale jecur tondens, fecundaque poenis
Viscera, rimaturque epulis, habitatque sub alto
Pectore ; nec fibris requies datur ulla renatis.
Quid memorem Lapithas, Ixiona, Pirithoumque ?

- 55 Quos super atra silex jam jam lapsura cadentique
Imminet assimilis : lucent genialibus altis
Aurea fulcra toris, epulaeque ante ora paratae
Regifico luxu ; Furiarum maxima juxta
Accubat, et manibus prohibet contingere mensas,
60 Exsurgitque facem attollens, atque intonat ore.
Hic quibus invisi fratres, dum vita manebat,
Pulsatusve parens, et fraus innexa clienti ;
Aut qui divitiis soli incubuere repertis,
Nec partem posuere suis ; quae maxima turba est :
65 Quique ob adulterium caesi ; quique arma secuti
Impia, nec veriti dominorum fallere dextras ;
Inclusi poenam expectant. Ne quaere doceri
Quam poenam ; aut quae forma viros fortunave mersit.
Saxum ingens volvunt alii, radiisve rotarum
70 Districti pendent ; sedet, aeternumque sedebit,
Infelix Theseus, Phlegyasque miserrimus omnes
Admonet, et magna testatur voce per umbras :
'Discite justitiam moniti, et non temnere divos.'
Vendidit hic auro patriam, dominumque potentem
75 Imposuit, fixit leges pretio atque refixit.
Hic thalamum invasit natae, vetitosque hymenaeos.
Aust omnes immane nefas, ausoque potiti.
Non, mihi si linguae centum sint, oraue centum,
Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas,
80 Omnia poenarum percurrere nomina possim.

VERG. *Aen.* vi. 548-627.

(77)

*At last they come to the home of the blessed ; a garden
fair to look upon, with ampler aether and pur-
pureal light. Patriots and priests, poets and
those whose kindness or whose character lives in
the memory of men, wear the snow white badge of
divine felicity.*

HIS demum exactis, perfecto munere divae,
Devenere locos laetos, et amoena vireta
Fortunatorum nemorum, sedesque beatas.
Largior hic campos aether et lumine vestit
Purpureo ; solemque suum, sua sidera nôrunt. 5
Pars in gramineis exercent membra palaestris ;
Contendunt ludo, et fulva luctantur arena ;
Pars pedibus plaudunt choreas, et carmina dicunt.
Necnon Threïcius longa cum veste sacerdos
Obloquitur numeris septem discrimina vocum ; 10
Jamque eadem digitis, jam pectine pulsat eburno.
Hic genus antiquum Teucris, pulcherrima proles,
Magnanimi heroës, nati melioribus annis,
Ilusque, Assaracusque, et Trojae Dardanus auctor.
Arma procul currusque virûm miratur inanes. 15
Stant terra defixae hastae, passimque soluti

- Per campos pascuntur equi. Quae gratia currum
Armorumque fuit vivis, quae cura nitentes
Pascere equos, eadem sequitur tellure repostos.
20 Conspicit ecce alios dextra laevaue per herbam
Vescentes, laetumque choro paeana canentes,
Inter odoratum lauri nemus ; unde superne
Plurimus Eridani per silvam volvitur amnis.
Hic manus, ob patriam pugnando vulnera passi,
25 Quique sacerdotes casti dum vita manebat,
Quique pii vates, et Phoebos digna locuti,
Inventas aut qui vitam excoluere per artes,
Quique sui memores alios fecere merendo ;
Omnibus his nivea cinguntur tempora vitta.

VERG. *Aen.* vi. 637-665.

(78)

The Goddess brings to her son the promised Arms. On the Shield was represented the History of Rome : Romulus and Remus, with the Wolf ; the Sabine brides ; the punishment of Mettus ; Porsenna and Cocles and Cloelia ; Manlius on the Capitol ; Catiline in Hell, and Cato in Heaven ; Actium, the sea-fight, the rout, the triumph.

ILLE, deae donis et tanto laetus honore,
Expleri nequit, atque oculos per singula volvitur,

Miraturque, interque manus et brachia versat
Terribilem cristis galeam flammisque vomentem,
Fatiferumque ensem, loricam ex aere rigentem, 5
Sanguineam, ingentem, qualis cum caerula nubes
Solis inardescit radiis, longaeque refulget ;
Tum leves ocreas electro auroque recocto,
Hastamque, et clypei non enarrabile textum.
Illic res Italas Romanorumque triumphos, 10
Haud vatum ignarus venturique inscius aevi,
Fecerat ignipotens. Illic genus omne futurae
Stirpis ab Ascanio, pugnataque in ordine bella.
Fecerat et viridi fetam Mavortis in antro
Procubuisse lupam ; geminos huic ubera circum 15
Ludere pendentes pueros, et lambere matrem
Impavidos ; illam tereti cervice reflexam
Mulcere alternos, et corpora fingere lingua.
Nec procul hinc Romam, et raptas sine more
Sabinas
Consessu caveae, magnis Circensibus actis, 20
Addiderat ; subitoque novum consurgere bellum
Romulidis, Tatiusque seni, Curibusque severis.
Post idem, inter se posito certamine, reges
Armati Jovis ante aram, paterasque tenentes,
Stabant, et caesa jungebant foedera porca. 25
Haud procul inde, citae Mettum in diversa qua-
drigae

- Distulerant, (at tu dictis, Albane, maneres !),
Raptabatque viri mendacis viscera Tullus
Per silvam, et sparsi rorabant sanguine vepres.
30 Nec non Tarquinium ejectum Porsenna jubebat
Accipere, ingentique urbem obsidione premebat ;
Aeneadae in ferrum pro libertate ruebant.
Illum indignanti similem, similemque minanti
Adspiceres, pontem auderet quod vellere Cocles,
35 Et fluvium vinclis innaret Cloelia ruptis.
In summo custos Tarpeiae Manlius arcis
Stabat pro templo, et Capitolia celsa tenebat.
Atque hic auratis volitans argenteus anser
Porticibus, Gallos in limine adesse canebat ;
40 Galli per dumos aderant, arcemque tenebant,
Defensi tenebris et dono noctis opacae :
Aurea caesaries ollis, atque aurea vestis ;
Virgatis lucent sagulis ; tum lactea colla
Auro innectuntur ; duo quisque Alpina coruscant
45 Gaesa manu, scutis protecti corpora longis.
Hic exsultantes Salios, nudosque Lupercos,
Lanigerosque apices, et lapsa ancilia coelo
Extuderat : castae ducebant sacra per urbem
Pilentis matres in mollibus. Hinc procul addit
50 Tartareas etiam sedes, alta ostia Ditis,
Et scelerum poenas, et te, Catilina, minaci
Pendentem scopulo, Furiarumque ora trementem,

Secretosque pios ; his dantem jura Catonem.
Haec inter tumidi late maris ibat imago
Aurea ; sed fluctu spumabant caerulea cano ; 55
Et circum argento clari delphines in orbem
Aequora verrebant caudis, aestumque secabant.
In medio classes aeratas, Actia bella,
Cernere erat ; totumque instructo Marte videres
Fervere Leucaten, auroque effulgere fluctus. 60
Hinc Augustus agens Italos in proelia Caesar
Cum patribus, populoque, Penatibus et magnis
dis,
Stans celsa in puppi: geminas cui tempora flammās
Laeta vomunt, patriumque aperitur vertice sidus.
Parte alia ventis et dīs Agrippa secundis 65
Arduus agmen agens, cui, belli insigne superbum,
Tempora navali fulgent rostrata corona.
Hinc ope barbarica variisque Antonius armis
Victor ab Aurorae populis et litore rubro
Aegyptum viresque Orientis et ultima secum 70
Bactra vehit ; sequiturque, nefas, Aegyptia conjux.
Una omnes ruere, ac totum spumare reductis
Convulsum remis rostrisque tridentibus aequor.
Alta petunt ; pelago credas innare revulsas
Cycladas, aut montes concurrere montibus altos ; 75
Tanta mole viri turritis puppibus instant.
Stuppea flamma manu telisque volatile ferrum

- Spargitur ; arva nova Neptunia caede rubescunt.
Regina in mediis patrio vocat agmina sistro ;
80 Necdum etiam geminos a tergo respicit angues.
Omnigenûmque deûm monstra, et latrator Anubis,
Contra Neptunum et Venerem contraque Minervam
Tela tenent. Saevit medio in certamine Mavors
Caelatus ferro, tristesque ex aethere Dirae,
85 Et scissa gaudens vadit Discordia palla ;
Quam cum sanguineo sequitur Bellona flagello.
Actius haec cernens arcum intendebat Apollo
Desuper ; omnis eo terrore Aegyptus, et Indi,
Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabaei.
90 Ipsa videbatur ventis regina vocatis
Vela dare, et laxos jam jamque immittere funes.
Illam inter caedes pallentem morte futura
Fecerat ignipotens undis et Iapyge ferri ;
Contra autem magno moerentem corpore Nilum,
95 Pandentemque sinus, et tota veste vocantem
Caeruleum in gremium latebrosaue flumina victos.
At Caesar, triplici invectus Romana triumpho
Moenia, dîs Italis votum immortale sacrabat,
Maxima ter centum totam delubra per urbem.
100 Laetitia ludisque viae plausuque fremebant ;
Omnibus in templis matrum chorus, omnibus arae ;
Ante aras terram caesi stravere juvenci.
Ipse, sedens niveo candentis limine Phoebi,

Dona recognoscit populorum, aptatque superbis
Postibus ; incedunt victae longo ordine gentes, 105
Quam variae linguis, habitu tam vestis et armis.
Hic Nomadum genus et discinctos Mulciber Afros,
Hic Lelegas, Carasque, sagittiferosque Gelonos
Finxerat. Euphrates ibat jam mollior undis,
Extremique hominum Morini, Rhenusque bicornis, 110
Indomitique Dahae, et pontem indignatus Araxes.
Talia per clypeum Vulcani, dona parentis,
Miratur, rerumque ignarus imagine gaudet,
Attollens humero famamque et fata nepotum.

VERG. *Aen.* viii. 617-731.

PART SEVENTH

(79)

Ajax speaks: 'I am dishonoured: what remains? shall I go home? My father would hate to look on his degenerate son. Plunge into battle, and die sword in hand? No doubt the sons of Atreus would be glad to see that. No! if life be dishonoured, there still is left to me an honourable death.'

αἰαῖ· τίς ἄν ποτ' ὦρεθ' ὦδ' ἐπώνυμον
 τοῦμὸν ξυνοίσειν ὄνομα τοῖς ἐμοῖς κακοῖς ;
 νῦν γὰρ πάρεστι καὶ δις αἰάζειν ἐμοὶ
 καὶ τρίς· τοιούτοις γὰρ κακοῖς ἐντυγχάνω·
 5 ὅτου πατὴρ μὲν τῆσδ' ἀπ' Ἰδαίας χθονὸς
 τὰ πρῶτα καλλιστεῖ ἀριστεύσας στρατοῦ
 πρὸς οἶκον ἦλθεν πᾶσαν εὐκλειαν φέρων·
 ἐγὼ δ' ὁ κέλνου παῖς, τὸν αὐτὸν ἐς τόπον
 Τροίας ἐπελθὼν οὐκ ἐλάσσονι σθένει,

οὐδ' ἔργα μείω χειρὸς ἀρκέσας ἐμῆς, 10
 ἄτιμος Ἀργείοισιν ᾧδ' ἀπόλλυμαι.
 καίτοι τοσοῦτόν γ' ἐξεπίστασθαι δοκῶ,
 εἰ ζῶν Ἀχιλλεὺς τῶν ὅπλων τῶν ὧν πέρι
 κρίνειν ἔμελλε κράτος ἀριστείας τινί,
 οὐκ ἂν τις αὐτ' ἔμαρψεν ἄλλος ἀντ' ἐμοῦ. 15
 νῦν δ' αὐτ' Ἀτρεΐδαι φωτὶ παντουργῶ
 φρένας

ἔπραξαν, ἀνδρὸς τοῦδ' ἀπώσαντες κράτη.
 κεῖ μὴ τόδ' ὄμμα καὶ φρένες διάστροφοι
 γνώμης ἀπῆξαν τῆς ἐμῆς, οὐκ ἂν ποτε
 δίκην κατ' ἄλλου φωτὸς ᾧδ' ἐψήφισαν. 20
 νῦν δ' ἡ Διὸς γοργῶπις ἀδάματος θεὰ
 ἤδη μ' ἐπ' αὐτοῖς χεῖρ' ἐπεντύνοντ' ἐμὴν
 ἔσφηλεν ἐμβαλοῦσα λυσσώδη νόσον,
 ὥστ' ἐν τοιοῖσδε χεῖρας αἰμάξαι βοτοῖς·
 κείνοι δ' ἐπεγγελῶσιν ἐκπεφευγότες, 25
 ἐμοῦ μὲν οὐχ ἐκόντος· εἰ δέ τις θεῶν
 βλάβπτοι, φύγοι τᾶν χῶ κακὸς τὸν κρείσσονα.
 καὶ νῦν τί χρὴ δρᾶν ; ὅστις ἐμφανῶς θεοῖς
 ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ μ' Ἑλλήνων στρατὸς,
 ἐχθροὶ δὲ Τροία πᾶσα καὶ πεδία τάδε. 30
 πότερα πρὸς οἴκους, ναυλόχους λιπὼν ἔδρας
 μόνους τ' Ἀτρεΐδας, πέλαγος Αἰγαῖον περῶ ;

- καὶ ποῖον ὄμμα πατρὶ δηλώσω φανεῖς
 Τελαμῶνι ; πῶς με τλήσεται ποτ' εἰσιδεῖν
 35 γυμνὸν φανέντα τῶν ἀριστείων ἄτερ,
 ὧν αὐτὸς ἔσχε στέφανον εὐκλείας μέγαν ;
 οὐκ ἔστι τοῦργον τλητόν. ἀλλὰ δῆτ' ἰὼν
 πρὸς ἔρυμα Τρώων, ξυμπεσὼν μόνος μόνοις
 40 καὶ δρῶν τι χρηστόν, εἶτα λοίσθιον θάνω ;
 ἀλλ' ὦδε γ' Ἀτρεΐδας ἂν εὐφράναιμί που.
 οὐκ ἔστι ταῦτα. πεῖρά τις ζητητέα
 τοιάδ' ἀφ' ἧς γέροντι δηλώσω πατρὶ
 μή τοι φύσιν γ' ἄσπλαγχνος ἐκ κείνου
 γεγώς.
 αἰσχροὺς γὰρ ἄνδρα τοῦ μακροῦ χρήζειν βίου,
 45 κακοῖσιν ὅστις μηδὲν ἐξαλλάσσεται.
 τί γὰρ παρ' ἡμαρ ἡμέρα τέρπειν ἔχει
 προσθεῖσα κἀναθεῖσα τοῦ γε κατθανεῖν ;
 οὐκ ἂν πριαίμην οὐδενὸς λόγου βροτόν
 ὅστις κεναῖσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται.
 50 ἀλλ' ἢ καλῶς ζῆν, ἢ καλῶς τεθνηκέναι
 τὸν εὐγενῆ χρῆ. πάντ' ἀκήκοας λόγον.

SOPH. *Ajax*, 430-480.

(80)

Tecmessa speaks: 'Remember, my dear lord, that in dying thou wilt leave thy wife a widow and thy son a slave: the misery will be ours, but the shame and blame all thine own. For thy father's sake, and thy mother's, and for mine, desert us not!'

ὦ δέσποτ' Αἴας, τῆς ἀναγκαίας τύχης
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν μεῖζον ἀνθρώποις κακόν.
 ἐγὼ δ' ἐλευθέρου μὲν ἐξέφυν πατρός,
 εἵπερ τινὸς σθένοντος ἐν πλούτῳ Φρυγῶν·
 νῦν δ' εἰμὶ δούλη. θεοῖς γὰρ ὦδ' ἔδοξέ που 5
 καὶ σῇ μάλιστα χειρί. τοιγαροῦν, ἐπεὶ
 τὸ σὸν λέχος ξυνῆλθον, εὖ φρονῶ τὰ σά,
 καί σ' ἀντιάζω πρὸς τ' ἐφεστίου Διὸς
 εὐνῆς τε τῆς σῆς, ἢ συνηλλάχθης ἐμοί,
 μή μ' ἀξιώσης βάξιν ἀλγεινὴν λαβεῖν 10
 τῶν σῶν ὑπ' ἐχθρῶν, χειρίαν ἐφείς τι·
 ἦ γὰρ θάνης σὺ καὶ τελευτήσας ἀφῆς,
 ταύτη νόμιζε καμὲ τῇ τόθ' ἡμέρᾳ

- βία ξυναρπασθεῖσαν Ἀργείων ὑπο
15 ξὺν παιδὶ τῷ σῷ δουλίαν ἔξειν τροφήν.
καὶ τις πικρὸν πρόσφθεγμα δεσποτῶν ἐρεῖ
λόγοις ἰάπτων, ἴδετε τὴν ὁμουνένιν
Αἶαντος, ὃς μέγιστον ἴσχυσε στρατοῦ,
οἷας λατρείας ἀνθ' ὅσου ζήλου τρέφει.
20 τοιαῦτ' ἐρεῖ τις. καμὲ μὲν δαίμων ἐλᾷ,
σοὶ δ' αἰσχροῦ τᾶπη ταῦτα καὶ τῷ σῷ γένοι.
ἀλλ' αἰδεσθαι μὲν πατέρα τὸν σὸν ἐν λυγρῷ
γῆρα προλείπων, αἰδεσθαι δὲ μητέρα
πολλῶν ἐτῶν κληροῦχον, ἥ σε πολλάκις
25 θεοῖς ἀρᾶται ζῶντα πρὸς δόμους μολεῖν·
οἴκτειρε δ', ὦναξ, παῖδα τὸν σὸν, εἰ νέας
τροφῆς στερηθεὶς σοῦ διοίσεται μόνος
ὑπ' ὀρφανιστῶν μὴ φίλων, ὅσον κακὸν
κείνῳ τε κάμοι τοῦθ', ὅταν θάνης, νεμεῖς.
30 ἐμοὶ γὰρ οὐκέτ' ἔστιν εἰς ὃ τι βλέπω
πλὴν σοῦ. σὺ γάρ μοι πατρίδ' ἤστωσας δόρει,
καὶ μητέρ' ἄλλη μοῖρα τὸν φύσαντά τε
καθεῖλεν Ἀιδου θανάσιμους οἰκήτορας.
τίς δῆτ' ἐμοὶ γένοιτ' ἂν ἀντὶ σοῦ πατρίς ;
35 τίς πλούτος ; ἐν σοὶ πᾶς ἔγωγε σώζομαι.
ἀλλ' ἴσχε κάμου μνήστιν. ἀνδρὶ τοι χρεὼν
μνήμην προσεῖναι, τερπνὸν εἶ τί που πάθοι.

χάρις χάριν γάρ ἐστιν ἡ τίκτουσ' αἰέ·
 ὅτου δ' ἀπορρεῖ μνήστις εὖ πεπονθότος,
 οὐκ ἂν γένοιτ' ἔθ' οὗτος εὐγενὴς ἀνὴρ.

40

SOPH. *Ajax*, 485-524.

(81)

Ajax speaks: 'Lift him, lift him to my arms, my son Eurysaces. He is too true a son of his father to quail before this scene of blood, though as yet his heart is light within him, as a child's heart should be. The day will come when he must shew his breeding, his own father's son; till then, let him be his mother's joy. When I am gone, Teucer will be his protector. And you, my mariners, will take the boy with you and land him safe at Salamis, that he may take my place in my father's house, and tend my mother's failing years. Bury my arms with me; all but the shield; that is for my boy. And now, close the door; my malady needs a sharp remedy.'

αἶρ' αὐτὸν, αἶρε δεῦρο. ταρβήσει γὰρ οὐ,
 εἴπερ δικαίως ἔστ' ἐμὸς τὰ πατρόθεν.

- ἀλλ' αὐτίκ' ὤμοις αὐτὸν ἐν νόμοις πατρὸς
δεῖ πωλοδαμνεῖν κάξομοιοῦσθαι φύσιν.
- 5 ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος,
τὰ δ' ἄλλ' ὅμοιος· καὶ γένοι' ἂν οὐ κακός.
καίτοι σε καὶ νῦν τοῦτό γε ζηλοῦν ἔχω,
ὀθούνεκ' οὐδὲν τῶνδ' ἐπαισθάνει κακῶν.
ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν ἡδιστος βίος,
- 10 ἕως τὸ χαίρειν καὶ τὸ λυπεῖσθαι μάθης.
ὅταν δ' ἴκη πρὸς τοῦτο, δεῖ σ' ὅπως πατρὸς
δείξεις ἐν ἐχθροῖς οἷος ἐξ οἴου 'τράφης.
τέως δὲ κούφοις πνεύμασιν βόσκου, νέαν
ψυχὴν ἀτάλλων, μητρὶ τῇδε χαρμονήν.
- 15 οὔτοι σ' Ἀχαιῶν, οἶδα, μή τις ὑβρίση
σττυгнаῖσι λώβαις, οὐδὲ χωρὶς ὄντ' ἐμοῦ.
τοῖον πυλωρὸν φύλακα Τεῦκρον ἀμφὶ σοὶ
λείψω τροφῆς ἄοκνον ἔμπα κεῖ ταυῶν
τηλωπὸς οἰχνεῖ, δυσμενῶν θήραν ἔχων.
- 20 ἀλλ', ἄνδρες ἀσπιστῆρες, ἐνάλιος λεώς,
ὑμῖν τε κοινὴν τήνδ' ἐπισκῆπτω χάριν,
κείνῳ τ' ἐμὴν ἀγγείλατ' ἐντολήν, ὅπως
τὸν παῖδα τόνδε πρὸς δόμους ἐμοὺς ἄγων
Τελαμῶνι δείξει μητρὶ τ', Ἐριβοίαν λέγω,
- 25 ὥς σφιν γένηται γηροβοσκὸς εἰσαεῖ,
καὶ τὰμὰ τεύχη μήτ' ἀγωνάρχαι τινὲς

θήσουσ' Ἀχαιοῖς μήθ' ὁ λυμεὼν ἐμός.
 ἀλλ' αὐτό μοι σὺ, παῖ, λαβὼν ἐπώνυμον,
 Εὐρύσακες, ἴσχε δια πολυρράφου στρέφων
 πόρπακος ἐπτάβοιον ἄρρηκτον σάκος· 30
 τὰ δ' ἄλλα τεύχη κοῖν' ἐμοὶ τεθάψεται.
 ἀλλ' ὥς τάχος τὸν παῖδα τόνδ' ἤδη δέχου,
 καὶ δῶμα πάκτου, μηδ' ἐπισκήνους γόους
 δάκρυε. κάρτα τοι φιλοίκτιστον γυνή.
 πύκαζε θᾶσσον· οὐ πρὸς ἱατροῦ σοφοῦ 35
 θρηνεῖν ἐπφθὰς πρὸς τομῶντι πῆματι.

SOPH. *Ajax*, 545-582.

(82)

Ajax dissembles his dread purpose, and affects submission to the will of heaven. He will but go to the fields that skirt the sea shore. There he will wash off his guilty stains. His wife and these his friends must pray that he may gain his heart's desire. He must go. Perhaps they may hear that after all his troubles he has found peace.

ἀπανθ' ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος
 φύει τ' ἄδηλα καὶ φανέντα κρύπτεται·

- 5 κούκ ἔστ' ἄελπτον οὐδέν, ἀλλ' ἀλίσκεται
 χῶ δεινὸς ὄρκος χαῖ περισκελεῖς φρένες.
 κἀγὼ γάρ, ὃς τὰ δειν' ἐκαρτέρουν τότε,
 βαφῇ σίδηρος ὡς ἐθελύνθην στόμα
 πρὸς τῆσδε τῆς γυναικός· οἰκτεῖρω δέ νιν
 χήραν παρ' ἐχθροῖς παῖδά τ' ὀρφανὸν λιπεῖν.
 ἀλλ' εἶμι πρὸς τε λουτρὰ καὶ παρακτίους
 10 λειμώνας, ὡς ἂν λύμαθ' ἀγνίσας ἐμὰ
 μῆνιν βαρεῖαν ἐξαλύξωμαι θεᾶς·
 μολῶν τε χῶρον ἔνθ' ἂν ἀστιβῇ κίχῳ
 κρύψῳ τόδ' ἔγχος τοῦμόν, ἔχθιστον βελῶν,
 γαίας ὀρύξας ἔνθα μή τις ὄψεται·
 15 ἀλλ' αὐτὸ νῦξ "Αἰδης τε σωζόντων κάτω.
 ἐγὼ γὰρ ἐξ οὗ χειρὶ τοῦτ' ἐδεξάμην
 παρ' Ἑκτορος δῶρημα δυσμενεστάτου,
 οὐπω τι κεδνὸν ἔσχον Ἀργείων πάρα.
 ἀλλ' ἔστ' ἀληθῆς ἡ βροτῶν παροιμία,
 20 ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα κούκ ὀνήσιμα.
 τοιγὰρ τὸ λοιπὸν εἰσόμεσθα μὲν θεοῖς
 εἴκειν, μαθησόμεσθα δ' Ἀτρεΐδας σέβειν.
 ἄρχοντές εἰσιν, ὥσθ' ὑπεικτέον. τί μή ;
 καὶ γὰρ τὰ δεινὰ καὶ τὰ καρτερώτατα
 25 τιμαῖς ὑπέλκει· τοῦτο μὲν νιφοστιβεῖς
 χειμῶνες ἐκχωροῦσιν εὐκάρπῳ θέρει·

ἐξίσταται δὲ νυκτὸς αἰανῆς κύκλος
 τῇ λευκοπώλῳ φέγγος ἡμέρα φλέγειν·
 δεινῶν τ' ἄημα πνευμάτων ἐκοίμισε
 στένουντα πόντον· ἐν δ' ὁ παγκρατῆς ὕπνος 30
 λυεῖ πεδῆσας, οὐδ' αἰὲ λαβὼν ἔχει.
 ἡμεῖς δὲ πῶς οὐ γνωσόμεσθα σωφρονεῖν ;
 ἐπίσταμαι γὰρ ἀρτίως μαθὼν ὅτι
 ὃ τ' ἐχθρὸς ἡμῖν ἐς τοσόνδ' ἐχθαρτέος
 ὥς καὶ φιλήσων αὐθις, ἔς τε τὸν φίλον 35
 τοσαῦθ' ὑπουργῶν ὠφελεῖν βουλήσομαι,
 ὥς αἰὲν οὐ μενοῦντα· τοῖς πολλοῖσι γὰρ
 βροτῶν ἄπιστός ἐσθ' ἐταιρείας λιμήν.
 ἀλλ' ἀμφὶ μὲν τούτοισιν εὖ σχήσει· σὺ δὲ
 εἴσω θεοῖς ἐλθοῦσα διὰ τέλους, γύναι, 40
 εὖχου τελεῖσθαι τοῦμόν ὦν ἐρᾷ κέαρ.
 ὑμεῖς θ', ἐταῖροι, ταῦτ' ἀπὸ τῆς μοι τάδε
 τιμᾶτε, Τεύκρῳ τ', ἣν μόλῃ, σημήνατε
 μέλειν μὲν ἡμῶν, εὐνοεῖν δ' ὑμῖν ἅμα.
 ἐγὼ γὰρ εἰμ' ἐκεῖσ' ὅποι πορευτέον· 45
 ὑμεῖς δ' ἂν φράζω δρᾶτε, καὶ τάχ' ἂν μ' ἴσως
 πύθοισθε, καὶ νῦν δυστυχῶ, σεσσωσμένον.

SOPH. *Ajax*, 646-692.

(83)

Ajax speaks: 'There stands my sword, Hector's gift: it should do its bloody work well. Zeus, I crave two boons, and but two, of Thee: let Teucer find my body, and let me not be flung to dogs and vultures. Hermes, grant me quick death. Furies, avenge me! And, thou Sun God, stay thy car o'er Salamis, and break the news to my father and mother. O Death—now—but soft! what I have to say to thee I can say anon face to face. My last thoughts are of Salamis and home and Athens and the streams of Troy—to all, farewell. The rest I will say to the ghosts below.'

- ὁ μὲν σφαγεὺς ἔστηκεν ἢ τομώτατος
 γένοιτ' ἄν, εἴ τῳ καὶ λογίζεσθαι σχολή,
 δῶρον μὲν ἀνδρὸς Ἑκτορος ξένων ἐμοὶ
 μάλιστα μισηθέντος, ἐχθίστου θ' ὄραν
 5 πέπηγε δ' ἐν γῇ πολεμία τῇ Τρῳάδι,
 σιδηροβρῶτι θηγάνῃ νεκρονῆς·
 ἔπηξα δ' αὐτὸν εὖ περιστείλας ἐγὼ,
 εὐνούστατον τῷδ' ἀνδρὶ διὰ τάχους θανεῖν.
 οὕτω μὲν εὐσκευοῦμεν· ἐκ δὲ τῶνδὲ μοι
 10 σὺ πρῶτος, ὦ Ζεῦ, καὶ γὰρ εἰκός, ἄρκεσον.
 αἰτήσομαι δὲ σ' οὐ μακρὸν γέρας λαβεῖν·

πέμψον τιν' ἡμῖν ἄγγελον, κακὴν φάτιν
Τεύκρῳ φέροντα, πρῶτος ὥς με βαστάσῃ
πεπτῶτα τῷδε περὶ νεορράντῳ ξίφει,
καὶ μὴ πρὸς ἐχθρῶν του κατοπτευθεὶς πάρος 15
ρίφθῳ κυσὶν πρόβλητος οἰωνοῖς θ' ἔλωρ.
τοσαῦτά σ', ὦ Ζεῦ, προστρέπω, καλῷ δ' ἅμα
πομπαῖον Ἑρμῆν χθόνιον, εὖ με κοιμήσαι,
ξὺν ἀσφαδάστῳ καὶ ταχεῖ πηδήματι
πλευρὰν διαρρήξαντα τῷδε φασγάνῳ. 20
καλῷ δ' ἄρωγους τὰς αἰεὶ τε παρθένους
αἰεὶ θ' ὀρώσας πάντα τὰν βροτοῖς πάθη,
σεμνὰς Ἑρινύς τανύποδας μαθεῖν ἐμὲ
πρὸς τῶν Ἀτρειδῶν ὡς διόλλυμαι τάλας.
ἴτ', ὦ ταχεῖαι ποίνιμοί τ' Ἑρινύες, 25
γεύεσθε, μὴ φείδεσθε πανδήμου στρατοῦ.
σὺ δ', ὦ τὸν αἰπὺν οὐρανὸν διφρηλατῶν
Ἥλιε, πατρώαν τὴν ἐμὴν ὅταν χθόνα
ἴδῃς, ἐπισχῶν χρυσόνωτον ἡνίαν
ἄγγελον ἄτας τὰς ἐμὰς μόρον τ' ἐμὸν 30
γέροντι πατρὶ τῇ τε δυστήνῳ τροφῷ.
ἦ που τάλαινα, τήνδ' ὅταν κλύῃ φάτιν,
ἦσει μέγαν κωκυτὸν ἐν πάσῃ πόλει.
ἀλλ' οὐδὲν ἔργον ταῦτα θρηνεῖσθαι μάτην,
ἀλλ' ἄρκτέον τὸ πρᾶγμα σὺν τάχει τινί. 35

- ὦ Θάνατε Θάνατε, νῦν μ' ἐπίσκεψαι μολών·
καίτοι σέ μὲν κἀκεῖ προσαιδήσω ξυνών·
σέ δ', ὦ φαεννῆς ἡμέρας τὸ νῦν σέλας,
καὶ τὸν διφρευτὴν Ἥλιον προσεννέπω,
40 πανύστατον δὴ κοῦποτ' αὖθις ὕστερον.
ὦ φέγγος, ὦ γῆς ἱρὸν οἰκείας πέδον
Σαλαμῖνος, ὦ πατρῶον ἐστίας βάθρον,
κλειναί τ' Ἀθῆναι καὶ τὸ σύντροφον γένος,
κρηναί τε ποταμοί θ' οἶδε, καὶ τὰ Τρωικὰ
45 πεδία προσαιδῶ, χαίρετ', ὦ τροφῆς ἐμοί·
τοῦθ' ὑμῖν Αἴας τοῦπος ὕστατον θροεῖ,
τὰ δ' ἄλλ' ἐν Ἀΐδου τοῖς κάτω μυθήσομαι.
- SOPH. *Ajax*, 815-838, 843-865.

(84)

Teucer, on finding his dead brother, speaks: 'O sight to break my heart: thou art gone, brother, and the blame is mine! I should have guarded thee better. What shall I do? whither go? home? welcome, truly, should I be to our grim father, appearing alone without thee. And now, how draw thee from this flashing sword, Hector's sword? A foe's gift brings death.'

ὦ τῶν ἀπάντων δὴ θαμάτων ἐμοὶ
ἄλγιστον ὦν προσεῖδον ὀφθαλμοῖς ἐγὼ,

ὁδός θ' ὁδῶν πασῶν ἀνιάσασα δὴ
μάλιστα τοῦμὸν σπλάγχχνον, ἣν δὴ νῦν ἔβην,
ὦ φίλτατ' Αἴας, τὸν σὸν ὡς ἐψηθόμην 5
μόρον διώκων κᾶξιχνοσκοπούμενος.
ὀξεῖα γάρ σου βάζεις, ὡς θεοῦ τινος,
διῆλθ' Ἀχαιοὺς πάντας ὡς οἴχει θανόν.
ἀγὼ κλύων δύστηνος ἐκποδὼν μὲν ὦν
ὑπεστέναζον, νῦν δ' ὁρῶν ἀπόλλυμαι. 10
οἴμοι.
ἴθ', ἐκκάλυψον, ὡς ἴδω τὸ πᾶν κακόν.
ὦ δυσθέατον ὄμμα καὶ τόλμης πικρᾶς,
ὅσας ἀνίας μοι κατασπείρας φθίνεις.
ποῖ γὰρ μολεῖν μοι δυνατόν, ἐς ποίους βροτοὺς, 15
τοῖς σοῖς ἀρήξαντ' ἐν πόνοισι μηδαμοῦ ;
ἦ πού με Τελαμῶν, σὸς πατήρ ἐμός θ' ἄμα,
δέξαιτ' ἂν εὐπρόσωπος ἱλεώς τ' ἴσως
χωροῦντ' ἄνευ σοῦ. πῶς γὰρ οὔχ ; ὅτφ πάρα
μηδ' εὐτυχοῦντι μηδὲν ἱλεων γελᾶν. 20
οὗτος τί κρίνφει ; ποῖον οὐκ ἐρεῖ κακὸν,
τὸν ἐκ δορὸς γεγῶτα πολεμίου νόθον,
τὸν δειλία προδόντα καὶ κακανδρία
σέ, φίλτατ' Αἴας, ἣ δόλοισιν, ὡς τὰ σὰ
κράτη θανόντος καὶ δόμους νέμοιμι σούς. 25
τοιαῦτ' ἀνὴρ δύσσοργος, ἐν γίργα βαρὺς,

- ἔρεϊ, πρὸς οὐδὲν εἰς ἔριν θυμούμενος.
 τέλος δ' ἀπωστὸς γῆς ἀπορριφθήσομαι,
 δούλος λόγοισιν ἀντ' ἐλευθέρου φανείς.
 30 τοιαῦτα μὲν κατ' οἶκον· ἐν Τροίᾳ δέ μοι
 πολλοὶ μὲν ἐχθροὶ, παῦρα δ' ὠφελήσιμα.
 καὶ ταῦτα πάντα σοῦ θανόντος ἡύρόμην.
 οἴμοι, τί δράσω ; πῶς σ' ἀποσπάσω πικροῦ
 τοῦδ' αἰόλου κνώδοντος, ὦ τάλας, ὑφ' οὗ
 35 φονέως ἄρ' ἐξέπνευσας ; εἶδες ὥς χρόνῳ
 ἔμελλέ σ' Ἔκτωρ καὶ θανὼν ἀποφθιεῖν ;
 σκέψασθε, πρὸς θεῶν, τὴν τύχην δυοῖν βροτοῖν.
 Ἔκτωρ μὲν, ᾧ δὴ τοῦδ' ἐδωρήθη πάρα,
 ζωστήρι πρισθεὶς ἵππικῶν ἐξ ἀντύγων
 40 ἐκνάπτειτ' αἰέν, ἔς τ' ἀπέψυξεν βίον·
 οὗτος δ' ἐκείνου τήνδε δωρεὰν ἔχων,
 πρὸς τοῦδ' ὄλωλε θανασίμῳ πεσήματι.
 ἄρ' οὐκ Ἑρινὺς τοῦτ' ἐχάλκευσεν ξίφος
 κἀκείνον Ἄιδης, δημιουργὸς ἄγριος ;
 45 ἐγὼ μὲν οὖν καὶ ταῦτα καὶ τὰ πάντ' αἰεὶ
 φάσκοιμ' ἂν ἀνθρώποισι μηχανᾶν θεούς·
 ὅτφ δὲ μὴ τάδ' ἐστὶν ἐν γνώμῃ φίλα,
 κείνός τ' ἐκείνα στεργέτω καὶ γὰρ τάδε.

SOPH. *Ajax*, 992-1039.

(85)

Menelaus speaks: Ajax must not be buried.

Teucer speaks: Why?

Menelaus speaks: Because we have so decided.

Teucer speaks: But why?

Menelaus speaks: Because he proved our bitterest foe: he must be flung to the dogs and vultures: if we could not control him living, we will control him dead. These roystering bullies need a lesson. Bury him not, I say, or thou art like to find a grave.

MENEΛΑΟΣ.

οὗτος, σὲ φωνῶ τόνδε τὸν νεκρὸν χεροῖν
μὴ συγκομίζειν, ἀλλ' ἔαν ὅπως ἔχει.

ΤΕΤΚΡΟΣ.

τίνος χάριν τοσόνδ' ἀνάλωσας λόγον;

MENEΛΑΟΣ.

δοκοῦντ' ἐμοί, δοκοῦντα δ' ὅς κραίνει στρατοῦ.

ΤΕΤΚΡΟΣ.

οὐκουν ἂν εἴποις ἦντιν' αἰτίαν προθεῖς;

5

N

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

- ὀθούνεκ' αὐτὸν ἐλπίσαντες οἰκοθεν
 ἄγειν Ἀχαιοῖς ξύμμαχόν τε καὶ φίλον,
 ἐξηύρομεν ζητούντες ἐχθίῳ Φρυγῶν·
 ὅστις στρατῷ ξύμπαντι βουλεύσας φόνον
 10 νύκτωρ ἐπεστράτευσεν, ὥς ἔλοι δόρει·
 κεῖ μὴ θεῶν τις τήνδε πείραν ἔσβησεν,
 ἡμεῖς μὲν ἂν τήνδ', ἣν ὁδ' εἵληχεν τύχην,
 θανόντες ἂν προुकείμεθ' αἰσχίστῳ μόρῳ,
 οὗτος δ' ἂν ἔζη. νῦν δ' ἐνήλλαξεν θεός
 15 τὴν τοῦδ' ὕβριν πρὸς μῆλα καὶ ποίμνας πεσεῖν.
 ὦν οὔνεκ' αὐτὸν οὔτις ἔστ' ἀνὴρ σθένων
 τοσοῦτον ὥστε σῶμα τυμβεῦσαι τάφῳ,
 ἀλλ' ἄμφι χλωρὰν ψάμαθον ἐκβεβλημένος
 ὄρνισι φορβὴ παραλίῳις γενήσεται.
 20 πρὸς ταῦτα μὴδὲν δεινὸν ἐξάρης μένος.
 εἰ γὰρ βλέποντος μὴ ἄδυνήθημεν κρατεῖν,
 πάντως θανόντος γ' ἄρξομεν, κὰν μὴ θέλῃς,
 χερσὶν παρευθύνοντες. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπου
 λόγων ἀκοῦσαι ζῶν ποτ' ἠθέλησ' ἐμῶν.
 25 καίτοι κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς ἀνδρα δημότην
 μὴδὲν δικαιοῦν τῶν ἐφεστώτων κλύειν.
 οὐ γάρ ποτ' οὔτ' ἂν ἐν πόλει νόμοι καλῶς
 φέροιντ' ἂν, ἔνθα μὴ καθεστήκη δέος,

οὐτ' ἂν στρατός γε σωφρόνως ἄρχοιτ' ἔτι
 μηδὲν φόβου πρόβλημα μηδ' αἰδοῦς ἔχων. 30
 ἀλλ' ἄνδρα χρή, κἂν σῶμα γεννήσῃ μέγα,
 δοκεῖν πεσεῖν ἂν κἂν ἀπὸ σμικροῦ κακοῦ.
 δέος γὰρ ὃ πρόσεστιν αἰσχύνῃ θ' ὁμοῦ,
 σωτηρίαν ἔχοντα τόνδ' ἐπίστασο·
 ὅπου δ' ὑβρίζειν δρᾶν θ' ἂ βούλεται παρῇ, 35
 ταύτην νόμιζε τὴν πόλιν χρόνῳ ποτὲ
 ἐξ οὐρίων δραμοῦσαν εἰς βυθὸν πεσεῖν.
 ἀλλ' ἐστάτω μοι καὶ δέος τι καίριον,
 καὶ μὴ δοκῶμεν, δρώντες ἂν ἡδῶμεθα
 οὐκ ἐντιτίσειν αὐθις ἂν λυπῶμεθα. 40
 ἔρπει παραλλὰξ ταῦτα. πρόσθεν οὗτος ἦν
 αἰθων ὑβριστῆς, νῦν δ' ἐγὼ μέγ' αὖ φρονῶ.
 καὶ σοι προφωνῶ τόνδε μὴ θάπτειν, ὅπως
 μὴ τόνδε θάπτων αὐτὸς εἰς ταφὰς πέσῃς.

SOPH. *Ajax*, 1047-1090.

(86)

*Teucer speaks: 'How can we wonder that common
 folk go astray, when we hear such folly from the
 lips of the nobly born? What! Ajax a subject
 of thine! How so? rule thy own slaves, and*

*presume not to dictate thine orders to free men.
We fought for our own hand, not for thee nor
for thy wife. I will bury my brother in spite of
thee or the other general. Go and fetch him, an
thou wilt. I care naught for thee or him.'*

- οὐκ ἂν ποτ', ἄνδρες, ἄνδρα θαυμάσαιμ' ἔτι,
 δς μηδὲν ὦν γοναῖσιν εἶθ' ἁμαρτάνει,
 ὅθ' οἱ δοκοῦντες εὐγενεῖς πεφυκέναι
 τοιαῦθ' ἁμαρτάνουσιν ἐν λόγοις ἔπη.
- 5 ἄγ', εἴπ' ἀπ' ἀρχῆς αὐθις, ἥ σὺ φῆς ἄγειν
 τὸν ἄνδρ' Ἀχαιοῖς δεῦρο σύμμαχον λαβών ;
 οὐκ αὐτὸς ἐξέπλευσεν ὥς αὐτοῦ κρατῶν ;
 ποῦ σὺ στρατηγεῖς τοῦδε ; ποῦ δὲ σοὶ λεῶν
 ἔξεστ' ἀνάσσειν ὦν ὅδ' ἤγεν οἴκοθεν ;
- 10 Σπάρτης ἀνάσσων ἦλθες, οὐχ ἡμῶν κρατῶν.
 οὐδ' ἔσθ' ὅπου σοὶ τόνδε κοσμήσαι πλέον
 ἀρχῆς ἔκειτο θεσμὸς ἥ καὶ τῷδε σέ.
 ἀλλ' ὦνπερ ἄρχεις ἄρχε, καὶ τὰ σέμν' ἔπη
 κόλαζ' ἐκείνους· τόνδε δ', εἴτε μὴ σὺ φῆς,
- 15 εἶθ' ἄτερος στρατηγὸς, ἐς ταφὰς ἐγὼ
 θήσω δικαίως, οὐ τὸ σὸν δείσας στόμα.
 οὐ γάρ τι τῆς σῆς οὔνεκ' ἐστρατεύσατο
 γυναικός, ὥσπερ οἱ πόνου πολλοῦ πλέω,
 ἀλλ' οὔνεχ' ὄρκων οἷσιν ἦν ἐνώμοτος,

σοῦ δ' οὐδέν· οὐ γὰρ ἡξίου τοὺς μηδένας.
 πρὸς ταῦτα πλείους δεῦρο κήρυκας λαβὼν
 καὶ τὸν στρατηγὸν ἦκε, τοῦ δὲ σοῦ ψόφου
 οὐκ ἂν στραφείην, ὥς ἂν ᾗς οἴος περ εἶ.

20

SOPH. *Ajax*, 1093-1117.

(87)

Agamemnon speaks: 'Sirrah! what means this insolence? This bluster befits not the son of a slave woman. Hadst thou been gently born, thou hadst held thy head high indeed, and bragged past all endurance. And all because the judges gave their verdict for Odysseus and not for Ajax! For this we must be reviled by Teucer, or stabbed in the dark by Ajax! This needs control. We must take order with these rude and burly knaves. When next thou hast aught to say to us, bring with thee an interpreter: thy foreign jargon is all unknown to us.'

σέ δὴ τὰ δεινὰ ῥήματ' ἀγγέλλουσί μοι
 τλῆναι καθ' ἡμῶν ὧδ' ἀνοιμωκτὶ χανεῖν ;
 σέ τοι, τὸν ἐκ τῆς αἰχμαλωτίδος λέγω·

- ἡ που τραφεῖς ἂν μητρὸς εὐγενοῦς ἄπο
5 ὑψήλ' ἐφώνεις καπ' ἄκρων ὠδοιπόροις,
ὄτ' οὐδὲν ὦν τοῦ μηδὲν ἀντέστης ὕπερ,
κοῦτε στρατηγούς οὔτε ναυάρχους μολεῖν
ἡμᾶς Ἀχαιῶν οὔτε σοῦ διωμόσω,
ἀλλ' αὐτὸς ἄρχων, ὥς σὺ φῆς, Αἴας ἔπλει.
10 ταῦτ' οὐκ ἀκούειν μεγάλα πρὸς δούλων κακά ;
ποίου κέκραγας ἀνδρὸς ὧδ' ὑπέρφρονα ;
ποῦ βάντος ἢ ποῦ στάντος οὔπερ οὐκ ἐγώ ;
οὐκ ἄρ' Ἀχαιοῖς ἄνδρες εἰσὶ πλὴν ὅδε ;
πικροὺς ἔοιγμεν τῶν Ἀχιλλείων ὅπλων
15 ἀγῶνας Ἀργελοῖσι κηρύξαι τότε,
εἰ πανταχοῦ φανούμεθ' ἐκ Τεύκρου κακοί,
κοῦκ ἀρκέσει ποθ' ὕμιν οὐδ' ἡσησμένοις
εἴκειν ἂ τοῖς πολλοῖσιν ἤρεσκεν κριταῖς,
ἀλλ' αἰὲν ἡμᾶς ἢ κακοῖς βαλεῖτέ που,
20 ἢ σὺν δόλῳ κεντήσεθ' οἱ λελειμμένοι.
ἐκ τῶνδε μέντοι τῶν τρόπων οὐκ ἂν ποτε
κατάστασις γένοιτ' ἂν οὐδενὸς νόμου,
εἰ τοὺς δίκη νικῶντας ἐξωθήσομεν
καὶ τοὺς ὀπισθεν ἐς τὸ πρόσθεν ἄξομεν.
25 ἀλλ' εἰρκτέον τάδ' ἐστίν· οὐ γὰρ οἱ πλατεῖς
οὐδ' εὐρύνωτοι φῶτες ἀσφαλέστατοι,
ἀλλ' οἱ φρονούντες εὖ κρατοῦσι πανταχοῦ.

μέγας δὲ πλευρὰ βούς ὑπὸ σμικρᾶς ὄμως
 μάστιγος ὀρθὸς εἰς ὁδὸν πορεύεται.
 καὶ σοὶ προσέρπον τοῦτ' ἐγὼ τὸ φάρμακον 30
 ὀρώ τάχ', εἰ μὴ νοῦν κατακτῇσει τινά·
 ὃς ἀνδρὸς οὐκέτ' ὄντος, ἀλλ' ἤδη σκιᾶς,
 θαρσῶν ὑβρίζεις κἄξελευθεροστομεῖς.
 οὐ σωφρονήσεις ; οὐ μαθὼν ὃς εἰ φύσιν
 ἄλλον τιν' ἄξεις ἄνδρα δεῦρ' ἐλεύθερον, 35
 ὅστις πρὸς ἡμᾶς ἀντὶ σοῦ λέξει τὰ σά ;
 σοῦ γὰρ λέγοντος οὐκέτ' ἂν μάθοιμ' ἐγώ·
 τὴν βάρβαρον γὰρ γλώσσαν οὐκ ἐπαῖω.

SOPH. *Ajax*, 1226-1263.

(88)

Teucer speaks: 'The dead are soon forgotten. And this is he, for whom thou didst so often risk thy life in battle, O my brother, when the blaze of fire was on the ships, and Hector came bounding over the trenches. Then thou wast their champion; now thou art cast aside, and all thy services forgotten. Prince! thy words are wild. Remember the single combat with Hector! who but Ajax then? Bethink thee, too, of the secret history of thine house, and judge whether thou hast reason

in taunting a son of Telamon. My mother was a king's daughter, thine a Cretan adulteress, flung to the dumb fishes of the sea! Be thou sure of this, I will bury Ajax, or die for him! I would rather die for him than for thy wife—or thy brother's wife—I care not which.'

- φεῦ, τοῦ θανόντος ὥς ταχεῖά τις βροτοῖς
 χάρις διαρρεῖ καὶ προδοῦς' ἀλίσκεται,
 εἰ σοῦ γ' ὄδ' ἀνὴρ οὐδ' ἐπὶ σμικρῶν λόγων,
 Αἴας, ἔτ' ἴσχει μνήστιν, οὐ σὺ πολλάκις
 5 τὴν σὴν προτείνων προύκαμες ψυχὴν δόρει·
 ἀλλ' οἴχεται δὴ πάντα ταῦτ' ἐρριμμένα.
 ὦ πολλὰ λέξας ἄρτι κἀνόητ' ἔπη,
 οὐ μνημονεύεις οὐκέτ' οὐδὲν, ἡνίκα
 ἐρκέων ποθ' ὑμᾶς οὗτος ἐγκεκλημένους,
 10 ἤδη τὸ μηδὲν ὄντας, ἐν τροπῇ δορός
 ἐρρύσατ' ἐλθὼν μούνος, ἀμφὶ μὲν νεῶν
 ἄκροισιν ἤδη ναυτικοῖς ἐδωλίοις
 πυρὸς φλέγοντος, ἐς δὲ ναυτικὰ σκάφη
 πηδῶντος ἄρδην Ἑκτορος τάφρων ὑπερ;
 15 τίς ταῦτ' ἀπεῖρξεν; οὐχ ὄδ' ἦν ὁ δρῶν τάδε
 δν οὐδαμοῦ φῆς οὐδὲ συμβῆναι ποδί;
 ἄρ' ὑμῖν οὗτος ταῦτ' ἔδρασεν ἐνδिका;
 χῶτ' αὐθις αὐτὸς Ἑκτορος μόνος μόνου

λαχών τε κάκελευστος ἦλθ' ἐναντίος,
οὐ δραπέτην τὸν κλῆρον ἐς μέσον καθείς, 20
ὕγρας ἀρούρας βῶλον, ἀλλ' ὃς εὐλόφον
κυνῆς ἔμελλε πρῶτος ἄλμα κουφιεῖν ;
ὃδ' ἦν ὁ πράσσων ταῦτα, σὺν δ' ἐγὼ παρῶν,
ὁ δοῦλος, οὐκ τῆς βαρβάρου μητρὸς γεγώς.
δύστηνε, ποῖ βλέπων ποτ' αὐτὰ καὶ θροεῖς ; 25
οὐκ οἶσθα σοῦ πατρὸς μὲν ὃς προύφυ πατὴρ
ἀρχαῖον ὄντα Πέλοπα βάρβαρον Φρύγα ;
'Ατρέα δ', ὃς αὖ σ' ἔσπειρε, δυσσεβέστατον,
προθέντ' ἀδελφῷ δεῖπνον οἰκείων τέκνων ·
αὐτὸς δὲ μητρὸς ἐξέφυς Κρήσσης, ἐφ' ἣ 30
λαβὼν ἐπακτὸν ἄνδρ' ὁ φιτύσας πατὴρ
ἐφῆκεν ἔλλοις ἰχθύσιν διαφθοράν.
τοιοῦτος ὦν τοιῷδ' ὀνειδίζεις σποράν ;
ὃς ἐκ πατρὸς μὲν εἰμι Τελαμῶνος γεγώς,
ὅστις στρατοῦ τὰ πρῶτ' ἀριστεύσας ἐμῇν 35
ἴσχει ξύνευνον μητέρ', ἣ φύσει μὲν ἦν
βασίλεια, Λαομέδοντος· ἔκκριτον δέ νιν
δώρημ' ἐκείνῳ ἔδωκεν Ἀλκμήνης γόνος.
ἂρ' ὦδ' ἄριστος ἐξ ἀριστέοιν δυοῖν
βλαστῶν ἂν αἰσχύνοιμι τοὺς πρὸς αἵματος, 40
οὗς νῦν σὺ τοιοῖσδ' ἐν πόνοισι κειμένους
ὠθεῖς ἀθάπτους, οὐδ' ἐπαισχύνει λέγων ;

- εὖ νυν τόδ' ἴσθι, τοῦτον εἰ βαλεῖτέ πον,
 βαλεῖτε χήμας τρεῖς ὁμοῦ συγκειμένους.
 45 ἐπεὶ καλὸν μοι τοῦδ' ὑπερπονουμένῳ
 θανεῖν προδλήως μᾶλλον ἢ τῆς σῆς ὑπὲρ
 γυναικὸς, ἢ τοῦ σοῦ ξυναίμονος λέγω ;
 πρὸς ταῦθ' ὄρα μὴ τοῦμόν, ἀλλὰ καὶ τὸ σόν.
 ὥς εἴ με πημανεῖς τι, βουλήσει ποτὲ
 50 καὶ δειλὸς εἶναι μᾶλλον ἢ 'ν ἐμοὶ θρασύς.

SOPH. *Ajax*, 1266-1315.

(89)

Philoctetes tells his miserable story: how he was marooned on the island, how he made shift to drag on his wretched life; how such sailors as had touched at the island had refused to take him off. 'May the Gods take vengeance upon those who deserted me!'

- ὦ πόλλ' ἐγὼ μοχθηρός, ὦ πικρὸς θεοῖς,
 οὐ μὴδὲ κληδὼν ὧδ' ἔχοντος οἴκαδε
 μῆδ' Ἑλλάδος γῆς μῆδαμοῦ διήλθέ πον.
 ἀλλ' οἱ μὲν ἐκβαλόντες ἀνοσίως ἐμὲ
 5 γελῶσι σὺν' ἔχοντες, ἢ δ' ἐμὴ νόσος
 ἀεὶ τέθηλε καπλὶ μείζον ἔρχεται.

ὦ τέκνον, ὦ παῖ πατρός ἐξ Ἀχιλλέως,
 ὃδ' εἴμ' ἐγώ σοι κείνος, δν κλύεις ἴσως
 τῶν Ἑρακλείων ὄντα δεσπότην ὄπλων,
 ὁ τοῦ Ποίαντος παῖς Φιλοκτήτης, δν οἱ 10
 δισσοὶ στρατηγοὶ χῶ Κεφαλλήνων ἀναξ
 ἔρριψαν αἰσχυρῶς ὧδ' ἔρημον, ἀγρία
 νόσφ καταφθίνοντα, τῆς ἀνδροφθόρου
 πληγέντ' ἐχίδνης ἀγρίῳ χαράγματι·
 ξὺν ἧ μ' ἐκείνοι, παῖ, προθέντες ἐνθάδε 15
 ὥχοντ' ἔρημον, ἡνίκ' ἐκ τῆς ποντίας
 Χρύσης κατέσχον δεῦρο ναυβάτη στόλῳ.
 τότε ἄσμενόν μ' ὥς εἶδον ἐκ πολλοῦ σάλου
 εὖδοντ' ἐπ' ἀκτῆς ἐν κατηρεφεῖ πέτρῳ,
 λιπόντες ὥχονθ', οἷα φωτὶ δυσμόρῳ 20
 ῥάκη προθέντες βαιὰ καὶ τι καὶ βορᾶς
 ἐπωφέλημα σμικρὸν, οἷ' αὐτοῖς τύχοι.
 σὺ δὴ, τέκνον, ποίαν μ' ἀνάστασιν δοκεῖς
 αὐτῶν βεβώτων ἐξ ὕπνου στήναι τότε ;
 ποῖ' ἐκδακρῦσαι, ποῖ' ἀποιμῶξαι κακά ; 25
 ὁρῶντα μὲν ναῦς, ἅς ἔχων ἐναυστόλουν,
 πάσας βεβώσας, ἄνδρα δ' οὐδέν' ἔντοπον,
 οὐχ ὅστις ἀρκέσειεν οὐδ' ὅστις νόσου
 κάμνοντι συλλάβοιτο, πάντα δὲ σκοπῶν
 ἡύρισκον οὐδὲν πλην ἀνιᾶσθαι παρὸν 30

- τούτου δὲ πολλὴν εὐμάρειαν, ὦ τέκνον.
ὁ μὲν χρόνος δὴ διὰ χρόνου προύβαινέ μοι,
κάδει τι βαιᾶ τῇδ' ὑπὸ στέγῃ μόνον
διακονεῖσθαι. γαστρὶ μὲν τὰ σύμφορα
35 τόξον. τόδ' ἐξηύρισκε, τὰς ὑποπτέρους
βάλλον πελείας· πρὸς δὲ τοῦθ', ὃ μοι βάλοι
νευροσπαδῆς ἄτρακτος, αὐτὸς ἂν τάλας
εἰλύομην δύστηνον ἐξέλκων πόδα
πρὸς τοῦτ' ἄν· εἴ τ' ἔδει τι καὶ ποτὸν λαβεῖν,
40 καὶ που πάγου χυθέντος, οἷα χεῖματι,
ξύλον τι θραῦσαι, ταῦτ' ἂν ἐξέρπων τάλας
ἐμηχανώμην· εἴτα πῦρ ἂν οὐ παρῇν,
ἀλλ' ἐν πέτροισι πέτρον ἐκτρίβων μόλις
ἔφην' ἄφαντον φῶς, ὃ καὶ σφάζει μ' αἰεί.
45 οἰκουμένη γὰρ οὖν στέγη πυρὸς μέτα
πάντ' ἐκπορίζει πλὴν τὸ μὴ νοσεῖν ἐμέ.
φέρ', ὦ τέκνον, νῦν καὶ τὸ τῆς νήσου μάθης.
ταύτῃ πελάζει ναυβάτης οὐδεὶς ἐκόν·
οὐ γάρ τις ὄρμος ἔστιν, οὐδ' ὅποι πλέων
50 ἐξεμπολήσει κέρδος ἢ ξενώσεται.
οὐκ ἐνθάδ' οἱ πλοῖ τοῖσι σώφροσιν βροτῶν.
τάχ' οὖν τις ἄκων ἔσχε· πολλὰ γὰρ τάδε
ἐν τῷ μακρῷ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπων χρόνῳ·
οὐτοί μ', ὅταν μόλωσιν, ὦ τέκνον, λόγοις

ἔλεοῦσι μὲν, καὶ πού τι καὶ βορᾶς μέρος 55
 προσέδοσαν οἰκτεῖραντες ἢ τινα στολήν·
 ἐκεῖνο δ' οὐδεὶς, ἥνίκ' ἂν μνησθῶ, θέλει,
 σῶσαι μ' ἐς οἴκους, ἀλλ' ἀπόλλυμαι τάλας
 ἔτος τόδ' ἤδη δέκατον ἐν λιμῶ τε καὶ
 κακοῖσι βόσκων τὴν ἀδηφάγον νόσον. 60
 τοιαῦτ' Ἀτρεΐδαί μ' ἦ τ' Ὀδυσσέως βία,
 ὦ παῖ, δεδράκασ', οἷ' Ὀλύμπιοι θεοὶ
 δοῖέν ποτ' αὐτοῖς ἀντίποιν' ἐμοῦ παθεῖν.

SOPH. *Phil.* 254-316.

(90)

Philoctetes entreats Neoptolemus not to leave him: let him fling him into the hold—anywhere—but not abandon him on the island. It was but one day's sail. Let him remember that the changes and chances of life are common to all. It may be his lot one day to need help and pity.

πρὸς νῦν σε πατρὸς, πρὸς τε μητρός, ὦ τέκνον,
 πρὸς τ' εἴ τί σοι κατ' οἶκόν ἐστι προσφιλές,
 ἱκέτης ἱκνοῦμαι, μὴ λήπης μ' οὕτω μόνον,
 ἔρημον ἐν κακοῖσι τοῖσδ' οἷοις ὁρᾶς
 ὅσοισί τ' ἐξήκουσας ἐνναίοντά με· 5

- ἀλλ' ἐν παρέργῳ θοῦ με. δυσχέρεια μὲν,
ἔξοιδα, πολλή τοῦδε τοῦ φορήματος·
ὁμως δὲ τλήθι. τοῖσι γενναίοισί τοι
τό τ' αἰσχρὸν ἐχθρὸν καὶ τὸ χρηστὸν εὐκλεές.
10 σοὶ δ', ἐκλιπόντι τοῦτ', ὄνειδος οὐ καλὸν,
δράσαντι δ', ὦ παῖ, πλείστον εὐκλείας γέρας,
ἐὰν μόλῳ ἔγῳ ζῶν πρὸς Οἰταίαν χθόνα.
ἴθ'· ἡμέρας τοι μόχθος οὐχ ὅλης μιᾶς.
τόλμησον, ἐμβαλοῦ μ' ὅπη θέλεις ἄγων,
15 εἰς ἀντλίαν, ἐς πρῶραν, ἐς πρύμνην, ὅπου
ἦκιστα μέλλω τοὺς ξυνόντας ἀλγυνεῖν.
νεῦσον, πρὸς αὐτοῦ Ζηγρὸς ἱκεσίου, τέκνον,
πείσθητι· προσπίτνω σε γόνασι, καίπερ ὦν
ἀκράτωρ ὁ τλήμων, χωλός. ἀλλὰ μή μ' ἀφῆς
20 ἔρημον οὔτω χωρὶς ἀνθρώπων στίβου,
ἀλλ' ἢ πρὸς οἶκον τὸν σὸν ἔκσωσόν μ' ἄγων,
ἢ πρὸς τὰ Χαλκώδοντος Εὐβοίας σταθμά·
κἀκεῖθεν οὗ μοι μακρὸς εἰς Οἶτην στόλος
Τραχινίαν τε δεράδα καὶ τὸν εὐροον
25 Σπερχεῖον ἔσται, πατρί μ' ὥς δείξης φίλῳ,
ὃν δὴ παλαιὸν ἐξ ὅτου δέδοικ' ἐγὼ
μή μοι βεβήκη. πολλὰ γὰρ τοῖς ἱγμένοις
ἔστελλον αὐτὸν ἱκεσίους πέμπων λιτὰς,
αὐτόστολον πέμψαντά μ' ἐκσῶσαι δόμοις.

ἀλλ' ἣ τέθνηκεν, ἣ τὰ τῶν διακόνων, 30
 ὥς εἰκὸς, οἶμαι, τοῦμὸν ἐν σμικρῷ μέρος
 ποιούμενοι τὸν οἶκαδ' ἡπείγον στόλον.
 νῦν δ', ἐς σὲ γὰρ πομπὸν τε καὐτὸν ἄγγελον
 ἤκω, σὺ σῶσον, σύ μ' ἐλέησον, εἰσορῶν
 ὥς πάντα δεινὰ κάπικινδύνως βροτοῖς 35
 κεῖται, παθεῖν μὲν εὖ, παθεῖν δὲ θάτερα.
 χρῆ δ' ἐκτὸς ὄντα πημάτων τὰ δελν' ὄραν,
 χῶταν τις εὖ ζῇ, τηνικαῦτα τὸν βίον
 σκοπεῖν μάλιστα μὴ διαφθαρεῖς λάθῃ.

SOPH. *Phil.* 468-506.

(91)

Two bills were brought forward by the Tribunes in the year of the city 310; one to legalise the marriage between patricians and plebeians, the other to provide that in future the consuls might be either patricians or plebeians. The bills excited the fiercest anger among the nobles, and were supported, with equal spirit, by the Tribunes and the Party of Reform.

Canuleius, one of the Tribunes, addressed the people, and told them that it was plain now in

what contempt the commons were held by the nobles. The right of intermarriage was readily granted to foreigners and even to conquered enemies. It was refused to Roman citizens! And, as for consuls—might not the people themselves decide to whom they wished to entrust the management of affairs?

Cum maxime haec in senatu agerentur, Canuleius pro legibus suis et adversus consules ita disseruit. 'Quantopere vos, Quirites, contemnerent patres, quam indignos ducerent qui una secum urbe intra
5 eadem moenia viveretis, saepe equidem et ante videor animadvertisse, nunc tamen maxime, quod adeo atroces in has rogationes nostras coorti sunt, quibus quid aliud quam admonemus cives nos eorum esse, et si non easdem opes habere, eandem tamen patriam
10 incolere? Altera connubium petimus, quod finitimis externisque dari solet. Nos quidem civitatem, quae plus quam connubium est, hostibus etiam victis dedimus. Altera nihil novi ferimus, sed id quod populi est repetimus atque usurpamus, ut quibus velit
15 populus Romanus honores mandet.

LIVY, iv. 3.

(92)

'The nobles,' he continued, 'threaten to lay violent hands on your Tribunes. If you elect a plebeian to the consulship, they foretell ruin to Rome and her empire. We might be slaves! They would rob us of the light of day itself, and are indignant that we even breathe, and speak, and have the outward shape of men.'

'Quid tandem est cur caelum ac terras misceant, cur in me impetus modo paene in senatu sit factus, negent se manibus temperaturos, violaturosque denuntient sacrosanctam potestatem? Si populo Romano liberum suffragium datur, ut quibus velit consulatum 5 mandet, et non praeciditur spes plebeio quoque, si dignus summo honore erit, apiscendi summi honoris, stare urbs haec non poterit, de imperio actum est et perinde hoc valet, plebeiusne consul fiat, tanquam servum aut libertinum aliquis consulem futurum 10 dicat? Ecquid sentitis in quanto contemptu vivatis? Lucis vobis hujus partem, si liceat, adimant. Quod spiratis, quod vocem mittitis, quod formas hominum habetis, indignantur. Quin etiam, si diis placet, nefas aiunt esse consulem plebeium fieri.' 15

LIVY, iv. 3.

O

(93)

' Why should not plebeians be consuls ? Numa was not even a citizen at all—and he was made King. Tarquin was not even an Italian. Servius Tullius was the son of a slave. This wise liberality, which opened the paths of honour to merit, however lowly born, made Rome great.'

‘Obsecro vos, si non ad fastos, non ad commentarios pontificum admittimur, ne ea quidem scimus quae omnes peregrini etiam sciunt, consules in locum regum successisse, nec aut juris aut majestatis quicquam habere quod non in regibus ante fuerit? En unquam creditis fando auditum esse Numam Pompilium, non modo non patricium sed ne civem quidem Romanum, ex Sabino agro accitum, populi jussu, patribus auctoribus Romae regnasse? L.
10 deinde Tarquinius non Romanae modo sed ne Italicae quidem gentis, Damarati Corinthii filium, incolam ab Tarquiniis, vivis liberis Anci, regem factum? Ser. Tullium post hunc, captiva Corniculana natum, patre nullo, matre serva, ingenio virtute
15 regnum tenuisse? Quid enim de T. Tatius Sabino dicam, quem ipse Romulus parens urbis in societatem

regni accepit? Ergo dum nullum fastiditur genus in quo eniteret virtus, crevit imperium Romanum.'

LIVY, iv. 3.

(94)

' The Claudian family came from the Sabines: they were made citizens, then patricians, then consuls. Why should foreigners be admitted to a privilege, from which Roman citizens, if of plebeian birth, are debarred? '

' Paeniteat nunc vos plebei consulis, cum majores nostri advenas reges non fastidierint, et ne regibus quidem exactis clausa urbs fuerit peregrinae virtuti. Claudiam certe gentem post reges exactos ex Sabinis non in civitatem modo accepimus, sed etiam in 5 patriciorum numerum. Ex peregrinone patricius, deinde consul fiat: civis Romanus si sit ex plebe, praecisa consulatus spes erit? Utrum tandem non credimus fieri posse ut vir fortis ac strenuus, pace belloque bonus, ex plebe sit Numae, L. Tarquinio, 10 Ser. Tullio similis? An ne si sit quidem ad gubernacula rei publicae accedere eum patiemur, potiusque decemviris, teterrimis mortalium, qui tamen omnes ex patribus erant, quam optimis regum novis hominibus similes consules sumus habituri? '

15

LIVY, iv. 3.

(95)

' But plebeians have never been consuls. What then ? Are we never to admit any innovation, however salutary, any novelty, however useful ? Under Romulus there were no pontiffs : Numa created them. Once there were no consuls. When the kings were expelled, consuls were made. A Dictator is a new thing. Tribunes, ædiles, quæstors, all had to be made ; they have not existed for ever. In a great city, with all time before it, magistracies and laws must of necessity be subject to change.'

*' At enim nemo post reges exactos de plebe consul fuit. Quid postea ? Nullane res nova institui debet ? Et quod nondum est factum (multa enim nondum sunt facta in novo populo), ea ne si utilia
5 quidem sint fieri oportet ? Pontifices, augures Romulo regnante nulli erant : ab Numa Pompilio creati sunt. Census in civitate et descriptio centuriarum classiumque non erat : ab Ser. Tullio est facta. Consules nunquam fuerant : regibus exactis
10 creati sunt. Dictatoris nec imperium nec nomen fuerat : apud patres esse coepit. Tribuni plebis ædiles, quaestores nulli erant : institutum est ut fierent. Decemviros legibus scribendis intra decem*

hos annos et creavimus et e re publica sustulimus. Quis dubitat quin in aeternum urbe condita, in ¹⁵ immensum crescente, nova imperia sacerdotia jura gentium hominumque instituantur ?'

LIVY, v. 4.

(96)

' This legal prohibition of marriage between patricians and plebeians is the greatest insult that could be offered to the commons. It is like condemning us all to exile or banishment, even while we live in the same town. Let the noble maidens refuse, if they please, to marry one of our rank. No man of the commons will put force upon them. That is a privilege peculiar to the nobles. But to forbid our intermarriage by statutory enactment—that is past all bearing, an insult indeed.'

' Hoc ipsum, ne connubium patribus cum plebe esset, non decemviri tulerunt paucis his annis pessimo publico, cum summa injuria plebis ? An esse ulla major aut insignitior contumelia potest quam partem civitatis velut contaminatam indignam ⁵ connubio haberi ? Quid est aliud quam exsilium intra eadem moenia, quam relegationem pati ? Ne affinitatibus, ne propinquitatibus immisceamur cavent ; ne societur sanguis. Quid ? Hoc si polluit nobili-

10 tatem istam vestram, quam plerique oriundi ex
Albanis et Sabinis non genere nec sanguine sed per
cooptationem in patres habetis, aut ab regibus lecti
aut post reges exactos jussu populi, sinceram servare
privatis consiliis non poteratis, nec ducendo ex plebe
15 neque vestras filias sororesque enubere sinendo e
patribus? Nemo plebeius patriciae virgini vim
afferret: patriciorum ista libido est. Nemo invitum
pactionem nuptialem quemquam facere coegisset.
Verum enim vero lege id prohiberi et connubium
20 tolli patrum ac plebis, id demum contumeliosum
plebi est.'

LIVY, iv. 4.

(97)

' Marriage has always been a private matter, for family arrangement. Why regulate the choice of a wife or a husband by insulting legislation? Why not make laws to forbid the rich intermarrying with the poor? Why not say that a plebeian must not walk in the street, or stand in the forum, or build his house, near a patrician? '

' Cur enim non fertis ne sit connubium divitibus ac pauperibus? Quod privatorum consiliorum ubique semper fuit, ut in quam cuique feminae convenisset domum nuberet, ex qua pactus esset vir domo in

matrimonium duceret, id vos sub legis superbissimae 5
vincula conjicitis, qua dirimatis societatem civilem
duasque ex una civitates faciatis. Cur non sancitis
ne vicinus patricio sit plebeius, ne eodem itinere eat,
ne idem convivium ineat, ne in foro eodem consistat?
Quid enim in re est aliud, si plebeiam patricius 10
duxerit, si patriciam plebeius? Quid juris tandem
mutatur? Nempe patrem sequuntur liberi. Nec quod
nos ex connubio vestro petamus, quicquam est prae-
terquam ut hominum, ut civium numero simus; nec
vos, nisi in contumeliam ignominiamque nostram 15
certare juvat, quod contendatis, quicquam est.'

LIVY, iv. 4.

(98)

*'Who is to be master, the People or the Nobles?
When the kingly office was abolished, what was
established in its room? Patrician Oligarchy, or
Equal Freedom? May the People, or may it not,
enact such laws as it shall choose? Are you going
to hold a forced conscription, whenever a Bill is
brought before the People, and hurry us off to
camp?'*

'Denique utrum tandem populi Romani an vestrum
summum imperium est? Regibus exactis utrum

vobis dominatio an omnibus aequa libertas parta est ?
Oportet licere populo Romano, si velit, jubere legem :
5 an ut quaeque rogatio promulgata erit, vos delectum
pro poena decernetis ? Et simul ego tribunus vocare
tribus in suffragium coepero, tu statim consul sacra-
mento juniores adiges, et in castra educes, et mina-
beris plebi, minaberis tribuno ? Quid, si non,
10 quantum istae minae adversus plebis consensum
valerent, bis jam experti essetis ? Scilicet quia nobis
consultum volebatis, certamine abstinuistis. An ideo
non est dimicatum, quod quae pars firmior, eadem
modestior fuit ?

LIVY, iv. 5.

(99)

*‘ There will be no real struggle, Citizens : they are but
putting your high spirit to the proof. They will
soon give way, if you stand firm.*

*‘ Give us equal laws,’ we say, ‘ and the City is
one, united and harmonious. Deny them, and
whatever wars or rumours of wars there may
be, not one plebeian will join the ranks, nor serve
for those tyrannical masters who refuse to give us
our political or social rights.’*

*‘ Nec nunc erit certamen, Quirites. Animos vestros
illi tentabunt semper, vires non experientur. Itaque*

ad bella ista, seu falsa seu vera sunt, consules, parata vobis plebes est, si connubiis redditis unam hanc civitatem tandem facitis ; si coalescere, si jungi mis- 5 cerique vobis privatis necessitudinibus possunt ; si spes, si aditus ad honores viris strenuis et fortibus datur ; si in consortio, si in societate rei publicae esse, si, quod aequae libertatis est, in vicem annuis magistratibus parere atque imperitare licet. Si haec 10 impedit aliquis, ferte sermonibus et multiplicata fama bella : nemo est nomen daturus, nemo arma capturus, nemo dimicaturus pro superbis dominis, cum quibus nec in re publica honorum nec in privata connubii societas est.'

LIVY, iv. 5.

15

(100)

The Roman army was besieging Veii, and it was decided to continue the siege operations through the winter. This was a new departure in Roman campaigns, for the soldiers had always been accustomed to return home for the winter. The Tribunes, who had long been on the look out for a popular grievance, seized their opportunity, and vehemently harangued the commons. ' This,' they

cried, 'this explains all. This is the reason why pay was given to the soldiers, that they may be kept in perpetual exile far from home and Rome.'

Cum spes major imperatoribus Romanis in obsidione quam in oppugnatione esset, hibernacula etiam, res nova militi Romano, aedificari coepta ; consiliumque erat hiemando continuare bellum. Quod
5 postquam tribunis plebis, jam diu nullam novandi res causam invenientibus, Romam est allatum, in concionem prosiliunt, sollicitant plebis animos, hoc illud esse dictitantes, quod aera militibus sint constituta. Nec se fefellisse id donum inimicorum veneno
10 illitum fore. Venisse libertatem plebis ; remotam in perpetuum et ablegatam ab urbe et ab re publica juventutem jam ne hiemi quidem aut tempori anni cedere ac domos et res invisere suas.

LIVY, v. 2.

(101)

'We were sure that there was some hidden motive. The motive clearly was to prevent reform of abuses at home by keeping the great body of plebeian voters away in camp. The enemy are

better off than the Roman army. Veii is a comfortable town ; our soldiers have to live in tents, drudging like slaves in all the frost and snow. This is a tyranny worse than kings, or decemvirs, or dictator ever invented.'

‘Quam putarent continuatae militiae causam esse ? Nullam profecto aliam inventuros quam ne quid per frequentiam juvenum eorum, in quibus vires omnes plebis essent, agi de commodis eorum posset. Vexari praeterea et subigi multo acriusquam Veientes : 5 quippe illos hiemem sub tectis suis agere, egregiis muris situque naturali urbem tutantes ; militem Romanum in opere ac labore, nivibus pruinisque obrutum, sub pellibus durare, ne hiemis quidem spatio, quae omnium bellorum terra marique sit 10 quies, arma deponentem. Hoc neque reges, neque ante tribuniciam potestatem creatam superbos illos consules, neque triste dictatoris imperium, neque importunos decemviros injunxisse servitutis, ut perennem militiam facerent, quod tribuni militum in plebe 15 Romana regnum exercerent. Quidnam illi consules dictatoresve facturi essent, qui proconsularem imaginem tam saevam ac truce[m] fecerint ?’

LIVY, v. 2.

(102)

'But it serves you right. You elected eight Tribunes of the soldiers—all patricians. You could not find room for one plebeian. Now you find your mistake.'

'Sed id accidere haud immerito. Non fuisse ne in octo quidem tribunis militum locum ulli plebeio. Antea trina loca cum contentione summa patricos explere solitos : nunc jam octojuges ad imperia ob-
5 tinenda ire, et ne in turba quidem haerere plebeium quemquam, qui, si nihil aliud, admoneat collegas liberos et cives eorum non servos militare, quos hieme saltem in domos ac tecta reduci oporteat, et aliquo tempore anni parentes liberosque ac conjuges
10 invisere, et usurpare libertatem, et creare magistratus.'

LIVY, v. 2.

(103)

But the Tribunes met their match in Appius Claudius, a practised orator and a man of ready wit. He, in his turn, addressed the Commons, and said : 'I congratulate you all on this revelation. We can all see now what these constant harangues

and this everlasting agitation on the part of the Tribunes really mean. It is not your interest they seek but their own !

Haec taliaque vociferantes adversarium haud im-
parem nacti sunt Ap. Claudium relictum a collegis ad
tribunicias seditiones comprimendas, virum imbutum
jam ab juvena certaminibus plebeiis ; quem auctorem
aliquot annis ante fuisse memoratum est per col-
legarum intercessionem tribuniciae potestatis dissol-
vendae. Is tum jam non promptus ingenio tantum,
sed usu etiam exercitatus, talem orationem habuit.
'Si unquam dubitatum est, Quirites, utrum tribuni
plebis vestra an sua causa seditionum semper auc-
tores fuerint, id ego hoc anno desisse dubitari certum
habeo. Et cum laetor tandem longi erroris vobis
finem factum esse, tum quod secundis potissimum
vestris rebus hic error est sublatus, et vobis et propter
vos rei publicae gratulor.'

LIVY, v. 2.

15

(104)

' They are furious because pay has been granted to the soldiers. And why so ? They fear lest it may lead to general harmony and concord, which is just what they do not want. Like dishonest

workmen, they are on the look out for a job, and desire to leave some unsound place in the body politic that they may be sent for to set it right.'

'An est quisquam qui dubitet, nullis injuriis vestris, si quae forte aliquando fuerunt, unquam aequae quam munere patrum in plebem, cum aera militantibus constituta sunt, tribunos plebis offensos ac concitados
 5 esse? Quid illos aliud aut tum timuisse creditis aut hodie turbare velle nisi concordiam ordinum, quam dissolvendae maxime tribuniciae potestatis rentur esse? Sic hercule, tanquam artifices improbi, opus quaerunt; qui et semper aegri aliquid esse in re publica
 10 volunt, ut sit ad cujus curationem a vobis adhibeantur.'

LIVY, v. 3.

(105)

'Are the Tribunes pleading for the plebs or against it? They are angry that the soldiers have pay, because it comes to them from the nobles—and whatever the nobles do is wrong, whether for the commons or against it. If there were any patriotism or humanity in these demagogues, they would be as eager to promote good feeling between the orders as they now are to disturb it.'

'Utrum enim defenditis an impugnatis plebem? Utrum militantium adversarii estis an causam agitis?

Nisi forte hoc dicitis " quicquid patres faciunt, displicet, sive illud pro plebe sive contra plebem est." Et quemadmodum servis suis vetant domini quicquam rei cum alienis hominibus esse, pariterque in iis beneficio ac maleficio abstineri aequum censent, sic vos interdicitis patribus commercio plebis, ne nos comitate ac munificentia nostra provocemus plebem, nec plebs nobis dicto audiens atque obediens sit. 10 Quanto tandem, si quicquam in vobis, non dico civilis, sed humani esset, favere vos magis, et quantum in vobis esset, indulgere potius comitati patrum atque obsequio plebis oportuit? Quae si perpetua concordia sit, quis non spondere ausit maximum hoc imperium 15 inter finitimos brevi futurum esse? '

LIVY, v. 3.

(106)

' *The soldiers have extra pay ; it is but fair that they should have extra work. If I were speaking in the camp to the soldiers themselves, they would confess that what I say is reasonable. So much pay for so much work—what can be fairer or more natural? Is a man to have a whole year's wages for half a year's work? '*

'Atque ego, quam hoc consilium collegarum meorum, quo abducere infecta re a Veiis exercitum noluerunt,

non utile solum sed etiam necessarium fuerit, postea
disseram : nunc de ipsa condicione dicere militantium
5 libet. Quam orationem non apud vos solum, sed
etiam in castris si habeatur, ipso exercitu disceptante,
aequam arbitror videri posse. In qua si mihi ipsi
nihil quod dicerem in mentem venire posset, adver-
sarium certe orationibus contentus essem. Negabant
10 nuper danda esse aera militibus, quia nunquam data
essent. Quonam modo igitur nunc indignari possunt,
quibus aliquid novi adjectum commodi sit, eis laborem
etiam novum pro portione injungi? Nusquam nec
opera sine emolumento nec emolumentum ferme sine
15 impensa opera est. Labor voluptasque, dissimillima
natura, societate quadam inter se naturali sunt
juncta. Molestae antea ferebat miles se suo sumptu
operam rei publicae praebere : gaudebat idem partem
anni se agrum suum colere, quaerere unde domi
20 militiaeque se ac suos tueri posset. Gaudet nunc
fructui sibi rem publicam esse, et laetus stipendium
accipit. Aequo igitur animo patiatur se ab domo,
ab re familiari, cui gravis impensa non est, paullo
diutius abesse. An si ad calculos eum res publica
25 vocet, non merito dicat “ annua aera habes, annuam
operam ede. An tu aequum censes, militia semestri
solidum te stipendium accipere? ”

LIVY, v. 4.

(107)

' I do not like dwelling on this aspect of the case, as though you were hirelings and mercenaries, and your patriotic services were a mere bargain with the State, a matter of business. We wish to deal with you as citizens interested in the welfare and success of Rome. This war, we say, ought either never to have been undertaken, or it ought to be carried to the end. Victory is certain if we persevere. Shall we show less determination at Veii, close to our own doors, than the Greeks showed at Troy, beyond the sea, in a distant land ?'

‘ Invitus in hac parte orationis, Quirites, moror : sic enim agere debent qui mercenario milite utuntur. At nos tanquam cum civibus agere volumus, agique tanquam cum patria nobiscum aequum censemus. Aut non suscipi bellum oportuit, aut geri pro dignitate populi Romani et perfici quam primum oportet. Perficietur autem, si urgemus obsessos, si non ante abscedimus quam spei nostrae finem captis Veiis imposuerimus. Si hercules nulla alia causa, ipsa indignitas perseverantiam imponere debuit. Decem 10 quondam annos urbs oppugnata est ob unam mulierem ab universa Graecia, quam procul ab

P

domo? Quot terras, quot maria distans? Nos
intra vicesimum lapidem, in conspectu prope urbis
15 nostrae, annuam oppugnationem perferre piget.'

LIVY, v. 4.

(108)

'And Greece was fighting for one woman—to win her back—we are fighting to avenge a thousand acts of treachery and cruelty. They have wasted our lands, murdered our envoys, and tried to raise all Etruria against us in arms. Are these foes with whom we ought to carry on a lingering and half-hearted war?'

'Scilicet quia levis causa belli est, nec satis quicquam justī doloris est, quod nos ad perseverandum stimulet. Septies rebellarunt; in pace nunquam fida fuerunt; agros nostros millies depopulati sunt; Fide-
5 nates deficere a nobis coegerunt; colonos nostros ibi interfecerunt; auctores fuere contra jus gentium caedis impiae legatorum nostrorum; Etruriam omnem adversus nos concitare voluerunt, hodieque id moluntur; res repetentes legatos nostros haud procul
10 afuit quin violarent. Cum his molliter et per dilationes bellum geri oportet?'

LIVY, v. 4-5.

(109)

‘ Besides, are we to waste the whole labour expended over the siege works ? Are we to leave them, and be compelled to build them all over again next summer ? ’

‘ Si nos tam justum odium nihil movet, ne illa quidem, oro vos, movent ? Operibus ingentibus septa urbs est, quibus intra muros coercetur hostis. Agrum non coluit, et culta evastata sunt bello. Si reducimus exercitum, quis est qui dubitet illos non a 5 cupiditate solum ulciscendi, sed etiam necessitate imposita ex alieno praedandi, cum sua amiserint, agrum nostrum invasuros ? Non differimus igitur bellum isto consilio, sed intra fines nostros accipimus. Quid ? Illud quod proprie ad milites pertinet, 10 quibus boni tribuni plebis cum stipendium extorquere voluerint, nunc consultum repente volunt, quale est ? Vallum fossamque, ingentis utramque rem operis, per tantum spatii duxerunt ; castella primo pauca, postea exercitu aucto creberrima 15 fecerunt ; munitiones non in urbem modo sed in Etruriam etiam spectantes, si qua inde auxilia veniant, opposuere. Quid turres, quid vineas testudinesque et alium oppugnandarum urbium apparatus

20 loquar? Cum tantum laboris exhaustum sit et ad finem jam operis tandem perventum, relinquendane haec censetis, ut ad aetatem rursus novus de integro his instituendis exsudetur labor? Quanto est minus opera tueri facta et instare et perseverare defungique
25 cura? Brevis enim profecto res est, si uno tenore peragitur, nec ipsi per intermissiones has intervallaque lentiores spem nostram facimus.'

LIVY, v. 5.

(110)

'Delay may bring upon us the combined forces of Etruria. To bid us come home for the winter, because it is disagreeable to continue the siege in the cold, is to act like a foolish doctor, who humours his patient by allowing him to eat or drink what he pleases, at the risk of bringing on a tedious and perhaps an incurable disease.'

'Loquor de opere et de temporis jactura. Quid? Periculi quod differendo bello adimus, num oblivisci nos haec tam crebra Etruriae concilia de mittendis Veios auxiliis patiuntur? Ut nunc res se habet, irati
5 sunt, oderunt, negant missuros; quantum in illis est, capere Veios licet. Quis est qui spondeat eundem, si differtur bellum, animum postea fore? Cum, si

laxamentum dederis, major frequentiorque legatio itura sit ; cum id quod nunc offendit Etruscos, rex creatus Veiiis, mutari spatio interposito possit vel ¹⁰ consensu civitatis, ut eo reconcilient Etruriae animos, vel ipsius voluntate regis, qui obstare regnum suum saluti civium nolit. Videte quot res, quam inutiles, sequantur illam viam consilii, jacturā operum tanto labore factorum, vastatio imminens finium nostrorum, ¹⁵ Etruscum bellum pro Veiente concitatum. Haec sunt, tribuni, consilia vestra, non hercule dissimilia ac si quis aegro, qui curari se fortiter passus extemplo convalescere possit, cibi gratia praesentis aut potionis longinquum et forsitan insanabilem morbum efficiat.' ²⁰

LIVY, v. 5.

(I I I)

'Men brave snow and ice for sport ; they think it no hardship to face the winter on a mountain or in forest in the excitement of hunting. Are our soldiers such delicate and fragile creatures as to be unable to stand one winter away from home ? I am sure they would blush if you told them so.'

'Si, me dius fidius, ad hoc bellum nihil pertineret, ad disciplinam certe militiae plurimum intererat in-

suescere militem nostrum non solum parata victoria
frui, sed si res etiam lentior sit, pati taedium et
5 quamvis serae spei exitum exspectare, et si non sit
aestate perfectum bellum, hiemem opperiri, nec sicut
aestivas aves, statim autumnio tecta ac recessum cir-
cumspicere. Obsecro vos, venandi studium ac
voluptas homines per nives ac pruinas in montes
10 silvasque rapit: belli necessitatibus eam patientiam
non adhibebimus, quam vel lusus ac voluptas elicere
solet? Adeone effeminata corpora militum nostrorum
esse putamus, adeo molles animos, ut hiemem unam
durare in castris, abesse ab domo non possint? Ut
15 tanquam navale bellum tempestatibus captandis et
observando tempore anni gerant, non aestus, non
frigora pati possint? Erubescant profecto, si quis
eis haec objiciat; contendantque et animis et cor-
poribus suis virilem patientiam inesse, et se juxta
20 hieme atque aestate bella gerere posse, nec se pa-
trocinium mollitiae inertiaeque mandasse tribunis, et
meminisse hanc ipsam potestatem non in umbra nec
in tectis majores suos creasse.'

LIVY, v. 6.

(112)

'It is a critical moment. If we shirk the siege and come home for the winter our neighbours will say that if an enemy of Rome can only bear the brunt of a short campaign in the summer he will have nothing to fear: winter will see the Roman soldiers flocking to their homes, as birds of passage fly to warmer climes to avoid the cold. Let us rather teach the world that Rome knows but one end of war—victory! that neither winter nor weariness nor cold nor anything whatsoever will turn her from her purpose till her enemy lies at her feet.'

'Haec virtute militum vestrorum, haec Romano nomine sunt digna, non Veios tantum nec hoc bellum intueri quod instat, sed famam et ad alia bella et ad ceteros populos in posterum quaerere. An mediocre discrimen opinionis secuturum ex hac re putatis? 5 Utrum tandem finitimi populum Romanum eum esse putent, cujus si qua urbs primum illum brevissimi temporis sustinuerit impetum, nihil deinde timeat? An hic sit terror nominis nostri, ut exercitum Romanum non taedium longinquae oppugna- 10

tionis, non vis hiemis ab urbe circumsessa semel amovere possit, nec finem ullum alium belli quam victoriam noverit, nec impetu potius bella quam perseverantia gerat! Quae in omni quidem genere
15 militiae, maxime tamen in obsidendis urbibus necessaria est, quarum plerasque munitionibus ac naturali situ inexpugnabiles fame sitique tempus ipsum vincit atque expugnat, sicut Veios expugnabit, nisi auxilio hostibus tribuni plebis fuerint, et Romae invenerint
20 praesidia Veientes, quae nequicquam in Etruria quaerunt.'

LIVY, v. 6.

(113)

' Could anything be more welcome to Veii than the news of our disagreement and bickerings here at Rome? First the city, then the camp, is to be infected with this plague of faction. Liberty at Rome is summed up in this, to hold in scorn all law and order and discipline.'

' An est quicquam quod Veientibus optatum aequè contingere possit, quam ut seditionibus primum urbs Romana, deinde velut ex contagione castra impleantur? At hercule apud hostes tanta modestia est ut

non obsidionis taedio non denique regni quicquam 5
apud eos novatum sit, non negata auxilia ab Etruscis
irritaverint animos. Morietur enim extemplo qui-
cunque erit seditionis auctor, nec cuiquam dicere ea
licebit quae apud vos impune dicuntur. Fustuarium
meretur qui signa relinquit aut praesidio decedit: 10
auctores signa relinquendi et deserendi castra non
uni aut alteri militi sed universis exercitibus palam in
concione audiuntur. Adeo quicquid tribunus plebis
loquitur, etsi prodendae patriae dissolvendaeque rei
publicae est, assuestis aequae audire, et dulcedine 15
potestatis ejus capti quaelibet sub ea scelera latere
sinitis. Reliquum est ut, quae hic vociferantur,
eadem in castris et apud milites agant, et exercitus
corrumpant ducibusque parere non patiantur, quoniam
ea demum Romae libertas est, non senatum, non 20
magistratus, non leges, non mores majorum, non
instituta patrum, non disciplinam vereri militiae.'

LIVY, v. 6.

PART EIGHTH

(114)

The interference of the Athenians at Corcyra, and the events which had happened at Potidaea, roused the deepest anger at Corinth. All was leading up to the Great War. The Lacedaemonians called a Congress of their allies at Sparta, and many of the envoys spoke bitterly of the criminal ambition of Athens. The Corinthians were specially vehement, and urged an immediate declaration of war.

Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι
μὲν αὐταὶ προεγεγέννητο ἐς ἀλλήλους· τοῖς μὲν
Κορινθίοις ὅτι τὴν Ποτίδαιαν ἑαυτῶν οὔσαν
ἀποικίαν καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοπον-
5 νησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν· τοῖς δ'
Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους ὅτι ἑαυτῶν
τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστη-
σαν, καὶ ἐλθόντες σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς

ἐμάχοντο μετὰ Ποτιδαιατῶν. οὐ μέντοι ὁ γε πόλεμός πω ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνακωχή ἦν·¹⁰ ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν.

Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας οὐχ ἡσύχα-
ζον, ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόντων καὶ ἅμα περὶ τῷ
χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθύς ἐς τὴν
Λακεδαιμόνα τοὺς ξυμμάχους καὶ κατεβόων ἐλ-¹⁵
θόντες τῶν Ἀθηναίων ὅτι σπονδὰς τε λελυκότες
εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆταί
τε φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς
Ἀθηναίους, κρύφα δέ, οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν
ἐνήγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι²⁰
κατὰ τὰς σπονδὰς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προσ-
παρακαλέσαντες τῶν ξυμμάχων καὶ εἴ τις τι
ἄλλο ἔφη ἡδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον
σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέ-
λευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποι-²⁵
οῦντο ὡς ἕκαστοι καὶ Μεγαρῆς, δηλοῦντες μὲν
καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ λιμένων
τε εἶργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ τῆς
Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδὰς. παρελθόντες
δὲ τελευταῖοι Κορίνθιοι καὶ τοὺς ἄλλους ἑάσ-³⁰
αντες πρῶτον παροξύναι τοὺς Λακεδαιμονίους
ἐπέειπον τοιάδε.

THUC. i. 66-67.

(115)

They dwelt upon the unsuspecting and easy good nature of Sparta, which made her shut her eyes to notorious facts. The Athenians were the Oppressors of Greece.

“Τὸ πιστὸν ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ’ ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους, εἰς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ’ αὐτοῦ σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθία δὲ
 5 πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρήσθε. πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε ὥς ἔνεκεν τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ δια-
 10 φόρων λέγουσι· καὶ δι’ αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ’ ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς ξυμμάχους τούσδε παρεκαλέσατε ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἡκιστα εἰπεῖν ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν
 15 ἀμελούμενοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἡδίκουν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὥς οὐκ εἰδόσι προσέδει. νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς

μὲν δεδουλωμένους ὀράτε, τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴ ποτε ²⁰ πολεμήσονται. οὐ γὰρ ἂν Κέρκυράν τε ὑπολαβόντες βία ἡμῶν εἶχον καὶ Ποτίδαιαν ἐπολιόρκουν, ὧν τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχρῆσθαι, ἡ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον παρέσχε Πελοποννησίους. ²⁵

THUC. i. 68.

(116)

The Lacedaemonians were to blame for this. Their supine and dilatory policy had well nigh proved the ruin of Greece in the Persian Wars, and had already led some of their friends to destruction who had been foolish enough to rely on help from them.

“ Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι τό τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στήσαι τείχῃ, ἐς τόδε τε αἰὲ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ’ ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους 5

ἤδη ξυμμάχους. οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ
 δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ, ἀληθέστερον
 αὐτὸ δρᾷ, εἴπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς
 ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται. μόλις δὲ νῦν
 10 τε ξυνήλθομεν καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς. χρῆν
 γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὃ τι
 ἀμυνόμεθα. οἱ γὰρ δρῶντες βεβουλευμένοι πρὸς
 οὐ διεγνωκότας, ἤδη καὶ οὐ μέλλοντες, ἐπέρχονται.
 καὶ ἐπιστάμεθα οἷα ὁδῷ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ'
 15 ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. καὶ λαυθάνειν
 μὲν οἰόμενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν ἦσσαν θαρ-
 ροῦσι· γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν ἰσχυρῶς
 ἐγκείσονται. ἡσυχάζετε γὰρ μόνοι Ἑλλήνων,
 ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει τινὰ, ἀλλὰ τῇ
 20 μελλήσει ἀμυνόμενοι, καὶ μόνοι οὐκ ἀρχομένην
 τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιουμένην δὲ
 καταλύοντες. καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι
 ὦν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τὸν τε γὰρ
 Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ
 25 τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα ἢ τὰ παρ' ὑμῶν ἀξίως
 προαπαντῆσαι, καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἑκάς
 ὥσπερ ἐκείνον, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας περιορᾶτε, καὶ
 ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ ἀμύνεσθαι βούλεσθε
 μᾶλλον ἐπιόντας, καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῷ δυν-

ατωτέρους ἀγωνιζόμενοι καταστήναι, ἐπιστάμενοι 30
καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῷ τὰ πλείω σφα-
λέντα, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ
ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ
ἀφ' ὑμῶν τιμωρία περιγεγενημένους· ἐπεὶ αἷ γε
ὑμέτεραι ἐλπίδες ἤδη τινάς που καὶ ἀπαρασκεύους 35
διὰ τὸ πιστεῦσαι ἔφθειραν. καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπ'
ἔχθρα τὸ πλεον ἢ αἰτία νομίση τάδε λέγεσθαι
αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀμαρτανόντων·
κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

THUC. i. 69.

(117)

Such a policy of inaction and non-interference, always dangerous, was especially inopportune in dealing with an aggressive, adventurous, restless enemy like Athens. There could not be a greater contrast than between the spirit of Conservatism at Sparta and the spirit of Action and Progress at Athens.

“ Καὶ ἅμα εἶπερ τινὲς καὶ ἄλλοι ἄξιοι νομίζομεν εἶναι τοῖς πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων, περὶ ὧν

οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε, οὐδ' ἐκλογίσασθαι
5 πώποτε πρὸς οἷους ὑμῖν Ἀθηναίους ὄντας καὶ
ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας ὁ ἀγὼν ἔσται.
οἱ μὲν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς καὶ
ἐπιτελέσαι ἔργῳ ὃ ἂν γινῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρ-
χοντά τε σώζειν καὶ ἐπιγινῶναι μηδὲν καὶ ἔργῳ
10 οὐδὲ τὰναγκαῖα ἐξικέσθαι. αὐτοῖς δὲ οἱ μὲν καὶ
παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμην κιν-
δυνευταὶ καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ
ὑμέτερον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πράξαι, τῆς τε
γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι, τῶν τε
15 δεινῶν μηδέποτε οἶεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. καὶ
μὴν καὶ ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητάς καὶ ἀποδη-
μηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους. οἶονται γὰρ οἱ μὲν τῇ
ἀπουσίᾳ ἂν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐπελθεῖν καὶ
τὰ ἐτοῖμα ἂν βλάψαι. κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν
20 ἐπὶ πλείστον ἐξέρχονται, καὶ νικώμενοι ἐπ' ἐλά-
χιστον ἀναπίπτουσιν. ἔτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν
ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλεως χρῶνται, τῇ
γνώμῃ δὲ οἰκειοτάτῃ ἐς τὸ πράσσειν τι ὑπὲρ
αὐτῆς. καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλ-
25 θωσιν, οἰκεῖα στέρεσθαι ἡγοῦνται· ἃ δ' ἂν
ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα
τυχεῖν πράξαντες. ἦν δ' ἄρα καὶ του πείρα

σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν
 χρεῖαν. μόνοι γὰρ ἔχουσιν τε ὁμοίως καὶ ἐλπί-
 ζουσιν ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπι- 30
 χεῖρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γινῶσι. καὶ ταῦτα
 μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ
 αἰῶνος μοχθοῦσιν καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα
 τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι, καὶ μήτε
 ἐορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πράξαι, 35
 ξυμφορὰν τε οὐχ ἥσσον ἡσυχίαν ἀπράγμονα ἢ
 ἀσχολίαν ἐπίπονον. ὥστε εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν
 φαίη πεφυκέναι ἐπὶ τῷ μῆτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν
 μῆτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εἶναι, ὀρθῶς ἂν
 εἴποι.

THUC. i. 70.

40

(118)

*'If the Lacedaemonians do not awake to the urgent
 necessity of action, their allies will have to seek
 help elsewhere.'*

“Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πό-
 λεως, ὃ Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε· καὶ οἶεσθε τὴν
 ἡσυχίαν οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλείστον
 ἀρκεῖν οἷ ἂν τῇ μὲν παρασκευῇ δίκαια πράσσωσι,
 τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδικῶνται, δηλοὶ ὧσι μὴ ἐπι- 5

Q

τρέψοντες· ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε ἄλλους
καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι τὸ ἴσον
νέμετε. μόλις δ' ἂν πόλει ὁμοίᾳ παροικούντες
ἐτυγχάνετε τούτου· νῦν δ' ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώ-
10 σαμεν ἀρχαιοτρόπα ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα πρὸς
αὐτοὺς ἐστίν. ἀνάγκη δὲ ὥσπερ τέχνης αἰεὶ τὰ
ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν· καὶ ἡσυχάζουσα μὲν πόλει
τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγ-
καζομένοις ἵεναι πολλῆς καὶ τῆς ἐπιτεχνήσεως δεῖ.
15 διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας
ἐπὶ πλεόν ὑμῶν κεκαίνωται.

“Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὠρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυ-
τῆς· νῦν δὲ τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ποτιδαιάταις,
ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε κατὰ τάχος ἐσ-
20 βαλόντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἵνα μὴ ἄνδρας τε
φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προήσθε, καὶ
ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμία πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμ-
μαχίαν τρέψητε. δρῶμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδὲν οὔτε
πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν
25 αἰσθανομένων. λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ οἱ δι'
ἐρμηίαν ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες
οἷς ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύ-
μων εἶναι μενοῦμεν· οὔτε γὰρ ὅσια ἂν ποιοῖμεν
μεταβαλλόμενοι οὔτε ξυνηθεστέρους ἂν ἄλλους

εὐροιμεν. πρὸς τάδε βουλευέσθε εὖ καὶ τὴν Πε- 30
λοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγείσθαι ἢ
οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδωκαν.”

THUC. i. 71.

(119)

*The Athenians (who happened to be present at Sparta
on some other matters) came forward to defend
the policy of Athens.*

Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθη-
ναίων ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακε-
δαίμονι περὶ ἄλλων παρούσα, καὶ ὡς ᾗσθοντο τῶν
λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαι- 5
μονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι μηδὲν
ἀπολογησομένους, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλώ-
σαι δὲ περὶ τοῦ παντὸς, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς
βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν πλείονι σκεπτέον. καὶ
ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημήναι ὅση
εἴη δύναμις, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε 10
πρεσβυτέροις ὧν ᾗδεσαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξή-
γησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἂν
αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τρα-
πέσθαι ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελθόντες οὖν .

15 τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ
 ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν εἴ τι μὴ ἀποκωλύοι.
 οἱ δ' ἐκέλευόν τε ἐπιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ
 Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε.

THUC. i. 72.

(120)

'Athens had been the Saviour of Greece in the Persian Wars and deserved universal admiration and gratitude. She had risked her all in the general cause, when she might easily have made separate terms with the foreigner. Whose was the fleet that fought at Salamis? The fleet of Athens. Whose citizen was Themistocles? A citizen of Athens. Who abandoned their homes and city, and threw themselves heart and soul into the struggle, and saved all Greece from servitude? Athens.'

“Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν· αἰσθόμενοι δὲ καταβοὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν παρήλθομεν οὐ τοῖς ἐγκλήμασι
 5 τῶν πόλεων ἀντεροῦντες, οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἀν γίγνοιτο,

ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων
τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι χεῖρον βουλευσῆσθε,
καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ
ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι ὥς οὔτε ἀπεικότως 10
ἔχομεν ἀ κεκτήμεθα, ἥ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου
ἐστί. καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν,
ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες ἢ ὄψις τῶν
ἀκουσομένων; τὰ δὲ Μηδικὰ καὶ ὅσα αὐτοὶ
ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται ἀεὶ προ- 15
βαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν· καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶ-
μεν, ἐπ' ὠφελείᾳ ἐκινδυνεύετο, ἥς τοῦ μὲν ἔργου
μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ παντὸς, εἴ τι
ὠφελεῖ, στερισκώμεθα. ῥηθήσεται δὲ οὐ παρ-
αιτήσεως μᾶλλον ἔνεκα ἢ μαρτυρίου καὶ δηλώ- 20
σεως πρὸς οἷαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις
ὁ ἀγὼν καταστήσεται. φάμεν γὰρ Μαραθῶνί
τε μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρβάρῳ καὶ ὅτε τὸ
ὑστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν ἀμύν-
εσθαι, ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεῖ ἐν Σαλα- 25
μῖνι ξυνναυμαχῆσαι, ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις
αὐτὸν ἐπιπλέοντα τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν,
ἀδυνάτων ἂν ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλλήλοισ
ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐποί-
ησε· νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν ὥς οὐκέτι αὐτῷ 30

ὁμοίας οὔσης τῆς δυνάμεως κατὰ τάχος τῷ πλέονι
τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε.

“Τοιούτου μέντοι ξυμβάντος τούτου καὶ σαφῶς
δηλωθέντος ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ
35 πράγματα ἐγένετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ
παρεσχόμεθα, ἀριθμὸν τε νεῶν πλείστον καὶ
ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ προθυμίαν
ἀοκνοτάτην, ναῦς μὲν γε ἐς τὰς τετρακοσίας
ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν, Θεμιστοκλέα δὲ
40 ἄρχοντα, ὃς αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι
ἐγένετο, ὅπερ σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγματα
καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα ἐτιμήσατε ἄνδρα
ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. προθυμίαν δὲ καὶ
πολὺν τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἷ γε ἐπειδὴ ἡμῖν
45 κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι
ἡμῶν δουλευόντων ἠξιώσαμεν ἐκλιπόντες τὴν
πόλιν καὶ τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες μηδ’ ὡς τὸ
τῶν περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν προλιπεῖν,
μηδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ’
50 ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς κινδυνεύσαι καὶ μὴ ὀργισ-
θῆναι ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε. ὥστε φαμέν
οὐχ ἥσσον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς ἢ τυχεῖν τούτου.
ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων καὶ
ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείξατε ὑπὲρ

ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν, ἐβοηθήσατε· ὅτε 55
 γοῦν ἡμεν ἔτι σώοι, οὐ παρεγένεσθε· ἡμεῖς δέ ἀπό
 τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρμώμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν
 βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδυνεύοντες ξυνεσώσαμεν
 ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ προσε-
 χωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ, δείσαντες, ὥσπερ 60
 καὶ ἄλλοι, περὶ τῇ χώρᾳ, ἣ μὴ ἐτολμήσαμεν
 ὕστερον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς ὥς διεφθαρμένοι,
 οὐδέν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς
 ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ προε-
 χώρησε τὰ πράγματα ἢ ἐβούλετο. 65

THUC. i. 73-74.

(121)

' Our greatness was thrust upon us : we did not grasp
 at Empire, it was forced upon us. You hung
 back and would not lead the allied forces : the
 command was imposed upon us because you re-
 fused it. The leadership grew into an Empire
 by no fault of ours. We could not have thrown
 it up had we desired.'

"Ἄρ' ἀξιοί ἐσμεν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυ-
 μίας ἔνεκα τῆς τότε καὶ γνώμης ξυνέσεως ἀρχῆς
 γε ἣς ἔχομεν τοῖς Ἕλλησι μὴ οὕτως ἄγαν ἐπι-

φθόνως διακεῖσθαι; καὶ γὰρ αὐτὴν τήνδε ἐλάβομεν
 5 οὐ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐβελησάντων
 παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου,
 ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων καὶ αὐτῶν
 δεηθέντων ἡγεμόνας καταστήναι· ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ
 ἔργου κατηναγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν
 10 αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ
 καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ὠφελείας. καὶ οὐκ ἀσφαλὲς
 ἔτι ἐδόκει εἶναι τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους καὶ
 τινων καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων, ὑμῶν
 τε ἡμῖν οὐκέτι ὁμοίως φίλων ἀλλ' ὑπόπτων καὶ
 15 διαφόρων ὄντων, ἀνέντας κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ἂν
 αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐγίγνοντο. πᾶσι δὲ
 ἀνεπίφθονον, τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγίστων πέρι
 κινδύνων εὖ τίθεσθαι.

THUC. i. 75.

(122)

' We followed the rule of self interest. So do you, and so do all. It is a law of human nature. Rather do we deserve praise because we have not abused our power, but have been generous and moderate when we might have been hard and tyrannical.'

“Τρεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησά-

μενοι ἐξηγεῖσθε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ
παντὸς ἀπήχθησθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ ὥσπερ ἡμεῖς,
εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσσαν ὑμᾶς λυπηροὺς γενομένους 5
τοῖς ξυμμάχοις καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχειν
ἐγκρατῶς ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ' ἡμεῖς
θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀν-
θρωπέου τρόπου, εἰ ἀρχὴν τε διδομένην ἐδεξά-
μεθα, καὶ ταύτην μὴ ἀνείμεν ὑπὸ τῶν μεγίστων 10
νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελείας, οὐδ' αὖ
πρῶτοι τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἰὲ καθεσ-
τῶτος τὸν ἦσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείρ-
γεσθαι, ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι καὶ ὑμῖν
δοκοῦντες μέχρι οὗ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι 15
τῷ δικαίῳ λόγῳ νῦν χρήσθε, ὃν οὐδεὶς πω παρα-
τυχὸν ἰσχυρὴν τι κτήσασθαι προθεὶς τοῦ μὴ πλέον
ἔχειν ἀπετράπετο· ἐπαινέεισθαι τε ἄξιοι οἵτινες
χρησάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ὥστε ἐτέρων
ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν 20
δύναμιν γεγέννηται. ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα
τὰ ἡμέτερα λαβόντας δεῖξαι ἂν μάλιστα εἴ τι με-
τριάζομεν· ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία
τὸ πλέον ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη.

THUC. i. 76.

(123)

' That we are unpopular is true. It is true and it is also inevitable. All imperial states are unpopular. Should you ever have an Empire, you would be hated more than we are.'

“ Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις
 πρὸς τοὺς ξυμμάχους δίκαις καὶ παρ’ ἡμῖν αὐτοῖς
 ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις
 φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. καὶ οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν
 5 τοῖς καὶ ἄλλοθί που ἀρχὴν ἔχουσι καὶ ἡσσαν
 ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι διότι
 τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται. βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ,
 δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. οἱ δὲ εἰθισμένοι
 πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλεῖν, ἣν τι παρὰ τὸ
 10 μὴ οἶεσθαι χρῆναι ἢ γνώμῃ ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν
 ἀρχὴν καὶ ὅπως οὖν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλέονος
 μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς
 χαλεπώτερον φέρουσιν ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέ-
 μενοι τὸν νόμον φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν. ἐκείνως
 15 δὲ οὐδ’ ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον ὥς οὐ χρεῶν τὸν ἡσσω
 τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν. ἀδικούμενοί τε, ὥς
 ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται ἢ βιαζό-

μενοι. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείσσονος καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες 20 ἠνείχοντο, ἡ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ αἰ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν ἦν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε, μεταβάλοιτε, εἴπερ οἶα καὶ τότε πρὸς τὸν Μήδον 25 δι' ὀλίγου ἡγησάμενοι ὑπεδείξατε, ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε. ἄμικτα γὰρ τά τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξῴων οὔτε τούτοις χρήται οὔθ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλὰς νομίζει.

30

THUC. i. 77.

(124)

'Do not then decide hastily on war. War is a game in which the chances are equal, and none can forecast its result. Let us try every peaceful means of settling our differences before resorting to the supreme arbitrament of War.'

“Βουλευέσθε οὖν βραδέως ὥς οὐ περὶ βραχέων, καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκείον πόνον προσθήσθε. τοῦ δὲ πολέμου

τὸν παράλογον, ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι
 5 προδιάγνωτε· μηκυνόμενος γὰρ φιλεῖ ἐς τύχας τὰ
 πολλὰ περιστάσθαι, ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν καὶ
 ὁποτέρως ἔσται ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. ἰόντες
 τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρό-
 10 τερον ἔχονται, ἃ χρῆν ὕστερον δρᾶν, κακοπα-
 θοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπτονται. ἡμεῖς δὲ ἐν
 οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἀμαρτίᾳ ὄντες οὐτ' αὐτοὶ οὐθ'
 ὑμᾶς ὀρώντες λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος
 ἀμφοτέροις ἡ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν μηδὲ
 15 λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνηθήκην· ἢ θεοὺς τοὺς ὀρκίους
 μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι
 πολέμου ἄρχοντας ταύτῃ ἢ ἂν ὑφηγήσθε.”

THUC. i. 78.

(125)

*The Plataeans despair of relief from Athens, and
 resolve to force their way through the lines of the
 enemy.*

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς, ἔτι γὰρ
 ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ
 Βοιωτῶν, ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέ-

ζουντο καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμία ἐλπίς ἦν
 τιμωρίας οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβου- 5
 λεύουσιν αὐτοὶ τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορ-
 κούμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν καὶ ὑπερ-
 βῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἣν δύνωνται
 βιάσασθαι, ἐσηγησαμένου τὴν πείραν αὐτοῖς
 Θεαινέτου τε τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ 10
 Εὐπομπίδου τοῦ Δαϊμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει·
 ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως τὸν κίνδυ-
 νον μέγαν ἡγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους
 καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταὶ
 τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποίησαντο ἴσας τῷ 15
 τείχει τῶν πολεμίων· ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς
 ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων ἥ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ
 ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἡριθμοῦντο δὲ
 πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολὰς καὶ ἔμελλον οἱ μὲν
 τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ 20
 ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθ-
 μοῦντες καὶ ἅμα οὐ πολὺν ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥαδίως
 καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν
 μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον,
 ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον. 25

THUC. iii. 20.

(126)

The lines are described.

Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιούνδε
 τῇ οἰκοδομήσει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους,
 πρὸς τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν
 ἐπίοι, διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα πόδας
 5 μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων· τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ
 ἑκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενε-
 μημένα ὑποδομήτο, καὶ ἦν ξυνεχὴ ὥστε ἐν φαίνεσ-
 θαι τεῖχος παχὺ ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν.
 διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ
 10 ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἕς τε τὸ ἔσω
 μέτωπον αὐτοῦ καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω, ὥστε
 πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν
 μέσων διήεσαν. τὰς οὖν νύκτας ὁπότε χειμῶν
 εἴη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ
 15 τῶν πύργων ὄντων δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγα-
 νῶν τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος
 ὃ περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς τοιοῦτον ἦν.

THUC. iii. 21.

(127)

*Under cover of night, and with many a narrow escape,
212 of the Plataeans make their way over the wall
of the Peloponnesians, and at last arrive safe in
Athens.*

Οἱ δ', ἐπειδὴ παρσκευάστο αὐτοῖς, τηρήσαντες
νύκτα χειμέρινον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἅμα ἀσέ-
ληνον ἐξῆσαν· ἡγούντο δὲ οἷπερ καὶ τῆς πείρας
αἵτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν
ἢ περιεῖχεν αὐτοὺς, ἔπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει 5
τῶν πολεμίων λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ
σκοτεινὸν μὲν οὐ προῖδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ
ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ
ἀνέμου οὐ κατακουσάντων· ἅμα δὲ καὶ διέχοντες
πολὺ ἤεσαν, ὅπως τὰ ὄπλα μὴ κρούμενα πρὸς 10
ἄλληλα αἰσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε
τῇ ὀπλίσει καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδε-
δεμένοι ἀσφαλείας ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν.
κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς
ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρήμοι εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ 15
τὰς κλίμακας φέροντες καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα
ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον,

ὡν ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροΐβου καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι ἕξ ἐφ' ἐκάτερον τῶν πύργων ἀνέβαινον· ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν, οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾶον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν ὁπότε πρὸς τοῖς πολεμοῖς εἴησαν. ὥς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ἤσθοντο 25 οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα, ἣ πεσοῦσα δοῦπον ἐποίησε. καὶ αὐτίκα βοή ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γὰρ ᾔδει ὅ τι ἦν τὸ δεινὸν σκοτεινῆς νυκτὸς καὶ 30 χειμῶνος ὄντος, καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιῶν ὑπολελειμμένοι ἐξελθόντες προσέβαλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοῦμπαλιν ἣ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἤκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθоруβοῦντο μὲν οὖν 35 κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἕξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοὶ τε ἤρνοντο 40 ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι· παρανίσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκτοὺς

πολλοὺς πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσαφῇ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ἢ καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ 45 ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλούς ἀντιλάβοιντο. οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ὥς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀναβεβήκεσαν καὶ τοῦ πύργου ἐκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τὰς τε διόδους τῶν πύργων ἐν- 50 στάντες αὐτοὶ ἐφύλασσον μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθούντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες, οἱ δ' 55 ἐν τούτῳ οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος αἰεὶ ἴστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου καὶ ἐντεύθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον εἴ τις παραβοηθῶν 60 παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτῆς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων, χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι, καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο λαμπάδας ἔχοντες. οἱ 65

μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείνους ἐώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ
 σκότους ἐστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου καὶ
 ἐτόξενόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ
 ἐν τῷ ἀφανεί ὄντες ἤσσουν διὰ τὰς λαμπάδας
 70 καθεωρῶντο, ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ
 οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ
 βιαίως· κρύσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος
 ἐν αὐτῇ ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου ἡ
 βορέου ὑδατώδης μᾶλλον, καὶ ἡ νύξ τοιοῦτον
 75 ἀνέμῳ ὑπονειφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ
 ἐπεποιήκει, ὃ μόνις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν.
 ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ
 χειμῶνος τὸ μέγεθος. ὀρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς
 τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς
 80 Θήβας φέρουσαν ὁδὸν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ
 Ἀνδροκράτους ἡρώον, νομίζοντες ἡκιστα σφᾶς
 ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι τὴν ἐς
 τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἐώρων τοὺς Πελοπον-
 νησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς
 85 τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώ-
 κοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἕξ ἡ ἑπτὰ σταδίου οἱ
 Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ'
 ὑποστρέψαντες ἦσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν
 ὁδὸν ἐς Ἐρύθρας καὶ Ἑρυσίαν καὶ λαβόμενοι τῶν

ὁρῶν διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα 90
καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων· εἰσὶ γὰρ τινες αὐτῶν
οἱ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν ὑπερβαίνειν,
εἰς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν
οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο τῆς
βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλα- 95
ταιῆς τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδὲν, τῶν
δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων ὥς
οὐδεὶς περὶεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα
ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, μα-
θόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν 100
Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

THUC. iii. 22-24.

:

(128)

The Plague. 'Let us eat and drink, for to-morrow
we die.'

Πρώτον τε ἤρξε καὶ ἐς τὰλλα τῇ πόλει ἐπὶ
πλέον ἀνομίας τὸ νόσημα. ῥᾶον γὰρ ἐτόλμα τις
ἢ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν,
ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὁρῶντες τῶν τ' εὐ-
δαιμόνων καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων καὶ τῶν 5
οὐδὲν πρότερον κεκτημένων, εὐθὺς δὲ τὰ κείνων

ἔχοντων. ὥστε ταχείας τὰς ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς
 τὸ τερπνὸν ἡξίουں ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τὰ τε
 σώματα καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἡγούμενοι. καὶ
 10 τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν τῷ δόξαντι καλῶ οὐδεὶς
 πρόθυμος ἦν, ἄδηλον νομίζων εἰ πρὶν ἐπ' αὐτὸ
 ἐλθεῖν διαφθαρήσεται· ὃ τι δὲ ἤδη τε ἡδὺ καὶ
 πανταχόθεν τὸ ἐς αὐτὸ κερδαλέον, τοῦτο καὶ
 καλὸν καὶ χρήσιμον κατέστη. θεῶν δὲ φόβος ἡ
 15 ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπεῖργε, τὸ μὲν κρίνοντες
 ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ μὴ ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾶν
 ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους, τῶν δὲ ἀμαρτημάτων οὐδεὶς
 ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι βιούς ἂν τὴν
 τιμωρίαν ἀντιδοῦναι, πολὺ δὲ μείζω τὴν ἤδη
 20 κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆναι, ἣν πρὶν
 ἐμπεσεῖν εἰκὸς εἶναι τοῦ βίου τι ἀπολαῦσαι.

THUC. II. 53.

(129)

An Academic Debate on Forms of Government. The Praises of Democracy.

Ἐπεὶ τε δὲ κατέστη ὁ θόρυβος καὶ ἐντὸς πέντε
 ἡμερῶν ἐγένετο, ἐβουλευόντο οἱ ἐπαναστάντες
 τοῖσι μάγοις περὶ τῶν πρηγμάτων πάντων, καὶ
 ἐλέχθησαν λόγοι ἄπιστοι μὲν ἐνίοις Ἑλλήνων,

ἐλέχθησαν δ' ὦν. Ὅτάνης μὲν ἐκέλευε ἐς 5
μέσον Πέρσησι καταθεῖναι τὰ πρήγματα, λέγων
τάδε· Ἐμοὶ δοκέει, ἓνα μὲν ἡμέων μούναρχον
μηκέτι γενέσθαι· οὔτε γὰρ ἡδὺ οὔτε ἀγαθόν.
εἶδετε μὲν γὰρ τὴν Καμβύσειω ὕβριν ἐπ' ὅσον
ἐξῆλθε, μετεσχήκατε δὲ καὶ τῆς τοῦ μάγου 10
ὕβριος. κῶς δ' ἂν εἴη χρήμα κατηρημένον
μουναρχίῃ, τῇ ἔξεστι ἀνευθύμφ ποιεῖν τα βού-
λεται ; καὶ γὰρ ἂν τὸν ἄριστον ἀνδρῶν πάντων
στάντα ἐς ταύτην τὴν ἀρχὴν ἐκτὸς τῶν ἐωθότων
νοημάτων στήσειε. ἐγγίνεται μὲν γὰρ οἱ ὕβρις 15
ὑπὸ τῶν παρεόντων ἀγαθῶν, φθόνος δὲ ἀρχῆθεν
ἐμφύεται ἀνθρώπῳ. δύο δ' ἔχων ταῦτα ἔχει
πᾶσαν κακότητα· τὰ μὲν γὰρ ὕβρι κεκορημένος
ἔρδει πολλὰ καὶ ἀτάσθαλα, τὰ δὲ φθόνῳ. καίτοι
ἄνδρα γε τύραννον ἄφθονον ἔδει εἶναι, ἔχοντά γε 20
πάντα τὰ ἀγαθὰ· τὸ δ' ὑπεναντίον τούτου ἐς τοὺς
πολιήτας πέφυκε· φθονέει γὰρ τοῖσι ἀρίστοισι
περιεοῦσί τε καὶ ζῶουσι, χαίρει δὲ τοῖσι κακίς-
τοισι τῶν ἀστῶν, διαβολὰς δὲ ἄριστος ἐνδέκεσθαι.
ἀναρμοστότατον δὲ πάντων· ἦν τε γὰρ αὐτὸν 25
μετρίως θωυμάξης, ἄχθεται ὅτι οὐ κάρτα θερα-
πεύεται, ἦν τε θεραπείῃ τις κάρτα, ἄχθεται ἅτε
θωπί. τὰ δὲ δὴ μέγιστα ἔρχομαι ἐρέων· νόμαίᾱ

τε κινεῖ πάτρια καὶ βιάται γυναῖκας κτείνει τε
 30 ἀκρίτους. πλήθος δὲ ἄρχον πρῶτα μὲν οὔνομα
 πάντων κάλλιστον ἔχει, ἰσονομίην, δεύτερα δὲ
 τούτων τῶν ὁ μούναρχος ποιέει οὐδέν· πάλω μὲν
 ἀρχὰς ἄρχει, ὑπεύθυνον δὲ ἀρχὴν ἔχει, βουλευ-
 ματα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινὸν ἀναφέρει. τίθεμαι
 35 ὧν γνώμην μετέντας ἡμέας μουναρχίην τὸ πλήθος
 ἀέξειν· ἐν γὰρ τῷ πολλῷ ἔνι τὰ πάντα.

HEROD. iii. 80.

(130)

The Praises of Oligarchy.

Ὅτάνης μὲν δὴ ταύτην τὴν γνώμην ἐσέφερε,
 Μεγάβυζος δὲ ὀλιγαρχίῃ ἐκέλευε ἐπιτράπειν,
 λέγων τάδε· Τὰ μὲν Ὅτάνης εἶπε τυραννίδα
 παύων, λελέχθω κάμοι ταῦτα, τὰ δ' ἐς τὸ πλήθος
 5 ἄνωγε φέρειν τὸ κράτος, γνώμης τῆς ἀρίστης
 ἡμάρτηκε. ὁμίλου γὰρ ἀχρητοῦ οὐδέν ἐστι ἀσυνε-
 τώτερον οὐδὲ ὑβριστότερον. καίτοι τυράννου
 ὕβριν φεύγοντας ἄνδρας ἐς δήμου ἀκολάστου
 ὕβριν πεσέειν ἐστὶ οὐδαμῶς ἀνασχετόν· ὁ μὲν
 10 γὰρ εἴ τι ποιέει, γινώσκων ποιέει, τῷ δὲ οὐδὲ
 γινώσκειν ἔνι· κῶς γὰρ ἂν γινώσκοι ὃς οὔτ'
 ἐδιδάχθη οὔτε οἶδε καλὸν οὐδὲν οὐδ' οἰκίῃον,

ὥθ' εἰ τε ἐμπεσὼν τὰ πρήγματα ἄνευ νόου, χει-
 μάρρῳ ποταμῷ ἵκελος ; δῆμῳ μὲν νυν, οἳ Πέρσῃσι
 κακὸν νοέουσι, οὗτοι χράσθων, ἡμεῖς δὲ ἀνδρῶν 15
 τῶν ἀρίστων ἐπιλέξαντες ὁμιλίην τούτοισι περι-
 θέωμεν τὸ κράτος· ἐν γὰρ δὴ τούτοισι καὶ αὐτοὶ
 ἐνεσόμεθα, ἀρίστων δὲ ἀνδρῶν οἶκός ἄριστα
 βουλευμάτα γίνεσθαι. Μεγάβυζος μὲν δὴ ταύ-
 την γνώμην ἐσέφερε, τρίτος δὲ Δαρεῖος ἀπεδείκ- 20
 νυτο γνώμην, λέγων·

HEROD. iii. 81.

(131)

The Praises of Monarchy.

Ἐμοὶ δὲ τὰ μὲν εἶπε Μεγάβυζος ἐς τὸ πλήθος
 ἔχοντα δοκέει ὀρθῶς λέξαι, τὰ δ' ἐς ὀλιγαρχίην
 οὐκ ὀρθῶς. τριῶν γὰρ προκειμένων, καὶ πάντων
 τῶν λέγω ἀρίστων ἐόντων, δήμου τε ἀρίστου καὶ
 ὀλιγαρχίης καὶ μουνάρχου, πολλῷ τούτο προέχειν 5
 λέγω. ἀνδρὸς γὰρ ἐνὸς τοῦ ἀρίστου οὐδὲν ἄμεινον
 ἂν φανείη· γνώμῃ γὰρ τοιαύτῃ χρεόμενος ἐπι-
 τροπεύοι ἂν ἀμωμήτως τοῦ πλήθους, σιγῶτό τε ἂν
 βουλευμάτα ἐπὶ δυσμενέας ἀνδρας οὕτω μάλιστα.
 ἐν δὲ ὀλιγαρχίῃ πολλοῖσι ἀρετὴν ἐπασκέουσιν ἐς 10
 τὸ κοινὸν ἔχθρα ἴδια ἰσχυρὰ φιλέει ἐγγίνεσθαι·

αὐτὸς γὰρ ἕκαστος βουλόμενος κορυφαῖος εἶναι
 γνώμησίν τε νικᾶν ἐς ἔχθρα μεγάλα ἀλλήλοισι
 ἀπικνέονται, ἐξ ὧν στάσιες ἐγγίνονται, ἐκ δὲ τῶν
 15 στασιῶν φόνος, ἐκ δὲ τοῦ φόνου ἀπέβη ἐς μουν-
 αρχίην, καὶ ἐν τούτῳ διέδεξε ὅσῳ ἐστὶ τοῦτο
 ἄριστον. δήμου τε αὖ ἄρχοντος ἀδύνατα μὴ οὐ
 κακότητα ἐγγίνεσθαι· κακότητος τοίνυν ἐγγινο-
 μένης ἐς τὰ κοινὰ ἔχθρα μὲν οὐκ ἐγγίνεται τοῖσι
 20 κακοῖσι, φιλῖαι δὲ ἰσχυραί· οἱ γὰρ κακοῦντες τὰ
 κοινὰ συγκύψαντες ποιεῦσι, τοῦτο δὲ τοιοῦτο
 γίνεται ἐς ὃ ἂν προστάς τις τοῦ δήμου τοὺς
 τοιούτους παύσῃ· ἐκ δὲ αὐτῶν θωυμάζεται οὗτος
 δὴ ὑπὸ τοῦ δήμου, θωυμαζόμενος δὲ ἀν' ὧν ἐφάνη
 25 μούναρχος ἐών· καὶ ἐν τούτῳ δηλοῖ καὶ οὗτος, ὡς
 ἡ μουναρχίη κράτιστον· ἐνὶ δὲ ἑπεὶ πάντα συλ-
 λαβόντα εἰπεῖν, κόθεν ἡμῖν ἡ ἐλευθερίη ἐγένετο,
 καὶ τεῦ δόντος; κότερα παρὰ δήμου ἢ ὀλιγαρχίης
 ἡ μουνάρχου; ἔχω τοίνυν γνώμην ἡμέας ἐλευθερω-
 30 θέντας διὰ ἓνα ἄνδρα τὸ τοιοῦτο περιστέλλειν,
 χωρὶς τε τούτου πατρίους νόμους μὴ λύειν ἔχοντας
 εὖ· οὐ γὰρ ἄμεινον.

HEROD. iii. 82.

(132)

Socrates tells a story and shews to what unknown regions the Spirits of the Departed go, how just are the Judges there, and how vain the excuses which pass current here on earth.

ΣΩ. Ἄκουε δῆ, φασί, μάλα καλοῦ λόγου, ὃν σὺ μὲν ἡγήσει μῦθον, ὥς ἐγὼ οἶμαι, ἐγὼ δὲ λόγον· ὥς ἀληθῆ γὰρ ὄντα σοι λέξω ἃ μέλλω λέγειν. ὥσπερ γὰρ Ὅμηρος λέγει, διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Πλούτων, ἐπειδὴ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλαβον. ἦν οὖν νόμος ὅδε περὶ ἀνθρώπων ἐπὶ Κρόνου, καὶ αἰεὶ καὶ νῦν ἔτι ἔστιν ἐν θεοῖς, τῶν ἀνθρώπων τὸν μὲν δικαίως τὸν βίον διελθόντα καὶ ὀσίως, ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντα οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαι-¹⁰ μονίᾳ ἐκτὸς κακῶν, τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως εἰς τὸ τῆς τίσεώς τε καὶ δίκης δεσμωτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσιν, ἵεναι. τούτων δὲ δικασταὶ ἐπὶ Κρόνου καὶ ἔτι νεωστὶ τοῦ Διὸς τὴν ἀρχὴν ἔχοντος ζῶντες ἦσαν ζώντων, ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ¹⁵ δικάζοντες ἢ μέλλοιεν τελευτᾶν. κακῶς οὖν αἱ δίκαι ἐκρίνοντο. ὃ τε οὖν Πλούτων καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ οἱ ἐκ μακάρων νήσων ἰόντες ἔλεγον πρὸς

τὸν Δία, ὅτι φοιτῶν σφιν ἄνθρωποι ἐκατέρωσε
20 ἀνάξιοι. εἶπεν οὖν ὁ Ζεὺς, Ἀλλ' ἐγώ, ἔφη, παύσω
τοῦτο γιγνόμενον. νῦν μὲν γὰρ κακῶς αἱ δίκαι
δικάζονται. ἀμπεχόμενοι γάρ, ἔφη, οἱ κρινόμενοι
κρίνονται· ζῶντες γὰρ κρίνονται. πολλοὶ οὖν, ἡ
δ' ὅς, ψυχὰς πονηρὰς ἔχοντες ἡμφιεσμένοι εἰσὶ
35 σώματά τε καλὰ καὶ γένη καὶ πλούτους, καί,
ἐπειδὰν ἡ κρίσις ᾗ, ἔρχονται αὐτοῖς πολλοὶ μάρ-
τυρες, μαρτυρήσונτες ὡς δικαίως βεβιώκασιν. οἱ
οὖν δικασταὶ ὑπὸ τε τούτων ἐκπλήττονται, καὶ
ἅμα καὶ αὐτοὶ ἀμπεχόμενοι δικάζουσι, πρὸ τῆς
30 ψυχῆς τῆς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα καὶ ὅλον
τὸ σῶμα προκεκαλυμμένοι. ταῦτα δὲ αὐτοῖς
πάντα ἐπίπροσθεν γίγνεται, καὶ τὰ αὐτῶν ἀμφιέσ-
ματα καὶ τὰ τῶν κρινομένων. πρῶτον μὲν οὖν,
ἔφη, παυστέον ἐστὶ προειδότας αὐτοὺς τὸν θάνα-
35 τον· νῦν γὰρ προΐσασι. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δὴ
εἴρηται τῷ Προμηθεῖ ὅπως ἂν παύσῃ αὐτῶν.
ἔπειτα γυμνοὺς κριτέον ἀπάντων τούτων· τεθνεώ-
τας γὰρ δεῖ κρίνεσθαι. καὶ τὸν κριτὴν δεῖ γυμνὸν
εἶναι, τεθνεῶτα, αὐτῇ τῇ ψυχῇ αὐτὴν τὴν ψυχὴν
40 θεωροῦντα ἐξαίφνης ἀποθανόντος ἐκάστου, ἔρημον
πάντων τῶν συγγενῶν καὶ καταλιπόντα ἐπὶ τῆς
γῆς πάντα ἐκείνου τὸν κόσμον, ἵνα δικαία ἡ κρίσις

ἦ. ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἐγνωκῶς πρότερος ἢ ὑμεῖς
ἐποησάμην δικαστὰς υἱεῖς ἑμαντοῦ, δύο μὲν ἐκ
τῆς Ἀσίας, Μίνω τε καὶ Ῥαδάμανθυν, ἓνα δὲ ἐκ 45
τῆς Εὐρώπης, Αἰακόν. οὗτοι οὖν, ἐπειδὰν τελευ-
τήσωσι, δικάσουσιν ἐν τῷ λειμῶνι, ἐν τῇ τριόδῳ,
ἐξ ἧς φέρετον τὼ ὁδῷ, ἡ μὲν εἰς μακάρων νήσους,
ἡ δ' εἰς Τάρταρον. καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας
Ῥαδάμανθυσ κρινεῖ, τοὺς δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης 50
Αἰακός. Μίνω δὲ πρεσβεῖα δώσω ἐπιδιακρίνειν,
εἰς ἀπορήτῳν τι τῷ ἐτέρῳ, ἵνα ὡς δικαιοτάτῃ ἡ
κρίσις γ' περὶ τῆς πορείας τοῖς ἀνθρώποις.

Ταῦτ' ἔστιν, ὦ Καλλίκλεις, ἃ ἐγὼ ἀκηκοὺς
πιστεύω ἀληθῆ εἶναι· καὶ ἐκ τούτων τῶν λόγων 55
τοιόνδε τι λογίζομαι συμβαίνειν. ὁ θάνατος
τυγχάνει ὧν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδὲν ἄλλο ἢ δυοῖν
πραγμάτοις διάλυσιν, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώμα-
τος, ἀπ' ἀλλήλοιν· ἐπειδὰν δὲ διαλυθῇτον ἄρα
ἀπ' ἀλλήλοιν, οὐ πολὺ ἦττον ἐκάτερον αὐτοῖν 60
ἔχει τὴν ἑξίν τὴν αὐτοῦ, ἥνπερ καὶ ὅτε ἔζη ὁ
ἄνθρωπος, τό τε σῶμα τὴν φύσιν τὴν αὐτοῦ καὶ
τὰ θεραπεύματα καὶ τὰ παθήματα ἐνδηλα πάντα.
οἷον εἴ τινος μέγα ἦν τὸ σῶμα φύσει ἢ τροφῇ ἢ
ἀμφοτέρω ζῶντος, τούτου καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνῃ ὁ 65
νεκρὸς μέγας καὶ εἰ παχύς, παχύς καὶ ἀποθα-

- νόντος, καὶ τὰλλα οὕτως· καὶ εἰ αὖ ἐπετήδευε
 κομᾶν, κομήτης τούτου καὶ ὁ νεκρός. μαστιγίας
 αὖ εἴ τις ἦν καὶ ἔχνη εἶχε τῶν πληγῶν οὐλὰς ἐν
 70 τῷ σώματι ἢ ὑπὸ μαστίγων ἢ ἄλλων τραυμάτων
 ζῶν, καὶ τεθνεῶτος τὸ σῶμα ἔστιν ἰδεῖν ταῦτα
 ἔχον· κατεαγότα τε εἴ του ἦν μέλη ἢ διεστραμ-
 μένα ζῶντος, καὶ τεθνεῶτος ταῦτα ταῦτα ἔνδηλα.
 ἐνὶ δὲ λόγῳ, οἷος εἶναι παρεσκεύαστο τὸ σῶμα
 75 ζῶν, ἔνδηλα ταῦτα καὶ τελευτήσαντος ἢ πάντα
 ἢ τὰ πολλὰ ἐπὶ τινα χρόνον. ταῦτόν δὴ μοι
 δοκεῖ τοῦτ' ἄρα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν εἶναι, ὧ
 Καλλίκλεις· ἔνδηλα πάντα ἔστιν ἐν τῇ ψυχῇ,
 ἐπειδὴν γυμνωθῇ τοῦ σώματος, τὰ τε τῆς φύσεως
 80 καὶ τὰ παθήματα, ἃ διὰ τὴν ἐπιτήδευσιν ἐκάστου
 πράγματος ἔσχεν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ ἄνθρωπος. ἐπει-
 δὴν οὖν ἀφίκωνται παρὰ τὸν δικαστήν, οἱ μὲν ἐκ
 τῆς Ἀσίας παρὰ τὸν Ῥαδάμανθυν, ὁ Ῥαδάμανθους
 ἐκείνους ἐπιστήσας θεᾶται ἐκάστου τὴν ψυχὴν,
 85 οὐκ εἰδὼς ὅτου ἐστίν, ἀλλὰ πολλάκις τοῦ μεγάλου
 βασιλέως ἐπιλαβόμενος ἢ ἄλλου ὁτουοῦν βασι-
 λέως ἐπιλαβόμενος ἢ ἄλλου ὁτουοῦν βασιλέως ἢ
 δυνάστου κατείδεν οὐδὲν ὑγιές ὄν τῆς ψυχῆς,
 ἀλλὰ διαμεμαστιγωμένην καὶ οὐλῶν μεστήν ὑπὸ
 90 ἐπιπορκιῶν καὶ ἀδικίας, ἃ ἐκάστη ἢ πρᾶξις αὐτοῦ

ἐξωμόρξατο εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ πάντα σκολιὰ
ὑπὸ ψεύδους καὶ ἀλαζονείας καὶ οὐδὲν εὐθὺ διὰ
τὸ ἄνευ ἀληθείας τεθράφθαι· καὶ ὑπὸ ἐξουσίας καὶ
τρυφῆς καὶ ὕβρεως καὶ ἀκρατίας τῶν πράξεων
ἀσυμμετρίας τε καὶ αἰσχροτήτος γέμουσαν τὴν 95
ψυχὴν εἶδεν· ἰδὼν δὲ ἀτίμως ταύτην ἀπέπεμψεν
εὐθὺ τῆς φρουρᾶς, οἱ μέλλει ἐλθοῦσα ἀνατλήναι
τὰ προσήκοντα πάθῃ.

Προσῆκει δὲ παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι, ὑπ’
ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ, ἢ βελτίονι γίνεσθαι 100
καὶ ὀνύασθαι ἢ παραδείγματι τοῖς ἄλλοις γίνεσ-
θαι, ἵνα ἄλλοι ὁρῶντες πάσχοντα ἃ ἂν πάσχη
φοβούμενοι βελτίους γίγνωνται. εἰσὶ δὲ οἱ μὲν
ὠφελούμενοί τε καὶ δίκην διδόντες ὑπὸ θεῶν τε
καὶ ἀνθρώπων οὗτοι, οἱ ἂν ἰάσιμα ἀμαρτήματα 105
ἀμάρτωσιν· ὁμῶς δὲ δι’ ἀλγηδόνων καὶ ὀδυνῶν
γίγνεται αὐτοῖς ἢ ὠφέλεια καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν
᾿Αἶδου· οὐ γὰρ οἶόν τε ἄλλως ἀδικίας ἀπαλλάτ-
τεσθαι. οἱ δ’ ἂν τὰ ἔσχατα ἀδικήσωσι καὶ διὰ
τοιαῦτα ἀδικήματα ἀνίατοι γένωνται, ἐκ τούτων 110
τὰ παραδείγματα γίγνεται, καὶ οὗτοι αὐτοὶ μὲν
οὐκέτι ὀνύανται οὐδέν, ἅτε ἀνίατοι ὄντες, ἄλλοι
δὲ ὀνύανται οἱ τούτους ὁρῶντες διὰ τὰς ἀμαρτίας
τὰ μέγιστα καὶ ὀδυνηρότατα καὶ φοβερώτατα

- 115 πάθη πάσχοντας τὸν αἰὲ χρόνον, ἀτεχνῶς παρα-
δείγματα ἀνηρτημένους ἐκεῖ ᾿Αιδου ἐν τῷ δεσ-
μωτηρίῳ, τοῖς αἰὲ τῶν ἀδίκων ἀφικνουμένοις
θεάματα καὶ νουθετήματα. ὦν ἐγὼ φημι ἓνα καὶ
᾿Αρχέλαον ἔσεσθαι, εἰ ἀληθῇ λέγει Πῶλος, καὶ
120 ἄλλον ὅστις ἂν τοιοῦτος τύραννος ᾗ· οἶμαι δὲ καὶ
τοὺς πολλοὺς εἶναι τούτων τῶν παραδειγμάτων ἐκ
τυράννων καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν καὶ τὰ τῶν
πόλεων πραξάντων γεγονότας· οὔτοι γὰρ διὰ τὴν
ἐξουσίαν μέγιστα καὶ ἀνοσιώτατα ἁμαρτήματα
125 ἁμαρτάνουσι. μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Ὅμηρος·
βασιλέας γὰρ καὶ δυνάστας ἐκεῖνος πεποίηκε
τοὺς ἐν ᾿Αιδου τὸν αἰὲ χρόνον τιμωρουμένους,
Τάνταλον καὶ Σίσυφον καὶ Τιτυόν· Θερσίτην δέ,
καὶ εἴ τις ἄλλος πονηρὸς ἦν ἰδιώτης, οὐδεὶς
130 πεποίηκε μεγάλαις τιμωραῖς συνεχόμενον ὥς
ἀνίατον· οὐ γάρ, οἶμαι, ἐξῆν αὐτῷ· διὸ καὶ
εὐδαιμονέστερος ἦν ἢ οἷς ἐξῆν. ἀλλὰ γάρ, ὦ
Καλλίκλεις, ἐκ τῶν δυναμένων εἰσὶ καὶ οἱ σφόδρα
πονηροὶ γιγνόμενοι ἄνθρωποι· οὐδὲν μὴν κωλύει
135 καὶ ἐν τούτοις ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγγίγνεσθαι, καὶ
σφόδρα γε ἄξιον ἄσασθαι τῶν γιγνομένων· χαλε-
πὸν γάρ, ὦ Καλλίκλεις, καὶ πολλοῦ ἐπαίνου ἄξιον
ἐν μεγάλῃ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀδικεῖν γενόμενον δικαίως

διαβιῶναι. ὀλίγοι δὲ γίνονται οἱ τοιοῦτοι· ἐπεὶ
καὶ ἐνθάδε καὶ ἄλλοθι γεγόνασιν, οἶμαι δὲ καὶ 140
ἔσονται καλοὶ καγαθοὶ ταύτην τὴν ἀρετὴν τὴν
τοῦ δικαίως διαχειρίζειν ἃ ἂν τις ἐπιτρέπη· εἰς
δὲ καὶ πάνυ ἐλλόγιμος γέγονε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους
Ἑλληνας, Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου· οἱ δὲ πολλοί,
ὧ ἄριστε, κακοὶ γίνονται τῶν δυναστῶν. 145

Ὅπερ οὖν ἔλεγον, ἐπειδὴν ὁ Ῥαδάμανθους
ἐκεῖνος τοιοῦτόν τινα λάβῃ, ἄλλο μὲν περὶ αὐτοῦ
οὐκ οἶδεν οὐδέν, οὔθ' ὅστις οὔθ' ὄντινων, ὅτι δὲ
πονηρὸς τις· καὶ τοῦτο κατιδὼν ἀπέπεμψε εἰς
Τάρταρον, ἐπισημηνάμενος, ἐάν τε ἰάσιμος ἐάν τε 150
ἀνίματος δοκῇ εἶναι· ὁ δὲ ἐκεῖσε ἀφικόμενος τὰ
προσέκοντα πάσχει. ἐνίστε δ' ἄλλην εἰσιδὼν
ὁσίως βεβιωκυῖαν καὶ μετ' ἀληθείας, ἀνδρὸς
ιδιώτου ἢ ἄλλου τινός, μάλιστα μὲν, ἔγωγέ φημι,
ὧ Καλλίκλεις, φιλοσόφου τὰ αὐτοῦ πράξαντος 155
καὶ οὐ πολυπραγμονήσαντος ἐν τῷ βίῳ, ἡγάσθη
τε καὶ ἐς μακάρων νήσους ἀπέπεμψε, ταῦτα
ταῦτα καὶ ὁ Αἰακός· ἐκάτερος δὲ τούτων ῥάβδον
ἔχων δικάζει· ὁ δὲ Μίνως ἐπισκοπῶν κάθηται,
μόνος ἔχων χρυσοῦν σκῆπτρον, ὥς φησιν Ὀδυσ- 160
σεὺς ὁ Ὀμήρου ἰδεῖν αὐτὸν

χρύσειον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμστεύοντα νέκυσιν.

ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Καλλίκλεις, ὑπὸ τούτων τῶν
 λόγων πέπεισμαι, καὶ σκοπῶ ὅπως ἀποφανοῦμαι
 165 τῷ κριτῇ ὡς ὑγιεστάτην τὴν ψυχὴν· χαίρειν οὖν
 ἑάσας τὰς τιμὰς τὰς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, τὴν
 ἀλήθειαν σκοπῶν πειράσομαι τῷ ὄντι ὡς ἂν
 δύνωμαι βέλτιστος ὢν καὶ ζῆν καὶ ἐπειδὰν ἀπο-
 θνήσκω ἀποθνήσκειν. παρακαλῶ δὲ καὶ τοὺς
 170 ἄλλους πάντας ἀνθρώπους, καθ' ὅσον δύναμαι,
 καὶ δὴ καὶ σὲ ἀντιπαρακαλῶ ἐπὶ τούτῳ τὸν βίον
 καὶ τὸν ἀγῶνα τούτῳ, ὃν ἐγὼ φημι ἀντὶ πάντων
 τῶν ἐνθάδε ἀγώνων εἶναι, καὶ ὀνειδίζω σοι, ὅτι
 οὐχ οἷός τ' ἔσει σαυτῷ βοηθῆσαι, ὅταν ἡ δίκη σοι
 175 ᾗ καὶ ἡ κρίσις ᾗ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀλλὰ ἐλθὼν
 παρὰ τὸν δικαστὴν τὸν τῆς Αἰγίνης υἱόν, ἐπειδὰν
 σου ἐπιλαβόμενος ἄγῃ, χασμήσει καὶ ἰλιγγιάσει
 οὐδὲν ἡττον ἢ ἐγὼ ἐνθάδε σὺ ἐκεῖ, καὶ σε ἴσως
 τυπτήσῃ τις καὶ ἐπὶ κόρρῃς ἀτίμως καὶ πάντως
 180 προπηλακιεῖ.

Τάχα δ' οὖν ταῦτα μῦθος σοι δοκεῖ λέγεσθαι
 ὥσπερ γραδὸς καὶ καταφρονεῖς αὐτῶν, καὶ οὐδέν
 γ' ἂν ᾗν θαυμαστὸν καταφρονεῖν τούτων, εἴ πῃ
 ζητοῦντες εἴχομεν αὐτῶν βελτίω καὶ ἀληθέστερα
 185 εὐρεῖν· νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅτι τρεῖς ὄντες ὑμεῖς, οἵπερ
 σοφώτατοί ἐστε τῶν νῦν Ἑλλήνων, σύ τε καὶ

Πῶλος καὶ Γοργίας, οὐκ ἔχετε ἀποδείξαι, ὥς δεῖ
 ἄλλον τινὰ βίον ζῆν ἢ τοῦτον, ὅσπερ καὶ ἐκείσε
 φαίνεται συμφέρων. ἀλλ' ἐν τοσοῦτοις λόγοις 190
 τῶν ἄλλων ἐλεγχομένων μόνος οὗτος ἡρεμεῖ ὁ
 λόγος, ὥς εὐλαβητέον ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν μᾶλλον ἢ
 τὸ ἀδικεῖσθαι, καὶ παντὸς μᾶλλον ἀνδρὶ μελετη-
 τέον οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι ἀγαθὸν ἀλλὰ τὸ εἶναι, καὶ
 ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ· ἐὰν δέ τις κατὰ τι κακὸς γίγ- 195
 νηται, κολαστέος ἐστί, καὶ τοῦτο δεύτερον ἀγαθὸν
 μετὰ τὸ εἶναι δίκαιον, τὸ γίγνεσθαι καὶ κολαζό-
 μενον διδόναι δίκην· καὶ πᾶσαν κολακείαν καὶ
 τὴν περὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν περὶ τοὺς ἄλλους, καὶ
 περὶ ὀλίγους καὶ περὶ πολλούς, φευκτέον· καὶ τῇ 200
 ῥητορικῇ οὕτω χρηστέον ἐπὶ τὸ δίκαιον αἰεὶ, καὶ
 τῇ ἄλλῃ πάσῃ πράξει. ἐμοὶ οὖν πειθόμενος
 ἀκολουθήσον ἐνταῦθα, οἱ ἀφικόμενος εὐδαιμονή-
 σεις καὶ ζῶν καὶ τελευτήσας, ὥς ὁ σὸς λόγος
 σημαίνει. καὶ ἕασόν τινά σου καταφρονῆσαι ὥς 205
 ἀνοήτου καὶ προπηλακίσαι, ἐὰν βούληται, καὶ
 ναὶ μὰ Δία σύ γε θαρρῶν πατάξαι τὴν ἄτιμον
 ταύτην πληγὴν· οὐδὲν γὰρ δεινὸν πείσει, ἐὰν τῷ
 ὄντι ᾗς καλὸς καὶ ἀγαθός, ἀσκῶν ἀρετὴν. καῖπειτα
 οὕτω κοινῇ ἀσκήσαντες, τότε ἤδη, ἐὰν δοκῇ 210
 χρῆναι, ἐπιθησόμεθα τοῖς πολιτικοῖς, ἢ ὁποῖον

ἂν τι ἡμῖν δοκῇ, τότε βουλευσόμεθα, βελτίους
 ὄντες βουλευέσθαι ἢ νῦν. αἰσχυρὸν γὰρ ἔχοντάς
 γε ὥς νῦν φαινόμεθα ἔχειν, ἔπειτα νεανιεύεσθαι
 215 ὡς τὶ ὄντας, οἷς οὐδέποτε ταῦτά δοκεῖ περὶ τῶν
 αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων· εἰς τοσοῦ-
 τον ἤκομεν ἀπαιδευσίας· ὥσπερ οὖν ἡγεμόνι τῷ
 λόγῳ χρησόμεθα τῷ νῦν παραφανέντι, ὃς ἡμῖν
 σημαίνει, ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἄριστος τοῦ βίου,
 220 καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἀσκούν-
 τας καὶ ζῆν καὶ τεθνάναι. τούτῳ οὖν ἐπώμεθα,
 καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῶμεν, μὴ ἐκείνῳ, ᾧ σὺ
 πιστεύων ἐμὲ παρακαλεῖς· ἔστι γὰρ οὐδενὸς ἄξιος,
 ᾧ Καλλίκλεις.

PLATO, *Gorgias*, ch. 79 to end.

(133)

*Demosthenes shews that the policy which he had
 advocated was the only policy which was possible
 without proving false to all the glorious traditions
 and past history of Athens. That Athens, the
 champion of Greece, whose whole existence had been
 devoted to the common cause, and whose statesmen
 had been ever inspired by the noblest ambitions,
 should truckle to Philip, was intolerable. Death
 was better than dishonour.*

Ἐπειδὴ δὲ πολὺς τοῖς συμβεβηκόσιν ἔγκειται,

βούλομαί τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. καὶ μου πρὸς
Διὸς καὶ θεῶν μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ,
ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω. εἰ γὰρ ἦν
ἅπασι πρόδηλα τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι, καὶ 5
προήδεσαν πάντες, καὶ σὺ προὔλεγες, Αἰσχίνη, καὶ
διεμαρτύρου βοῶν καὶ κεκραγώς, ὃς οὐδ' ἐφθέγξω,
οὐδ' οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει τούτων ἦν, εἴ-
περ δόξης ἢ προγόνων ἢ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος
εἶχε λόγον. νῦν μὲν γε ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν 10
πραγμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν
τῷ θεῷ ταῦτα δοκῇ· τότε δ' ἀξιούσα προεστάναι
τῶν ἄλλων, εἰτ' ἀποστᾶσα τούτου, Φιλίππῳ προ-
δεδωκέναι πάντας ἂν ἔσχεν αἰτίαν. εἰ γὰρ ταῦτα
προεῖτο ἀκονιτὶ περὶ ὧν οὐδένα κίνδυνον ὄντιν' 15
οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι, τίς οὐχὶ κατέπτυσεν
ἂν σοῦ; μὴ γὰρ τῆς πόλεώς γε, μηδ' ἐμοῦ. τίσι
δ' ὀφθαλμοῖς πρὸς Διὸς ἐωρῶμεν ἂν τοὺς εἰς τὴν
πόλιν ἀνθρώπους ἀφικνουμένους, εἰ τὰ μὲν πράγ-
ματ' εἰς ὅπερ νυνὶ περιέστη, ἡγεμῶν δὲ καὶ κύριος 20
ἦρέθη Φίλιππος ἀπάντων, τὸν δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ
γενέσθαι ταῦτ' ἀγῶνα ἕτεροι χωρὶς ἡμῶν ἦσαν
πεποιημένοι, καὶ ταῦτα μηδεπώποτε τῆς πόλεως
ἐν τοῖς ἔμπροσθε χρόνοις ἀσφάλειαν ἄδοξον
μᾶλλον ἢ τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν κίνδυνον ἡρημένης. 25

τίς γὰρ οὐκ οἶδεν Ἑλλήνων, τίς δὲ βαρβάρων,
ὅτι καὶ παρὰ Θηβαίων καὶ παρὰ τῶν ἔτι τούτων
πρότερον ἰσχυρῶν γενομένων Λακεδαιμονίων καὶ
30 τοῦτ' ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ πόλει, ὃ τι βούλεται
λαβούσῃ καὶ τὰ ἑαυτῆς ἐχούσῃ τὸ κελευόμενον
ποιεῖν καὶ ἑὰν ἕτερον τῶν Ἑλλήνων προεστάναι.
ἀλλ' οὐκ ἦν ταῦθ', ὡς ἔοικε, τοῖς τότε Ἀθηναίοις
πάτρια οὐδ' ἀνεκτὰ οὐδ' ἔμφυτα, οὐδ' ἐδυνήθη
35 πώποτε τὴν πόλιν οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου
πείσαι τοῖς ἰσχύουσι μὲν, μὴ δίκαια δὲ πράττουσι
προσθεμένην ἀσφαλῶς δουλεύειν, ἀλλ' ἀγωνιζο-
μένη περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης κινδυ-
νεύουσα πάντα τὸν αἰῶνα διατετέλεκε. καὶ
40 ταῦθ' οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκοντα τοῖς ὑμετέροις
ἦθεσιν ὑμεῖς ὑπολαμβάνετ' εἶναι ὥστε καὶ τῶν
προγόνων τοὺς ταῦτα πράξαντας μάλιστ' ἐπαι-
νεῖτε, εἰκότως. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγάσαιοτο τῶν
ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἳ καὶ τὴν χώραν καὶ
45 τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν εἰς τὰς τριήρεις
ἐμβάντες ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον ποιῆσαι,
τὸν μὲν ταῦτα συμβουλευσάντα Θεμιστοκλέα
στρατηγὸν ἐλόμενοι, τὸν δ' ὑπακούειν ἀποφηνά-
μενον τοῖς ἐπιταττομένοις Κυρσίλον καταλιθώ-

σαντες, οὐ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ 50
ὑμέτεραι τὴν γυναῖκ' αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἐζήτουν οἱ
τότ' Ἀθηναῖοι οὔτε ῥήτορα οὔτε στρατηγὸν δι' ὅτου
δουλεύουσιν εὐτυχῶς, ἀλλ' οὐδὲ ζῆν ἡξίουں, εἰ
μὴ μετ' ἐλευθερίας ἐξέσται τοῦτο ποιεῖν. ἡγεῖτο
γὰρ αὐτῶν ἕκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ 55
μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. διαφέρει
δὲ τί; ὅτι ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι
νομίζων τὸν τῆς εἰμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον
θάνατον περιμένει, ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι ὑπὲρ τοῦ
μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσιν ἀποθνήσκειν ἐθελ- 60
ήσει, καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις καὶ
τὰς ἀτιμίας, ἢς ἐν δουλευούσῃ τῇ πόλει φέρειν
ἀνάγκη, τοῦ θανάτου.

Dem. *De Cor.* 199, 205.

A Primer of Greek Grammar. With a Preface by JOHN PERCIVAL, M.A., LL.D., Head Master of Rugby School. New and Revised Edition. 3s. 6d. net.

Or separately,

Accidence. By EVELYN ABBOTT, M.A., LL.D., Fellow and Tutor of Balliol College, Oxford, and E. D. MANSFIELD, M.A., Lambrook, Bracknell, late Assistant Master of Clifton College. 2s. 6d. net.

Syntax. By E. D. MANSFIELD, M.A. 1s. 6d. net.

Greek Sentence Construction. By ARTHUR SIDGWICK, M.A., Fellow and Tutor of Corpus Christi College, Oxford. 1s. 6d. net.

The Siege of Plataea. From Thucydides, Books II. III. Edited by J. M. SING, M.A., Assistant Master at St. Edward's School, Oxford. 1s. 6d.

The Protagoras of Plato. Edited, with Notes, etc., for the use of Schools and Colleges, by B. D. TURNER, M.A., formerly Assistant Master at Marlborough College. 6s.

Greek Syntax and Note-Book. For use in Upper Forms of Schools. By THEO. B. ROWE, M.A., late Head Master of Tonbridge School, and formerly Fellow of St. John's College, Cambridge. Interleaved with Note-paper. 7s. 6d.

LONDON: RIVINGTON, PERCIVAL AND CO.

Etyma Graeca. An Etymological Lexicon of Classical Greek. By EDWARD ROSS WHARTON, M.A., Fellow and Lecturer of Jesus College, Oxford. 7s. 6d.

A Guide to Greek Tragedy. For English Readers. By the Rev. L. CAMPBELL, LL.D., Emeritus Professor of Greek in the University of St. Andrews. 6s.

The Iliad of Homer. Translated into English Prose by JOHN PURVES, M.A., late Fellow of Balliol College, Oxford. With an Introduction by EVELYN ABBOTT, M.A., LL.D., Fellow and Tutor of Balliol College, Oxford. 18s. net.

A Short History of Greek Philosophy. For Students and General Readers. By JOHN MARSHALL, M.A. Oxon., LL.D. Edin., Rector of the Royal High School, Edinburgh, formerly Professor of Classical Literature and Philosophy in the Yorkshire College, Leeds. 6s.

Crown 8vo. 5s.

The Olympian and Pythian Odes of Pindar. Translated into English Verse. By F. D. MORICE, M.A., Assistant Master at Rugby School, and Fellow of Queen's College, Oxford.

LONDON : RIVINGTON, PERCIVAL AND CO,

